

# JUAÑ

## BEDEA BIA JESUCRITODEBEMA JUAÑBA BADA

Jesu ume nĩbada Juañba nañ cartada ðasia. Poa 80are Epeso purude ðaside ðasia. Baribarɔ cartade jaraé ðaa idjia ðadada. Ācarɔmaara nañ cartade Juañba ara idjida “Jesuba bio quĩrĩ ða” trɔ jarabadjia (21:20-24).

Juañba nañ cartara djabarã itea ðasia cawadamãrẽã ãdjia Jesudebema ijãpedadara wãrãda. Idjaba jũmarã itea ðasia Jesura wãrãda Ācõrẽ Warrada ijãnamãrẽã. Mañ crĩcha dromara Juañba ðasia 20:31ne: “Jũma nañgɔra ðasia bãrãba Jesura Ācõrẽba ãdrɔ edabari diai jaraðada, Ācõrẽ Warrada ijãnamãrẽã. Mãwã ijãnibarɔ idjideba zocai ðai arada erobeadia.”

Nañ cartade Juañba ebuda cawabisia Jesura wãrãda Ācõrẽneba zesida. Mañgɔra naãrã cawabisia ēberãrãba jara panɔneba (1:1-51). Mañare cawabisia Jesuba ne ununaca siete o ðadeba (2:1neba aba 11:44daa). Mañare Juañba ðasia Jesu beui carea ðadebemada (11:45deba aba 17:26daa), idji igara ðeaba jidaðapeda crude beapedaðadebemada (18:1neba aba 19:42daa) idjaba idji ijã ðeaba idji ãrẽbada unupedaðadebemada (20:1neba aba 21:25daa).

Nañ cartade Jesuba ebudaara jaradisia Ācõrẽ Jauredebemada (3:1-8; 6:63; 7:37-39; 14:15-29; 15:26deba aba 16:15daa, 20:19-23). Mañ awara ebuda bedeã ðaa Ācõrẽba idji Warra quĩrĩã ðadebemada (5:19-21; 10:17-18; 17:1-26) idjaba sãwã idji ijã ðeara quĩrĩã ðada (3:16-17; 11:33-37; 13:1neba aba 17:26daa).

### Jesucritora Bedea abadaa

**1** <sup>1</sup>Naãrãeda “Bedeã” abadada ðasia.<sup>a</sup> Mañ Bedea abadara Ācõrẽ ume ābaa ðasia. Wãrãda Ācõrẽda mãwã ðasia. <sup>2</sup>Idjira naãrãeda Ācõrẽ ume ðasia. <sup>3</sup>Idjideba Ācõrẽba ne jũmada osia. Idji neé Ācõrẽba ni cãrẽ sida oé basía. <sup>4</sup>Bedeã abadaba zocai ðai arada dia ðaa. Mañ zocai ðai

---

**a 1:1.** Mañ versículode Juañba Jesucritora Bedeada trɔ jarasia. Ara mañ quĩrãca Jesucritora Bedeada trɔ jarasia Apocalipsi 19:13de. **b 1:3.** Proverbio 8:22-31. Ācarɔ judiorãba jarabadjidã Bedea abadara Ācõrẽ necawaada. Acadua 1 Corinto 1:30.

arara ĩnaa quĩrāca ĩla, maĩneba Ācōrēba ēberārāa idjidebemada cawabi ĩla bēṛā. <sup>5</sup>Ācōrēba cawabi ĩlra pāĩmane urua eradra ĩla quĩrāca ĩla. Maĩ uruara pāĩmaba poya quiaéa.<sup>c</sup>

<sup>6-7</sup>Ēberāda ĩasia Borocuebari Juaĩ abadada.<sup>d</sup> Ācōrēba idjira diabuesia ĩnaanebemada bedeamārēa, jūmarāba iĩjanamārēa. <sup>8</sup>Juaĩra maĩ ĩnaaé basía, ātebala maĩ ĩnaanebemada bedeadadja. <sup>9</sup>Naĩ ējūāne zeida ĩadadra maĩ ĩnaa dji ara basía. Idjira jūmarā itea urua ĩla.<sup>e</sup>

<sup>10</sup>Maĩga ĩnaara naĩ ējūāne ĩasia. Ācōrēba idjideba naĩ ējūāra odamĩna naĩ ējūānebemarāba idjira cawadaé basía. <sup>11</sup>Bajāneba idji druadebemarāmaa zesia. Māwāmĩna idjira bia edadaé basía. <sup>12</sup>Baribala idji bia edapedadarāba idjira iĩsidaa. Maĩ bēṛā idjia ādjirāra ĩasia Ācōrē warrarāda ĩadamārēa. <sup>13</sup>Ādjira Ācōrē warrarā badaé basía ādji papaba todadeba wa ādji djibarirāneba. Ātebala Ācōrēbala idji warrarāda ĩasia.

<sup>14</sup>Bedea abadara naĩ djara edapeda dadjirā tāēna nĩbadadja. Idji biadeba dadjirāra bio carebasia. Idjia dadjirāa ebuda cawabisia Ācōrēra wārāda sāwā ĩlada. Maĩne dairāba unusidaa idjira dji droma ĩlada, dadjirā Zeza Warrada māwā ĩla bēṛā. <sup>15</sup>Borocuebari Juaĩba idjidebemada nāwā jĩgua jarabadja:

–Mā naĩ ēberānebemada nāwā jara ĩabadja: “Mā caidu zebalra mā cāyābara dji dromaara ĩla, idjira mā naēna ĩada bēṛā.”–

<sup>16-17</sup>Ācōrēba naēna idji leyda Moisedeba dadjirāa diasia, baribala Jesucritodeba dadjirāa cawabisia idjira wārāda sāwā ĩlada idjaba idji biadeba dadjirāra bio careba ĩlada. Wārāda idji bia waiĩla ĩladeba jūma dadjirāra ĩarima zocārā careba ĩla. <sup>18</sup>Ni abaĩba Ācōrēra ununacaa.<sup>f</sup> Baribala dji Warra ababe ĩlra Ācōrē bēṛā idjaba dji Zeza ume ābaa ĩla bēṛā, dadjirāa cawabisia Ācōrēra wārāda sāwā ĩlada.<sup>g</sup>

### Borocuebari Juaĩnebema

*Mateo 3:11-12; Marco 1:7-8; Luca 3:15-17*

<sup>19-20</sup>Judiorā dji dromarāba Jerusaleĩneba sacerdoterāda, levitarā sida Juaĩmaa diabuesidaa. Maĩgarāba Juaĩa iwidisidaa:

–Ĵlra cai? Ĵlra Ācōrēba ēdra edabari diai jaradaca?–

Maĩne idjia ebuda jarasia:

–Māra Ācōrēba ēdra edabari diai jaradaéa.<sup>h</sup>

<sup>21</sup>Ādjirāba wayacusa iwidisidaa:

**c 1:5.** *Maĩ uruara pāĩmaba poya quiaéa.* Griego bedeadē maĩba idjaba jara ĩla:

“Maĩ uruara pāĩmaba poya cawaéa.” **d 1:6-7.** Griego bedeadē ababe “Juaĩ” ĩl ĩla.

**e 1:9.** Isaía 49:5-6. **f 1:18.** Exodo 33:18-20. **g 1:18.** *Dji Warra ababe ĩlra.* Griego bedeadē ĩcala cartade ĩl ĩla: “Ācōrē ababe ĩlra.” *Ācōrē bēṛā idjaba.* Griego bedeadē ĩcala cartade maĩra neéa.

**h 1:19-20.** *Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada.* Maĩra griego bedeadē “Crito” ĩl ĩla. Critora trāēa. Jara ĩla “Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda ĩladada.” Arameo bedeadē jarabadaa “Mesías.”

–¿Māēteara b̄ara cai? ¿B̄ara Elíaca?–<sup>i</sup>

Idjia panusia:

–Māra Eliaéa.–

Ādjirāba waya iwidišidaa:

–B̄ara ¿Ācōrēneba beḁeabari dji droma b̄a zeida b̄adaca?–<sup>j</sup>

Idjia panusia:

–Māra maḷgḷéa.–

<sup>22</sup>Maḷ carea ādjirāba iwidišidaa:

–¿Māēteara b̄ara cai? Dai diabuepeḁadarāa b̄ḁebemada jarade wānida pan̄a. Ara b̄adjidebemada daia ¿cārēda jarai?–

<sup>23</sup>Maḷne Juaḷba panusia:

–Ācōrēneba beḁeabari Isaíaba nāwā jarasia: “Ējūā pōāsa ewaraga b̄ḁe abaḷba naḷda jara b̄a: Dadji Boro ora jipa jaridadua.”<sup>k</sup> Māra maḷ ēberāa.–

<sup>24</sup>Juaḷmaa diabuepeḁadarāa ḷcḷḷa pariseorā basía.<sup>l</sup> <sup>25</sup>Maḷgarāba idjía iwidišidaa:

–B̄ada Ācōrēba ēdra edabari diai jaradaéḅḷḷḷ, idjaba Eliaéḅḷḷḷ, idjaba Ācōrēneba beḁeabari dji dromaéḅḷḷḷ, ¿cai trḷneba b̄a ēberārāra jāwā borocuecua b̄a?–

<sup>26-27</sup>Juaḷba nāwā panusia:

–Māra baidoba borocuebaria. Baribḷḷḷ mḷ caidu zeida b̄adara bārā tāēna ḅamīna bārāba idjira adua pan̄a. Idjira mḷ cāyābara dji dromaara b̄a bēḷā, idjia jīrūne jā b̄a ēḷāi carea mḷra bia b̄léa.–

<sup>28</sup>Jūma maḷgḷara māwāsia ējūā Betania abadama, Jordaḷ do waa quīrārē ḷmāḁau odjabariare Juaḷba borocue b̄adama.<sup>m</sup>

### Jesura Ācōrē Oveja Zaquea

<sup>29</sup>Maḷ nurēma Juaḷba Jesuda idjimaa zebḷḷḷada unusia. Maḷne idjia jarasia:

–¡Acḷḁadua! Jāḷdrḷ Ācōrē oveja zaquea. Idjideba Ācōrēba naḷ ējūānebemarāba cadjirua obadara quīrādoaya.”<sup>30</sup> Idjidebemada mḷa naēna jarasia: “Mḷ caidu zebḷḷḷara mḷ cāyābara dji dromaara b̄a, idjira mḷ naēna b̄ada bēḷā.”<sup>31</sup> Naēna mḷa adua basia Jesuda māwā b̄ada. Baribḷḷḷ mḷa baidoba borocue b̄a israelerāba cawāḁamārēā caida Ācōrēba diabueḁada.–

<sup>32</sup>Idjaba jarasia:

–Mḷa unusia Ācōrē Jaurera bajāneba puchirā quīrāca zepēda Jesu ume ḅebḷḷḷada. <sup>33</sup>Mḷa adua basia idjira dji dromaara b̄ada. Baribḷḷḷ mḷa borocuemārēā

**i 1:21.** Malaquía 4:5-6. **j 1:21.** Deuteronomio 18:15-19. **k 1:23.** Isaías 40:3.

**l 1:24.** Griego beḁeade maḷba idjaba nāwā b̄a b̄a: “Juaḷmaa diabuepeḁadarāa pariseorāba diabuesidaa.” **m 1:28.** Maḷ Betaniara dji Jerusaleḷ caita b̄a puruēa. ḷcḷḷḷmaārā Juaḷba Betaniada b̄asia Batanea druā trḷḁa āi ḅabḷḁḁeba. Idjaba ḷcḷḷḷ cartade “Betābara” b̄a b̄a. **n 1:29.** Levítico 16:20-22.

Ācōrēba diabueside nāwā jarasia: “Bla unuya mĀ Jaurera aḅaĀ ēberā ĀrĀ zepeda idji ume beḅarada. Unubarade bla cawaya maĀ ēberābārĀ mĀ Jaurera dia beida.”<sup>34</sup> MĀ maġgara unusia. MaĀ carea mĀ jara ḅa idjira wārāda Ācōrē Warrada.—

### Jesu ume nībabadarā dji naārābemarā

*Mateo 4:18-22; Marco 1:16-20; Luca 5:2-11*

<sup>35</sup>MaĀ nurēma Borocuebari JuaĀra wayacusa arima ḅasia. Idjaba idji ume nībabadarāda umé panasidaa. <sup>36</sup>MaĀne JuaĀba Jesura caita wābārada unupeda jarasia:

—jAcladadua! Jari ḅadrĀ Ācōrē Oveja zaquea.—

<sup>37</sup>MaĀ ūrīnapeda JuaĀ ume nībabadarā umébemara Jesu caidu wāsidaa. <sup>38</sup>Jesuba jēda acĀbarade idji caidu zebadada unusia. MaĀne iwīdisia:

—Bārāba ḅcārēda quīrīā panĀ?—

Ādjia jarasidaa:

—Rabi, bārā ḅsāma ḅabari?— (MaĀ beḅea Rabiba jara ḅa “Jaradiabari.”)

<sup>39</sup>Jesuba panusia:

—Acāde zedadua.—

Ara maĀda wānapeda unusidaa sāma ḅabarida. MaĀ ewaride idji ume panesidaa quewara babārĀ bēḅā.

<sup>40</sup>JuaĀba jarada ūrīnapeda Jesu caidu wāpedadara umé panasidaa. Aḅa SimoĀ Pedro djaba Andre ḅasía. <sup>41</sup>Andrera Jesuma ḅapeda naārā idji djaba SimoĀda jarade wāsia. Unupeda jarasia:

—Daiba unusidaa Ācōrēba ēdrĀ edabari diai jaraḅada.—<sup>p</sup>

<sup>42</sup>Maḅbe Andreba SimoĀra Jesumaa edesia. Jūēpedadacarea Jesuba SimoĀmaa acĀpeda jarasia:

—Bārā Joná warra SimoĀ, baribārĀ idiba ātaa bārā Cepa adia.—<sup>q</sup> (MaĀ trĀ Cepara idjaba Pedro abadaa.)

### Jesuba Pelipe, Natanael sida trĀna

<sup>43</sup>Nurēma Jesuba Galilea druadaa wāida crīchasia. MaĀ bēḅā Pelipeda jarasia. Unupeda jarasia:

—MĀ quīrīā ḅa bārā mĀ ume nībaida.—

<sup>44</sup>MaĀ Pelipera Betsaidá puruḅebema ḅasía. Andrera idjaba Pedro sida mamabema ḅasía. <sup>45</sup>MaĀne Pelipeba Natanaelda jarade wāsia. Unupeda jarasia:

---

**o 1:33.** *MĀ Jaurera dia beida.* Griego bedeadē “mĀ Jauredēba borocue beida” ḅĀ ḅa. Ezequiel 36:25-27; Isaía 11:1-2; Joel 2:28-29. **p 1:41.** *Ācōrēba ēdrĀ edabari diai jaraḅada.* MaĀra griego bedeadē “Crito” ḅĀ ḅa. Critora trĀēa. Jara ḅa “Ācōrēba ēdrĀ edabari diai jaraḅada” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda ḅadada.” Arameo bedeadē jarabadaa “Mesías.” **q 1:42.** *Joná.* Griego bedeadē maĀ trĀra JuaĀ abadaa. *Cepa, Pedro.* Maġgarā trĀba jarabadaa “mōgara.”

–Moiseba ðaða leyde jara ða ãberãda daiba unusidaa. Æcõrẽneba bedebadarãba idjidebemada ðasidaa. Idjira Jose warra Jesu Nazaredebemaa.–

<sup>46</sup>Natanaelba Pelipea jarasia:

–¿Mãwãra dadjirã bia duananira Nazaredeba zeica?–

Pelipeba jarasia:

–Wãna acãde.–

<sup>47</sup>Jesuba Natanael idjimaa zebãrã unuside jarasia:

–¡Acãðadua! Naãdrã wãrãda israelerã dji araa. Djãrãra cõrügacaa.–

<sup>48</sup>Natanaelba Jesura unuca baða bẽrã iwidiisia:

–Bla mãnebemada ¿sãwã cawa ða?–

Jesuba panusia:

–Pelipeba ða jãrãde wã naẽna mã cawa ðasia bãra higojõ bacuru edrecare ðaða.–

<sup>49</sup>Maã carea Natanaelba jarasia:

–Jaradiabari, bãra wãrãda Æcõrẽ Warraa. Bãra dadji israelerã Boroa.–

<sup>50</sup>Maãne Jesuba jarasia:

–Mã bãra higojõ bacuru edrecare ðaða cawasiada a ða carea ¿bã mãwã cõrõca ðaca? Maã cãyãbara ne ununaca waibãara ðeada zocãrã unuya.–

<sup>51</sup>Maãbe Jesuba jarasia:

–Wãrã arada mã jaraya: bãrãba bajãra ewa nũmãda ununia. Idjaba ununia bajãnebema nezocarãra mã, Naã Djara Edaða ðãmaa uðaa zedãpeda ãtaa wã duanãda.–<sup>r</sup>

### Jesuba baidoda uva ða babisia

**2** <sup>1</sup>Ewari ãbea badacarea ãberãda dji edasidaa Canã purude Galilea druade. Maã carea ðasrida ewarida o panasidaa. Jesu papada mama ðasia. <sup>2</sup>Jesura, idji ume nĩbabadarã sida mã quima edabãrã ðasrida o panãmaa jarasidaa wãnamãrẽã. <sup>3</sup>Mãwã panãne uva ðara jõna bẽrã dji papaba Jesua jarasia:

–Uva ðara jõsia.–

<sup>4</sup>Maãne Jesuba jarasia:

–Papa, ¿cãrẽ cãrẽã bla mã maãgara jara ða? Mã ewarira waði jũẽẽ ðaa.–<sup>s</sup>

<sup>5</sup>Baribãrã Jesu papaba dji jede panãa jarasia:

–Idjia jarabãrãra jũma oðadua.–

<sup>6</sup>Maãne sei zoco waibãa mõgara oðada arima panasidaa. Judiorãba mã zocodeba baidoda juebadjidãa ne sãgãðapeda Æcõrẽ quĩrãpita bia

---

**r 1:51.** Genesi 28:12. **s 2:4.** Mã ewari. Æcãrãmaarã Jesuba jara ðasia idji beadidebemada. Dewarãmaarã Jesuba jara ðasia idjira Æcõrẽba diai jarada ebuda cawabi ewaridebemada. Idjaba Æcãrãmaarã jara ða Jesuba uva ða diaidebemada wa idjia ne ununaca oi ewaridebemada.

beadi carea. Zocoza veinte wa treinta galoñ poya beasia.<sup>t</sup> 7Mañne Jesuba uva ba jede panla jarasia:

–Za bea zocoda baidoba biradadua.–

Ara mañda bira tla nūmasidaa. 8Mañbe Jesuba jarasia:

–Jāñbe mañrī jueadapeda uva ba jede panla boromaa ededadua.–

Ara mañda mawā osidaa. 9Mañbe uva ba jede panla boroba mañ baido badada do zasia. Wārāda uva bada dosia, baribarla idjia adua basia sāma juesidada. Ababe dji jede panlbarla cawa panasidaa. Uva ba jede panla boroba dji umaquīrā quima edaya bada trāpeda jarasia:

10–Jūmarāba naārā uva ba biara bada jedebadaa. Jīrūare quīrā parraa duanenacarea uva ba mācuaé bada jedebadaa. Baribarla bla uva ba dji biara ba mērā erobadada ārābarla jedebibarla.–

11Mañ ne ununaca naārā odara Jesuba Caná purude Galilea druade osia. Mañgādeba idjira dji Dromada unubisia. Mawā idji ume nībabadarāba idjira wārāda ijāsidaa.

12Mawānacarea Jesura Capernauā purudaa wāsia. Idji papada, idji djabarāda, idji ume nībabadarā sida idji ume ābaa wāsidaa. Mama dārā pananaé basía.

### **Jesuba ne nēdobuebadarā āyā jarecuada**

*Mateo 21:12-13; Marco 11:15-18; Luca 19:45-46*

13Judiorā Egiptodeba ēdrapeda quīrānebabada ewarida caita basia.<sup>u</sup> Mañ bērā Jesura Jerusalemā wāsia. 14Mama Ācōrē de droma dajada unusia Ācōrēa babue diadi careabemada nēdobue panlada. Pacada, ovejada, puchirā sida nēdobue panasidaa. Idjaba ācārlaba Ācōrē de dromane diaida ba paratara dji drua āiba zebadarāa nēbla nēdobuebadjidāa āibema paratara diacara panana bērā. 15Mañ carea Jesuba jācarada soa quīrāca osia. Mañba Ācōrē de dajada duanara, ādji ovejada, ādji paca sida jūma āyā jaretacuasía. Dji parata nēdobuebada mesa coretacuablarāde ādji paratara egode cua dogosía. 16Mawā oblarāde idjia puchirā nēdobuebadarāa jarasia:

–Jūma naāgara āyā ededadua. Mā Zeza dera ne nēdobuebada deda orānadua.–

17Mañne idji ume nībabadarāba quīrānebasidaa Ācōrē Bedeade nāwā bā bada: “Ba de dromara māa bio quīrīā ba bērā māra beuya.”<sup>v</sup>

18Mawā bade judiorā dji dromarāda arima panasidaa. Mañgarāba Jesua jarasidaa:

–Dairāa unubidua Ācōrēba bāa jāwā obi bada.–

19Jesuba panusia:

–Nañ de dromada ārīnībarla, māa ewari ūbeade wayacusa oya.–

---

**t 2:6.** *Veinte wa treinta galoñ.* Ācāra traduccioñne basidaa ochenta wa cien litro. Griego bedede bā bla “metreta umé wa ūbea.” **u 2:13.** Exodo 12:1-27. **v 2:17.** Salmo 69:9. Griego bedede bā bla: “Ba de dromara māa bio quīrīā ba bērā māra babueya.”

<sup>20</sup>Mañne judiorã dji dromarãba jarasidaa:

–Nañ Ācõrẽ de dromara 46 poa edesia jũma pãrãni carea.” Mañda bla ¿sãwã ewari ùbeade jũma oyada a bla?–

<sup>21</sup>Jesuba nañ de dromaana aside ara idjidebemada bedea basia. <sup>22</sup>Idji ãrẽbadacarea idji ume nĩbabadarãba quĩrãnebasidaa idjia mãwã jaradada. Mañbe ãdjirãba Ācõrẽ Bedeade bla bla, Jesuba jarada sida wãrãda ijãsidaa.

### Jesuba ëberãrã sãwã bea cawada

<sup>23</sup>Judiorã Egiptodeba ëdrapedada quĩrãnebabada ewaride Jesura Jerusaleñne basia. Mañne zocãrã ne ununacada osia. Mañ carea zocãrãba idjira ijãsidaa. <sup>24</sup>Baribara Jesuba jũmarã crĩchada cawa bla bẽrã ijãẽ basia ãdjia wãrãda ijã panada. <sup>25</sup>Jũmarã soda cawa bla bẽrã ni abalaba idjia ëberãrã sãwã beada jaradiẽ panasidaa.

### Jesu Nicodemo ume bedeada

**3** <sup>1</sup>Pariseoda basia Nicodemo abadada. Idjira judio dji droma basia.

<sup>2</sup>Mañ Nicodemora diamasi Jesumaa wãsia. Mañbe Jesua jarasia:

–Jaradiabari, dairãba cawa panla bla Ācõrẽba diabuedada. Bla o bla ne ununacara ni abal ëberãba poya oẽa Ācõrẽda idji ume blaẽbala.–

<sup>3</sup>Jesuba idjia jarasia:

–Wãrã arada mãla bla jaraya: ëberãda wayacusa todaẽbala Ācõrẽ purudebema baẽa.–<sup>x</sup>

<sup>4</sup>Mañ carea Nicodemoba idjia iwidisia:

–¿Sãwã dadji drõa bla da wayacusa todi? Mãẽteara ¿dadji papa biteda wãida bla da wayacusa todamãrẽa?–

<sup>5</sup>Jesuba panusia:

–Wãrãda mãla bla jaraya: baidodeba, Ācõrẽ Jauredeba bida todaẽbala, Ācõrẽ purudebema baẽa.<sup>y</sup> <sup>6</sup>Dadji papaba todara nañ djaradeba zedaa, baribara wayacusa todara Ācõrẽ Jauredeba todaa. <sup>7</sup>Mãla wayacusa toẽida panlana ada carea jũmawãyã crĩcharãdua. <sup>8</sup>Nãũrãra bariduaareba puábaria. Dji jĩguara ùrĩbarimĩna cawacaa sãmaareba zeida idjaba sãmaa wãida. Ara mã quĩrãca bla Ācõrẽ Jauredeba todara. Ācõrẽ Jaurera ununacamĩna cawa panla ëberã sode sãwã o bla da.–

<sup>9</sup>Nicodemoba jarasia:

–Ācõrẽ Jaureba ¿sãwã mãra mãwã oi?–

<sup>10</sup>Jesuba panusia:

---

**w 2:20.** Ācõrẽ de droma pãrãnada cuarenta y sei poa edesia baribara waiblara o panana bẽrã pãrãnaca basia. **x 3:3.** Wayacusa toẽbala. Griego bedeade mãba idjaba jara bla: “Bajãneba toẽbala.” **y 3:5.** Ācalamaarã mãl bedeaba nãwã jara bla: “Ācõrẽ Jaureba ëberã sagapeda wayacusa tobiẽbala, mãl ëberãra Ācõrẽ purudebema baẽa.”

–Bāra Israeldebemārā Ācōrē bedea jaradiabari dji dromamīna ¿mañda adua ðaca? <sup>11</sup>Wārā arada mña bña jaraya: daiba cawa panñebemada, unu panñebema sida bedea panña baribara daiba bedea panra bārāba ijānacaa. <sup>12</sup>Mña nañ ejūāne unubadadebema jara ðada bārāba ijānacabara, bajānebemada jaraibara ¿sāwā ijāni?

<sup>13</sup>Ni añañda bajānaa wñacaa mañ cawai carea. Ababe mñ, Nañ Djara Edadaba mañra cawa ða, bajāneba zeda bēra.<sup>z</sup> <sup>14-15</sup>Moiseba ejūā pōāsa ewaraga ðade dama āta jira ðada quīrāca,<sup>a</sup> mñ, Nañ Djara Edadara āta jira ðadia mñ ijāñdara Ācōrē ume ewariza zocai beadamārēā.<sup>b</sup>

<sup>16</sup>Wārāda Ācōrēba ēberārā bio quīrā ða bēra idji Warra aba ðada nañ ejūānaa diabuesia jūma idji ijāñdara aduarānamārēā, ātebāra idji ume ewariza zocai beadamārēā. <sup>17</sup>Ācōrēba idji Warrara nañ ejūānaa diabueē basia ēberārā bedeade ðamārēā ātebāra diabuesia ēdra edamārēā. <sup>18</sup>Ācōrēba idji Warra ijā ðara bedeade ðada aēa. Baribara idji Warra ijāē ðara Ācōrēba bedeade ðada abaria, idji Warra aba ðada igara ða bēra.

<sup>19</sup>Ācōrēba nañ ejūānebemarāra bedeade panñana abaria nañ carea: ānaara nañ ejūāne zesia jūmarāba sāwā nībadida panñda ununamārēā. Baribara ēberārāba obadara cadjirua bēra pāimadra biara quīrāsidaa. <sup>20</sup>Jūma cadjirua obadaba ānaara quīrānacaa. Ānaanaa zedacaa ādjia cadjirua o panra cawarānamārēā. <sup>21</sup>Baribara jūma wārā ēpē beara ānaana ze panña ādjia Ācōrēba quīrā ða quīrāca obadada jūmarāba cawadamārēā.

### **Borocuebari Juañba Jesudebema bedeada**

<sup>22</sup>Māwānacarea Jesura idji ume nībabadarā sida Judea druadaa wāsidaa. Mama panasidade idji ijāñdara borocuebadjia. <sup>23</sup>Mañmisa Juañba borocue ðabadjia Enoñne Salim puru caita. Mama baidoda egorodeba āta bogadra nūmabadjia. Ēberārāra idjimaa wābadjidaa, mañne idjia borocuebadjia. <sup>24</sup>(Mañgara māwāsia Juañ preso jidadi naēna.) <sup>25</sup>Mañ ewaride ācara Juañ ume nībabadarāda dewara judio ume caicayasidaa Ācōrē quīrāpita bia beadi carea ne saglabadadebema carea.<sup>c</sup> <sup>26</sup>Māwānacarea Juañmaa wānapeda jarasidaa:

–Jaradiabari, ða ume Jordañ quīrārē ðadaba ēberārāra borocue ða. Idjidebemada ða bedeasia. Jūmarāda idjimaa wā duanā.–

<sup>27</sup>Mañ carea Juañba jarasia:

–Ācōrēba iduaribiēbāra, ni añañba ēberārāra zocārā jara pēā. <sup>28</sup>Bārāba mña jarañara ūrīsidaa. Mña jarasia mña Ācōrēba ēdra edabari diai

**z 3:13.** Griego bedeade ācara cartade idjaba ða ða: “Idjira bajāne ða bēra.”

**a 3:14-15.** Numero 21:4-9. **b 3:14-15.** Griego bedeade ācara cartade idjaba ða ða:

“Beudapeda aduarānamārēā.” **c 3:25.** *Dewara judio.* Griego bedeade ācara cartade ða ða “judiorā.”

jaradaéda. Idjaba jarasia mĭra Ācōrēba idji na diabuesida ēberārāba cawadamārēa mĭ caidu zeidebemada. <sup>29</sup>Quima edabĭdade dji wērā edabĭra umaquīrāda dji dromaa. Idji ume dji biada arima ħebaria idjia jarabĭrara ijā oi carea. Baribĭra ħasrida ħa idji bedeada ūrĭ ħa bērā. Ara maĭ quīrāca mĭa ūrĭ ħa mĭ dji biaba ēberārāra jare ħada. Maĭ carea mĭra bio ħasrida ħa. <sup>30</sup>Idjida dji dromaara ħaida ħa. Mĭra edaara ħaida ħa.—

### Ātaarebema ēberā

<sup>31</sup>Ātaareba ze ħara jūmarā cāyābara dji dromaara ħa. Naĭ ējūāne ħeara naĭ ējūānebema bērā aba namabemadrĭ bedebadaa. Maĭ bērā bajāneba ze ħara jūmarā cāyābara dji dromaara ħa. <sup>32</sup>Idjiabĭra bedea ħa bajāne ununanebemada, ūrĭnanebema sida. Māwāmĭna idjia bedea ħara naĭ ējūānebemarā ni abaĭba ijānaca. <sup>33</sup>Baribĭra idji bedea ijā ħĭba cawa ħa Ācōrēba jara ħara wārāda. <sup>34</sup>Ācōrēba diabuedaba Ācōrē bedeada jarabaria, Ācōrēba idji Jaureda idji ume ħemārēa diada bērā. <sup>35</sup>Dadji Zeza Ācōrēba idji Warrara quīrā ħa; maĭ bērā ne jūmada diasia idji jĭwaeda erobamārēa. <sup>36</sup>Idji Warra ijā ħara Ācōrē ume ewariza zocai ħaya, baribĭra dji Warra igara ħara Ācōrē ume ewariza zocai ħaéa. Ara nawena Ācōrēba idjira cawa o ħacārĭa.

### Jesu Samariadebema wērā ume bedeada

**4** <sup>1</sup>Maĭ ewaride pariseorāba ūrĭsidaa Jesuba Juaĭ cāyābara ēberārā zocārāara erobĭda idjaba borocue ħada. <sup>2</sup>(Wārāda Jesuba ēberārāra borocueé basĭa. Idji ume nĭbabadarābĭra borocuebadjidāa.) <sup>3</sup>Pariseorāba maĭ ūrĭpedadada Jesuba cawada bērā Judea druade ħadada Galilea druadaa wayacusa wāsia.

<sup>4</sup>Baribĭra Galileadaa wāi carea Samaria druade wāida basia. <sup>5</sup>Wābĭrĭde Samariade ħa puru Sicar abadama jūēne wāsia. Maĭ purura Jacoboba idji warra Josea diada ējūā caita ħa. <sup>6</sup>Mama baido juebada uriada basia Jacobo queraside ħadada. Umatipa babodode Jesura ode nĭba sē basia. Maĭ bērā maĭ baido juebada uria caita chūmesia. <sup>7-8</sup>Jesu ume nĭbabadarāra purudaa wānoasidaa codi carea ne nēdode. Māwā ħade wērā Samariadebemada baido juede zesia. Jesuba maĭ wērāa jarasia:

—Mĭa baidoda diadua.—

<sup>9</sup>Maĭne wērāba Jesua jarasia:

—Mĭra Samariadebema wērā. ¿Cārē cārēa judioba mĭa baidoda iwidi ħa?—  
Idjia māwā jarasia judiorāba Samariadebemarā quīrĭānaca bērā.<sup>e</sup>

<sup>10</sup>Jesuba panusia:

---

**d 4:5.** Genesi 33:18-20; 48:21-22; Josue 24:32. **e 4:9.** *Judiorāba Samariadebemarā quīrĭānaca bērā.* Griego bedeade maĭba idjaba nāwā jara ħa: “Judiorāra Samariadebema epedecode ne codaca bērā.”

–Ācōrēba dia ɛɫda bla cawabɫɫbara idjaba za baido iwiɫi ɛɫda caida cawabɫɫbara, bla mĭa baidoda iwiɫicasia. Maĭbe mĭa baido zocai ɛai djiwiɫi diabarida diacasia.–

<sup>11</sup> Wērāba jarasia:

–Bla ȳcārēba baido juei? Naĭ baidora eɫu ɛla. Maĭ zocai ɛai djiwiɫi diabari baidora ȳbla sāma juei? <sup>12</sup> Dairā drōā naēnabema Jacoboba naĭ baidora dairā itea amesia. Naĭgɫdebemada idjia do ɛabadjia. Idji warrarāba, idji animarā biɫa dobadjidaa. ȳMāwāra ɫara Jacobo cāyābara dji dromaara ɛɫca?–

<sup>13</sup> Jesuba panusia:

–Bariduaba za ɛɫ baidoda doibɫɫ, wayacusa opichiaya. <sup>14</sup> Baribɫɫ mĭa dia ɛɫ baido doibɫɫɫɫ waa opichiaēa. Idjira Ācōrē ume ewariza zocai ɛaya, mĭa dia ɛɫ baidora idjide ewariza bogadɫ ɛɫ quīrāca ɛai bērā.–

<sup>15</sup> Maĭne wērāba jarasia:

–Māēteara maĭ baidora mĭa diadua waa opichiarāmārēa, idjaba waa nama baido jueɫe ze amaaba.–

<sup>16</sup> Maĭ carea Jesuba jarasia:

–Bɫ quimada trĭne wāpeɫa namaa zedadua.–

<sup>17</sup> Wērāba jarasia:

–Mĭra quima neē ɛla.–

Jesuba jarasia:

–Bla jara ɫara wārāa. ɫara quima neē ɛla. <sup>18</sup> Wārāda bla quima juesuma edabɫɫa. Idjaba bla naĭ ewaride eroɫara ɛɫ quimaēa. Bla jara ɫara wārāa.–

<sup>19</sup> Maĭ carea wērāba jarasia:

–Mĭmaarā ɫara Ācōrēneba bedeabarida jāwā ɛla. <sup>20</sup> Dai drōā naēnabemarāba naĭ eyaɫe Ācōrēa bia bedeabadjidaa,<sup>f</sup> baribɫɫ bārā judiorāba jarabadaa Jerusaleĭneɫɫ idjia bia bedeadida panɫa. ȳSāmaɫɫ wānida panɫ Ācōrēa bia bedeaɫi carea?–

<sup>21</sup> Jesuba panusia:

–Mĭa jara ɫara ījādua. Ewari aba naĭ eyaɫe idjaba Jerusaleĭne biɫa dadji Zeza Ācōrēa bia bedeaɫe wānaēa. <sup>22</sup> Bārā Samariadebemarāba Ācōrēa bia bedeabadamĭna idjira adua panɫa. Baribɫɫ dai judiorāba idjira cawa panɫa, judiorāneba Ācōrēba sāwā ēberārā ēɫɫ edabarida cawabi ɛɫ bērā.<sup>g</sup> <sup>23</sup> Baribɫɫ ewari jūēida ɛadara jūēsia. Iɫira dadji Zezaba quīrĭā ɛla ēberārāba ādji ɛeamalɫa bia bedeadida idji Jaureɫeba idjaba wārāda cawa panɫneba. Aba māwāɫɫ idjia aride bia bedeaɫa. <sup>24</sup> Ācōrēa jaurea. Maĭ bērā ēberārāba idjia bia bedea quīrĭā panɫɫɫ māwā oɫida panɫa idji Jaureɫeba idjaba wārāda cawa panɫneba.–

<sup>25</sup> Wērāba jarasia:

---

**f 4:20.** Samariadebemarāba Guerizim eyaɫe Ācōrēa bia bedeabadjidaa. Josuera, idji ume panɫ sida mama Ācōrēa bia bedeasidaa (Josue 8:30-35). Ebal eyara Guerizim quīrāpe ɛla.  
**g 4:22.** Isaía 2:2-3.

–Mĵa cawa Ĥaa Ācōrēba ēdra edabari diai jaraɗara wārāda zeida.<sup>h</sup> Idji zebaraɗde dadjirāa ne jūmada cawabiya.–

<sup>26</sup>Maĵ bēra Jesuba jarasia:

–Mĵ, ba ume beɗea Ĥada idjĵa.–

<sup>27</sup>Māwā Ĥaɗde Jesu ume nĵbabadarāra puruɗeba jēda zesidaa. Ādjirāba cawa crĵɗaɗe panesidaa Jesura wērā ume beɗea Ĥada unune zepedaɗa bēra. Baribara ni abaɗba Jesua iwiɗiɗaɗe basĵa cārēda quĵrĵa basida wa cārēa wērā ume beɗea basida. <sup>28</sup>Maĵbe wērāba idji zocora amepeda puruɗaa wāsĵa. Jūēpeda ēberārāa jarasia:

<sup>29</sup>–Mĵa ununa ēberāda aɗɗe wānaɗra. Idjĵa mĵa jarasia jūma mĵa naēna oɗada. Mĵa crĵɗa Ĥaa idjĵa Ācōrēba ēdra edabari diai jaraɗada.–

<sup>30</sup>Ara maĵda ēberārāra puruɗeba wābanaɗsidaa Jesu Ĥamaa. <sup>31</sup>Maĵmisa Jesu ume nĵbabadarāba idjĵa beɗea dĵuburia panasidaa ne comārēa.

<sup>32</sup>Baribara Jesuba jarasia:

–Ne coéa, mĵa coi carea eroɗara bārāba adua panaɗa.–

<sup>33</sup>Idji ume nĵbabadarāba ādĵiduba jara duanesia:

–Abaɗba idjĵa ne cobisisicada.–

<sup>34</sup>Maĵ bēra Jesuba ādjirāa jarasia:

–Mĵ Diabueɗaba obi Ĥara jūma o Ĥaɗde ne co Ĥa quĵrāca Ĥaa. <sup>35</sup>Bārāba jarabadaa: “Waɗi jeɗeco quĵmārē Ĥa néu ewaɗi carea.” Baribara mĵa jaraya: aɗɗaɗua, ēberārā mĵmaa zebara néu purea taɗa quĵrāca panaɗa. Ācōrē beɗeara ara nawena ĵĵāni carea beaa. <sup>36</sup>Néu ewaɗi ewarĵra jūēsĵa. Néu ewaɗa quĵrāca bārāra trajadia ēberārāba mĵda ĵĵānamārēa. Māwā ādjirāra Ācōrē ume ewarĵra zocai panania. Néu ewabarĵba edabara carea basriɗabarĵa. Ara maĵ quĵrāca bārāra basriɗadia ēberārāba mĵ ĵĵāɗa carea. Maĵ bēra dĵi néu ewabarĵra dĵi ubari ume basriɗa panania.

<sup>37</sup>Dadĵĵa jarabadara wārāa: “Abaɗda ne uida Ĥa idĵaba abaɗba ewaɗa Ĥaa.” <sup>38</sup>Ara maĵ quĵrāca mĵa bārāra diabuesĵa dewararāba upedaɗada ewaɗamārēa. Ādĵĵa upedaɗada bārāba bia ewa panaɗa.–

<sup>39</sup>Zocārā Samariadebemarā maĵ puruɗe panabadaba Jesura ĵĵāsidaa, wērāba nāwā jaraɗa bēra: “Idjĵa mĵa jarasia jūma mĵa naēna oɗara.”

<sup>40</sup>Samariadebemarāra Jesumaa zedapeda beɗea dĵuburiasidaa ādĵi ume beɗmārēa. Maĵbe Jesura ādĵi puruɗe ewari umé besĵa. <sup>41</sup>Idjĵa jaradia Ĥaɗde ādjirā awara zocārāba ĵĵāsidaa. <sup>42</sup>Ādjirāba wērāa jarasidaa:

–Dairāba ababe Ĥaa jaraɗa carea ĵĵā panaéa, ātebara ĵĵā panaɗa idjĵa jaradia Ĥada ŵrĵpedaɗa bēra. Dairāba cawasidaa idjĵa wārāda jūmarā ēdra edabarĵa.–<sup>i</sup>

---

**h 4:25.** *Ācōrēba ēdra edabari diai jaraɗa.* Griego beɗeade “Crito” Ĥĵ Ĥaa. Arameo beɗeade jarabadaa “Mesĵas.” Critora idĵaba Mesĵara trĵéa, ātebara jara panaɗa “Ācōrēba ēdra edabari diai jaraɗa” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda Ĥaɗa.” **i 4:42.** *Jūmarā ēdra edabarĵa.* Griego beɗeade ācara cartade idĵaba Ĥĵ Ĥaa “Crito.”

### Jesuba Galileade warra biabida

<sup>43</sup>Samariade ewari umé bapeda Jesura Galilea druadaa wāsia. <sup>44</sup>Mañ naēna idjia jaradoasia Ācōrēneba bedebarira ara idji druadebemarāba wayadacada.<sup>j</sup> <sup>45</sup>Jesu Jerusaleāne baside Galileadebemarā sida duanasidaa Egiptodeba ēdrapedada quīrānebabada ewari badi carea. Mama Jesuba ne ununaca o bāda unusidaa. Mañ carea idji Galileade jūēside ādjirāba bia edasidaa.

<sup>46</sup>Galilea druade bade Jesura wayacusa Caná puruḏaa wāsia idjia naēna baido uva ba babidamaa.<sup>k</sup> Mañmisa Capernauñ puruḏe basia dji boroare trajabari dji dromada. Mañ ēberā warrada bio cacua bié basia. <sup>47</sup>Mañne idjia ūrīsia Jesura Judeadeba Galilea druadaa zesida. Ara mañda Caná puruḏaa wāsia Jesu bamaa. Jūēpeda bedeade djuburiasia idji warra jūācāyā nūmāda biabide wāmārēā. <sup>48</sup>Jesuba idjia jarasia:

–Bārāba ne ununacada ununaēbāra mālā jara bāra iḡānaēa.–

<sup>49</sup>Baribāra dji ēberāba jarasia:

–Mā Boro, mā warra jaidai naēna isabe wāna.–

<sup>50</sup>Jesuba jarasia:

–Diguidāa wādua. Bā warrara biasia.–

Dji ēberāba iḡāna bēra ara mañda wāsia. <sup>51</sup>Digidāa jūēbāraḏe idji nezocarāba audiabaridapeda jarasidaa:

–Bā warrara biasia.–

<sup>52</sup>Mañne idjia iwidisia:

–ġSāḷbe māwā biasi?

Ādjia panusidaa:

–Nuena āmāḏau buyadacarea dji cawamiara dugusia.–

<sup>53</sup>Mañne dji zezaba cawasia ara mañ hora quīrāca Jesuba bā warrara biasiada asida. Mañba idjia, jūma idji ēberārā bida Jesura iḡāsidaa.

<sup>54</sup>Jesura Judeadeba Galileadaa jēda zebāraza ne ununacada o bābadjia. Mañga ne ununaca oḏara dji umébema ne ununaca oḏa basia.

### Jesuba ānāūbada ewaride cacua bié bā biabida

**5** <sup>1</sup>Māwānacarea judiorāba Jerusaleā puruḏe ewari dromada osidaa. Mañ bēra Jesura mamaa wāsia. <sup>2</sup>Jerusaleā puruḏe cuiabadada bāa judiorāba coropedadada. Mañ cuiabadara dji puruḏe eḏa wābada Oveja abada caita bāa. Hebreo bedeade Betzatā abadaa.<sup>l</sup> Dji baido caita de zaqueda juesuma panāa. <sup>3</sup>Mama egode cacua bié beada, dauberrea beada, jirū bié beada, bāradra bea sida zocārā baraasia. [Ādjirāba domimiada jālā panabadjidaa. <sup>4</sup>Eḏaude bajānebema nezocada mañ baido domimia oḏe zebadjia. Māwā obārāḏe dji

j 4:44. Mateo 13:57; Marco 6:4; Luca 4:24. k 4:46. Juañ 2:1-11. l 5:2. Betzatā. Griego bedeade zocārā cartade “Betesda” wa “Betsaidā” bā bāa.

naãrã maã baidode eda wãbãrãda idji cacua bié ßaðara biabadjia.]<sup>m</sup> 5 Maãne ëberãda ßasia 38 poa cacua bié ßada. 6 Jesuba maã ëberã egode taã unuside cawasia idjira mama dãrãbãrãda. Maã bẽrã idjia iwidisia:

–¿Bãra bia quĩrĩã ßaca?–

7 Maãne dji cacua bié ßaba panusia:

–Mãẽ mã Boro, baribãrã mãa neé ßaa caiba mãra doeda ßaida domimiabãrãde. Mã eda wãya ßamisa dewarada mã na eda wãbaria.–

8 Jesuba jarasia:

–Piradrãdua. Bã cãðara edapeda nĩbaðe wãdua.–

9 Ara maãda dji ëberãra biasia. Idji cãðara edapeda nĩbaðe wãsia. Baribãrã maã ewaridera ãnãũbada ewari basia. 10 Maã bẽrã judiorã dji dromarãba ëberã cacua biadaa jarasidaa:

–Idira ãnãũbada ewari bẽrã bã cãðara edecara ßaa.–

11 Maãne idjia panusia:

–Baribãrã mã biabidaba jarasia: “Bã cãðara edapeda wãdua.”

12 Ædjirãba iwidisidaa:

–¿Caiba bãa mãwã bã cãðara edapeda wãduaða asi?–

13 Baribãrã idji cacua biabida trãra adua ßasia. Jesura ëberãrã zocãrã nũmã tãena ßaðada ãyã wãna bẽrã idjia poya jaraé basia.

14 Mãwãnacarea Jesuba idjira Æcõrẽ de droma dajada unusia. Maãbe jarasia:

–Bio ãrĩdua: bãra biada bẽrã waa cadjiruara orãdua bã bié ßada cãyãbara biẽara ßerãmãrẽa.–

15 Mãwãnacarea dji ëberãra judiorã dji dromarãmaa wãpeda jarasia idji biabidara Jesuda. 16 Mamaãba ãtaa judiorã dji dromarãba Jesura bio bié jara panesidaa maã ëberãra ãnãũbada ewaride biabida bẽrã.<sup>n</sup> 17 Baribãrã Jesuba Ædjirãa jarasia:

–Mã Zeza Æcõrẽba wadibida ãnãũé ëberãrãra careba ßaa idjaba mãa bida ãnãũé careba ßaa.–

18 Jesuba mãwã Æcõrẽra idji Zezaaða aside judiorã dji dromarãba wãrãda idjira bea quĩrĩã panesidaa. Idjia ãnãũbada ewaride ocara panada oða awara jarasia ara idjida Æcõrẽda.

### Æcõrẽba ãbãa idji Warraa dia ßaðebema

19 Maãbe Jesuba Ædjia jarasia:

–Mãa wãrã bedeada bãrãa jaraya: mã, Æcõrẽ Warraba ara mãduba cãrẽ sida poya oéa. Baribãrã mãa unu ßaa mã Zezaba o ßada. Jũma mã Zezaba o ßara mãa bida o ßaa. 20 Mã Zezaba mãra quĩrĩã ßaa. Maã bẽrã jũma idjia o ßara mãa unubibaria. Maã awara idjia naã ne ununaca oða cãyãbara ne waibãara ßada unubiya. Maã carea bãrãba cawa crĩchaðé

**m 5:3-4.** Griego bedeadẽ Æcãrã cartade bedea corchetede ßara neéa. **n 5:16.** Griego bedeadẽ Æcãrã cartade idjaba ßã ßaa: “Bea quĩrĩã panasidaa.”

duanenia. <sup>21</sup>Mā Zezaba beudarā ārēbabipeda zocai ɓabari quīrāca māa zocai ɓaira māa dia quīrīābārāla diabaria. <sup>22</sup>Maā awara mā Zezaba ni abaada cawa oēa. Ātebārā māra ɓasia jūmarāda cawa omārēā. <sup>23</sup>Māwā jūmarāba mā Zeza waya panā quīrāca mā sida wayadia. Mā wayaē ɓaba mā Zeza sida wayaē ɓa, mā Zezaba māra naā ējūānaa diabueda bēā.

<sup>24</sup>Wārā arada māa jaraya: bariduaba mā bedeada ūrīpeda mā Diabuedada ijāibārā, mā ēberāra idji ume ewariza zocai ɓaya. Ācōrēba idjira biē ɓlēa. Wārāda mā ēberāra beu ɓadada zocai ɓaya. <sup>25</sup>Wārā arada māa jaraya: ewari zeida ɓadara jūēsia. Namaaba ātaa beuda quīrāca beaba mā, Ācōrē Warra bedeada ūrīnia. Mā ijāibādaba zocai ɓai arada edadia. <sup>26</sup>Mā Zezara zocai ɓai djibaria. Māa mā zocai ɓaira diabaria idjia māa diada bēā. <sup>27</sup>Maā awara māra ɓasia jūmarāda cawa omārēā, māra Naā Djara Edada bēā.<sup>o</sup> <sup>28</sup>Māa jara ɓa carea cawa crīchadaē ɓearānadua. Wārāda ewari aba jūmarā beudarāba mā, Naā Djara Edada bedeara ūrīnia. <sup>29</sup>Maāne jūmarāda ārēbadia. Ne bia o ɓadara ārēbadia Ācōrē ume ewariza zocai ɓeadi carea, baribārā cadjirua o ɓadara ārēbadia māa biē ɓamārēā.

<sup>30</sup>Ara māduba cārē sida poya oēa. Māa ēberāra cawa obaria mā Zezaba jarabārā quīrāca. Māa jipa cawa obaria. Māa quīrīā ɓa quīrāca ocaa ātebārā mā Zeza, mā Diabuedaba quīrīā ɓa quīrāca obaria.

### ¿Cairāda Jesuare bedebada?

<sup>31</sup>Māa jara ɓara wārāmīna ara mādjidebemada bedea ɓa bēā bārāmaara wārāēca ɓa.<sup>p</sup> <sup>32</sup>Baribārā mā Zezara māare bedea ɓa. Māa cawa ɓa idjia jara ɓara wārāda. <sup>33</sup>Maā awara bārāba ēberārāda Borocuebari Juaāmaa diabuesidaa mānebemada iwīdidamārēā. Maāne idjia jaradara wārā ɓasía.<sup>q</sup> <sup>34</sup>Māa jarālé ɓa ēberāda māare bedeamārēā. Baribārā Juaāba mānebema jaradara māa bida bārāa jara ɓa ēdrādamārēā. <sup>35</sup>Juaāra ībīrā urua quīrāca ɓasia. Bārāra idji ānaane ɓasrida panasidaa idjira bārā ume dārā ɓadaēmīna.

<sup>36</sup>Baribārā Juaāba jarada cāyābara naāgāda māare biara bedea ɓa. Mā Zezaba obi ɓada māa jūma o ɓa bēā cawabi ɓa mā Zezaba māra wārāda diabuesida. <sup>37</sup>Wārāda mā Zeza, mā Diabuedara māare bedea ɓa. Baribārā bārāba idji bedeara ūrīnaca<sup>r</sup> idjaba idjira ununaca<sup>s</sup>. <sup>38</sup>Idjaba idji bedeara bārā sođe neē ɓeaa,<sup>t</sup> mā, idjia Diabuedara ijānaca bēā. <sup>39</sup>Bārāba Ācōrē Bedeara quīrācuīta acābadaa crīcha panā bēā māāgādeba Ācōrē ume ewariza zocai ɓeadi. Maā cartaba mānebemadārā bedea ɓa. <sup>40</sup>Māwāmīna bārāra māmaa ze quīrīānaca zocai ɓai edadi carea.

<sup>41</sup>Māa jarālé ɓa bārāba māra bia ununamārēā. <sup>42</sup>Maā awara māa bārāra cawa ɓa. Cawa ɓa bārāba Ācōrēra quīrīānacada. <sup>43</sup>Māra mā

o 5:27. Daniel 7:13-14. p 5:31. Deuteronomio 19:15. q 5:33. Juaā 1:19-34.

r 5:37. Exodo 33:11. s 5:37. Exodo 19:9. t 5:38. Josue 1:8-9.

Zeza trĭneba ze ɓa, baribara bārāba mĭra bia edadaé panla. Maĭne dewarada ara idji trĭneba zeibara, maĭgara bārāba bia edabadaa.

<sup>44</sup>Bārāba aɓabe quĩrĭa panla dewararāba bārāra bia ununida. Ācōrē aɓa ɓa bārāda bia unuida jaraɗaébara ɓsāwā idjida ijāni?

<sup>45</sup>Crīcharānadia mĭ Zeza quĩrāpita mĭa bārāra bié jaraida. Bārāba Moiseɗeɓa bia pananida jĭa panla. Baribara ara maĭ Moiseba bārāra mĭ Zeza quĩrāpita bié jaraya. <sup>46</sup>Bārāba Moiseba jaraɗada wārāda ijā pananabara mĭra ijācasidaa, Moiseba mĭnebemada Ācōrē Bedeade ɓaɗa bēra. <sup>47</sup>Baribara Moiseba ɓaɗa sida ijānaébara ɓsāwā mĭ bedeada ijāni?—

### Jesuba mil juesuma auɗu ne cobigada

*Mateo 14:13-21; Marco 6:30-44; Luca 9:10-17*

**6** <sup>1</sup>Māwānacarea Jesura Galilea amene droma wa quĩrārā wāsia. Maĭ amene dromara idjaba Tiberia abadaa. <sup>2</sup>Jesuba ne ununaca o ɓaɗeɓa cacua bié ɓeara biabicusia. Zocārā ēberārāba maĭra unu panana bēra idji caidu wāsidaa. <sup>3</sup>Maĭbe Jesura idji ume nĭbabadarā ume eya zaquedaa wānapeda egode chūpanesidaa. <sup>4</sup>Maĭ ewaride judiorā Egiptodeɓa ēdrapedada quĩrāneɓabada ewarida caita ɓasia. <sup>5-6</sup>Maĭne Jesuba unusia ēberārā zocārā idjima zebadada. Jesuba bio cawa ɓasia cārēda oida baribara Pelipea iwidisia:

—Paĭra ɓsama nēdodi jūma naĭgara ēberārā ne cobidi carea?—

Jesuba māwā iwidisia Pelipeba casa panui cawaya. <sup>7</sup>Pelipeba panusia:

—Ēberā dosciento ewari trajada parataba paĭ nēdobada sida araéa ādjirāza maārī cobidi carea.—

<sup>8</sup>Maĭne Simoĭ Pedro djaba Andreda ɓasia. Idjira Jesu ume nĭbabari ɓasia. Maĭ Andreda jarasia:

<sup>9</sup>—Warra nama ɓaɓa cebada oɗa paĭda juesuma eroɓa idjaba ɓedada umé eroɓa. Baribara jācua ēberārā zocārā duana itea maĭda ɓsāwāi?—

<sup>10</sup>Mama pōājārā ida ɓasia. Maĭ bēra Jesuba jarasia:

—Jūmarāa jaraɗadia pōājārāne chūpanenamārēa.—

Ara maĭda egode chūpanesidaa. Ādjirāra dji umaquĩrā awa mil juesuma panasidaca ɓa. <sup>11</sup>Jesuba paĭra jlwade edapeda Ācōrēa bia ɓada asia. Maĭbe idji ume nĭbabadarāa jarasia ēberārāa jedecadamārēa. ɓeda sida ara maĭ quĩrāca osia jūmarāba aɗuba codamārēa. <sup>12</sup>Jūmarāda jāwūa ne copedaɗacarea Jesuba idji ume nĭbabadarāa jarasia:

—Dji aɗubadara jūma jara pedadia ni maārī biɗa ārīrāmārēa.—

<sup>13</sup>Ara maĭda jara pesidaa. Doce jamara birasidaa maĭ paĭ cebada oɗa juesumaneɓema aɗubadaba. <sup>14</sup>Jesuba māwā oɗadeɓa cawabisia idjira Ācōrēneba ze ɓada. Ēberārāba maĭ ununapeda jarasidaa:

**u 5:46.** Deuteronomio 18:15-19. Wārāda jūma Ācōrē drōāenabema cartade ɓa ɓara Jesuɗebemaa. **v 6:1.** *Galilea.* Maĭ amene dromara Antiguo Testamentode “Quinéret” wa “Cinéret” trĭ jarabadjidaa. Luca 5:1ɗe jara ɓa “Genesare.”

–Wārāda naŕgara Ācōrēneba bedeabari dji droma, dji naŕ ějũāne zeida badaa.–<sup>w</sup>

<sup>15</sup>Baribara Jesuba cawasia ěberārāba idjira ōgo ededida ādjirā boroda badi carea. Maŕ carea wayacusa iduba eyade ŕtaa wāsia.

### Jesu do ŕrā nĩbada

*Mateo 14:22-27; Marco 6:45-52*

<sup>16</sup>Queudacarea Jesu ume nĩbabadarāra doeda amene dromanaa wāsidaa. <sup>17</sup>Jābade badosidade Jesura ādjimaa wadibida jũēē basia. Baribara waa quĩrārā chā wāsidaa Capernauŕne jũēni carea. Māwā bade bio pāisosa nūmesia. <sup>18</sup>Maŕne nāũrāda dji cābāyā puā nūma bēra amene dromara bogozoa nūmesia. <sup>19</sup>Do quēsidra wābadae unusidaa Jesura do ŕrā nĩda.<sup>x</sup> Ādjimaa zebara bēra ne wayasidaa. <sup>20</sup>Baribara Jesuba jarasia: –Māda jāwā bla. Ne wayarānada.–

<sup>21</sup>Maŕne idjira jābade basrida edasidaa. Ara māda ādji wābdama jũesidaa.<sup>y</sup>

### Jesura zocai bai diabari paŕa

<sup>22</sup>Maŕ nurēma ěberārā waa quĩrārē duanenaba quĩrānebasidaa jābada ababe basida. Cawa panasidaa maŕ jābade Jesu ume nĩbabadarāra wāsidadā. Idjaba cawa panasidaa Jesura ādjirā ume wāē basida. <sup>23</sup>Maŕne dewara jābada Tiberia purudeba jũēcuaŕia Jesuba Ācōrēa bia bāda apeda ěberārāa paŕ cobigaŕama. <sup>24</sup>Māwā bade ěberārāba cawasidaa Jesura, idji ume nĩbabadarā sida mama panēda. Maŕ carea ādjirāra maŕ jābade badocuadapeda Capernauŕnaa Jesu jarade wāsidaa. <sup>25</sup>Jesu amene droma quĩrārē unusidade iwidiŕidaa:

–Jaradiabari, bara ¿sālbe nama jũēsi?–

<sup>26</sup>Jesuba panusia:

–Wārā arada mā jaraya: bārāba cawadaē panla mā ne ununaca odaba cawabi bāda. Māra ababe jara panla jā paŕ copedadaba jāwũapedada bēra. <sup>27</sup>Trajarānada paŕ berawabarida edadi carea. Ātebāra trajadada paŕ Ācōrē ume ewariza zocai bai diabarida edadi carea. Maŕgara mā, Naŕ Djara Edadaba diaya. Dadji Zeza Ācōrēba māra maŕ carea basia.–

<sup>28</sup>Maŕ bēra ādjirāba iwidiŕidaa:

–Dairāba ¿cārēda odida panl Ācōrē traju odi carea?–

<sup>29</sup>Jesuba panusia:

–Ācōrēba obi bla trajura naŕgla: mā, idjia Diabuedada ĩjānida panla.–

<sup>30-31</sup>Maŕ carea ādjirāba Jesua iwidiŕidaa:

---

w 6:14. Deuteronomio 18:15-18. x 6:19. Maŕ amene dji jedeara die kilómetro bla. Maŕgaba jara bla cinco wa sei kilómetro wi wābada basida. y 6:21. Maŕ versícultura griego bedeade idjaba jara bla: “Maŕne idjira jābade eda quĩrā panlne ādji wābdama jũesidaa.”

–¿Bla dairāa cārēda unubi bĀ bedea ijānamārēā? Dadjirā drōā naēnabemaba ējūā pōāsa ewaraga bĀde manāda cosidaa. Ācōrē Bedeade jara bĀa: “Idjia bajānebema paĀda diasia ādjirāba cođamārēā.”<sup>z</sup> ¿Bla cārēda oi?–

<sup>32</sup>MaĀne Jesuba panusia:

–Wārā arada mĀa jaraya, maĀ bajānebema paĀra Moiseba diaé basía. MĀ ZezabĀra diasia. MaĀ awara bajānebema paĀ dji arada ēberārā dia bĀa. <sup>33</sup>MaĀ paĀ bajāneba zedaba zocai ħai arada dia bĀa.–

<sup>34</sup>Ādjirāba jarasidaa:

–Dai Boro, maĀ paĀra dairāa ewariza dia bĀdua.–

<sup>35</sup>Jesuba jarasia:

–MĀdrĀ maĀ paĀa. MĀabĀra zocai ħai arada diabaria. MaĀ bĕrā mĀmaa zebĀra waa jarra ħaéa. MĀ ijā bĀra waa opichia ħaéa. <sup>36</sup>BaribĀra mĀa jarada quīrāca, mĀa ne ununaca ođada bārāba unusidamīna ijānaé panĀa. <sup>37</sup>MĀ Zezaba mĀa dia ħa ēberārāra mĀ ijāne zedía. MĀmaa zebĀdara mĀa āyā jĀretaéa. <sup>38</sup>MĀra bajāneba zeé bĀa mĀa quīrīā bĀda oi carea. ĀtebĀra zesia mĀ Diabuedaba quīrīā bĀda oi carea. <sup>39</sup>MĀ Diabuedaba quīrīā bĀa idjia mĀa diadarāra ni aba bida aduaéda. Quīrīā bĀa naĀ ewari jōnacarea mĀa jūma ādjirāra Ārēbabida. <sup>40</sup>MĀ Zezaba wārāda quīrīā bĀa ēberārāba mĀra idji Warrada cawadapeda ijānida idji ume ewariza zocai bĕadāmārēā. MāwābĀra mĀa ādjirāra naĀ ewari jōnacarea Ārēbabiya.–

<sup>41</sup>Jesuba jarađoasia “bajāneba zeda paĀra mĀa.” MaĀ carea judiorā arima bĕaba idjidebemada bié bedeasidaa. <sup>42</sup>Nāwā jarasidaa:

–¿NaĀgĀra Jesu, Jose warraéca? Dji zeza, dji papa sida dadjirāba unubadaa. ¿Cārē cārēā idjira bajāneba zesiada a bĀ?–

<sup>43</sup>Māwā panĀne Jesuba jarasia:

–Waa bié bedearānĀdua. <sup>44</sup>Ni abaĀba poya mĀra ijāéa mĀ Zeza, mĀ Diabuedaba idjida mĀmaa eneéĀra. BaribĀra mĀ Zezaba eneibĀra naĀ ewari jōnacarea maĀ ēberāra mĀa Ārēbabiya ewariza zocai ħamārēā. <sup>45</sup>Ācōrēneba bedeadadarā cartade nāwā jara bĀa: “ĀcōrēĀra jūmarāa jaradiaya.”<sup>a</sup> Māwā bariduaba mĀ Zeza bedea ūrīpeda idjideba cawapeda mĀ ijāne zeya.

<sup>46</sup>MaĀgĀba jaraé bĀa abaĀba dadji Zezara unusida. Ababe mĀabĀra Ācōrēra unubaria idjimaĀba zeda bĕrā. <sup>47</sup>Wārā arada mĀa jaraya: ēberāba mĀda ijāibĀra Ācōrē ume ewariza zocai ħaida erobaya. <sup>48</sup>MĀra paĀ zocai ħai araa. <sup>49</sup>Bārā drōā naēnabemarāba ējūā pōāsa ewaraga bĀde manā co pananara ababe djico basía. Co pananamīna beusidaa. <sup>50</sup>BaribĀra bariduaba naĀ paĀ bajāneba zedada coibĀra beuéa. <sup>51</sup>PaĀ zocai ħai arara mĀa. Bariduaba maĀ paĀda coibĀra ewariza zocai ħaya. MĀa dia ħa paĀra mĀ djaraa. MaĀgĀra mĀa diaya ēberārāba zocai ħai arada erobeadāmārēā.–

<sup>52</sup>Māwā bĀde judiorā ādjiduĀa quīrūquīrū duanĀba jara duanesidaa:

–¿Sāwā idji djarada dadjirāa cobi?–

<sup>53</sup>Mañne Jesuba jarasia:

–Wārā arada mña jaraya: bārāba mñ djarada codaébarɔ, mñ oa sida dodaébarɔ, zocai bai arada edadaéa. <sup>54-55</sup>Mñ djarara cobada dji wārā araa. Mñ oara dobada dji wārā araa. Mañ bēṛā mñ djara co ɓɔ, mñ oa do ɓɔba Ācōrē ume ewariza zocai ɓaira eroɓɔa. Nañ ewari jōnacarea mña mañ ēberāra ārēbabiya.

<sup>56</sup>Mñ djara co ɓɔ, mñ oa do ɓɔra mñ ume ɓɔa idjaba mñra idji ume ɓɔa. <sup>57</sup>Mñ Zeza, mñ Diabuedaba zocai ɓaida diai carea eroɓɔa. Mñra idjideba zocai ɓɔa. Ara mañ quīrāca mñ djara co ɓɔba mñneba zocai bai arada eroɓɔa. <sup>58</sup>Mñra pañ bajāneba zeda dji araa. Bārā drōā naēnabemarāba manāra cobadjidamīna jūma beusidaa. Baribarɔ mñra maná quīrāca ɓléa. Nañ pañ co ɓɔra ewariza zocai ɓaya.–

<sup>59</sup>Jesuba jūma mañgɔra Capernauñne jaradisia judiorā dji jarebada dede.

### **Jesu bedeadeba Ācōrē ume ewariza zocai pananinebema**

<sup>60</sup>Mañ jaradia ɓɔ ūrīsidade zocārā Jesu ēpē ɓeaba jarasidaa:

–Idjia jaradara zarea ɓɔa. ¿Caiba poya ijāi?–

<sup>61</sup>Jesuba cawasia idjia jaradiada carea ādjirāra māwā bié bedea panɔda. Mañ bēṛā jarasia:

–Mñ jaradiadara ¿bārāmaa zarea ɓɔca? <sup>62</sup>Māwā baibarɔ bārāba ¿sāwā crīchadi mñ, Nañ Djara Edadara ātaa naēna ɓadamaa wāɓarɔda unusidara? <sup>63</sup>Ācōrē Jaurebarɔ zocai bai arara diabarɔa. Nañ djaraba diacaa. Mñ bārāa jaradia ɓɔra Ācōrē Jaureba zocai bai ara dia ɓadebema. <sup>64</sup>Baribarɔ ācɔrɔ bārāba wadibida mñ bedeara ijānaé panɔa.–

Jesuba māwā jarasia idjia naēnaeda cawa ɓada bēṛā cairāba idji bedeara ijānaéda idjaba caibarɔ idjira jidabida.

<sup>65</sup>Mañne Jesuba jarasia:

–Mañ carea mña jarasia: mñ Zezaba ēberāda mñmaa eneébarɔ, mañ ēberāba poya mñra ijāéa.–

<sup>66</sup>Mañ carea zocārā Jesu ēpē pananarāba idjira igarasidaa. Waa idji ume nīɓadaé basía. <sup>67</sup>Mañ bēṛā Jesuba idjia doce edadarāa jarasia:

–¿Bārā sida wāɓarɔdica?–

<sup>68</sup>Simoñ Pedroba panusia:

–Dai Boro, daida ¿caimaa wāni? Aɓa ɓabarɔ dairāa jaradiabarɔ Ācōrē ume ewariza zocai ɓeadamārēā. <sup>69</sup>Dairāba ɓɔ bedeara wārāda ijā panɔa, idjaba dairāba wārāda cawa panɔa ɓara Ācōrēba diabueda jipa ɓɔda.–

<sup>70</sup>Jesuba jarasia:

–Bārā doce panɔra mña edasia mñ ume nīɓadamārēā. Baribarɔ bārānebemada aɓa diaurudea.–

<sup>71</sup>Jesuba Juda, Simoñ Iscariote warradebemada bedea basia. Idjia jirũare Jesura jidabisia idji ume nibabadarã doce pananebemamĩna.

### Jesu djabarãba idji ijãnaé panana

**7** <sup>1</sup>Mãwãnacarea Jesura Galilea druade palraa nibasia. Judea druadaa wã quĩrĩã basia judiorã bororãba idjira bea quĩrĩã panana bẽrã.

<sup>2</sup>Mañne judiorã de zaquede warrewarrea panabada ewarira caita basia.<sup>b</sup>

<sup>3</sup>Mañ bẽrã Jesu djabarãba idjia jarasidaa:

–Biara bla bara Judeadaa wãida bl epẽ bea jãmabemarã bida bla obarira ununamãrẽã. <sup>4</sup>Trã blaga ba quĩrĩã blaba ne o blara mẽrã ocaa. Bla ne ununacada o bl bẽrã ebuda odua jũmarãba cawadamãrẽã.–

<sup>5</sup>Jesu djabarãba mãwã jarasidaa ãdjia bida idjira Æcõrẽba diabuedada ijãnaé panã bẽrã. <sup>6</sup>Mañne Jesuba ãdjia jarasia:

–Mã wãi ewarira wadibida jũeé bla baribara bãrãra baridua ewaride wãnida panã. <sup>7</sup>Nañ ejũãnebemarãba bãrãra quĩrãma panlã. Mãdra quĩrãma panã, ãdjirãba cadjirua obadada mã ebuda jara bl bẽrã.

<sup>8</sup>Wãnadua mã ewari droma o panãmaa. Mãra wadi wãã mã wãi ewarira jũeé bl bẽrã.–

<sup>9</sup>Mãwã jarapeda Galilea druade besia.

### De zaquede warrewarrea panabada ewari o panãmaa Jesu wãna

<sup>10</sup>Jesu djabarãra mã ewari droma o panãmaa wãsidaa. Mãwãnacarea Jesura wãsia. Baribara ebuda wãé basia ëberãrãba cawaranamãrẽã.

<sup>11</sup>Judiorã bororãba idjira jara panasidaa. Ædjirãba iwidibadjidaa:

–¿Jãñ Jesura sãma bla?–

<sup>12</sup>Mañne zocãrã arima duanãba Jesudebemada iwidraa bedea duanasidaa. Æclãrãba jarabadjidaa: “Idjira ëberã biao,” baribara dewararãba jarabadjidaa: “Mãwãã; idjira sewaida bla.” <sup>13</sup>Baribara judiorã bororãda waya panã bẽrã ni abalãba Jesudebemada jigua bedeadaca basia.

<sup>14</sup>Mañ ewari droma esidra obadade Jesura Æcõrẽ de dromanaa wãpeda dajadaare jaradia besia.<sup>c</sup> <sup>15</sup>Mãwã ãde judiorã bororãba cawa crĩchadaé basia. Nãwã jigua jarasidaa:

–Ni abalãba nañ ëberã jaradiadaé badamĩna ¿sãwã jãcua cawa bla?–

<sup>16</sup>Mañne Jesuba ãdjia jarasia:

–Mã jaradia blara mãrẽã, ãteblara mã Diabuedadea. <sup>17</sup>Æcõrẽba quĩrĩã ãda bariduaba oi carea blãrã, mã ëberãba ebuda cawaya ara mãdji crĩchadeba bedeaé ãda. Æteblara idjia cawaya mã jaradia blara Æcõrẽneda. <sup>18</sup>Bariduaba ara idji crĩchadeba bedea blãrã mãwã o bla ëberãrãba idjidebemada bia bedeadamãrẽã. Baribara abalãba quĩrĩã blãrã dewararãba idji diabuedadebemada bia bedeadida, wãrã bedeadã jarabaria; sewa ocaa.

**b 7:2.** Levítico 23:33-43. **c 7:14.** Mañ ewari dromara ocho ewari obadjidaa.

<sup>19</sup>Moiseba Ācōrē leyra bārāa diasia. Baribara bārāba mañ leyra ijānaca. Mañ careabara bārāba m̄ra bea quīrīa panla.–

<sup>20</sup>Mañne ēberārāba iwidišidaa:

–¿Caiba bara bea quīrīa ħa? ¿Jai ba cacuade ħaba māwā crīchabi ħaca?–

<sup>21</sup>Jesuba panusia:

–M̄a ānāūbada ewaride ne ununaca aba oda carea bārāba cawa crīchadaē basía.<sup>d</sup> <sup>22</sup>Baribara bārā sida ānāūbada ewaride ne obadaa.

Umaquīrā cacuara wēāgobadaa Moiseba ħada quīrāca. (Wārāda māwā odira Moiseba zeē basía, ātebara bārā drōā naēnabemaneba zesia).<sup>e</sup>

<sup>23</sup>Ācōrēba Moisea diada ley ijā odi carea bārāba ānāūbada ewaride bida warra zaque cacuara wēāgobadaa. Mañda bārāra ¿cārē cārēa m̄ ume quīrī panl ānāūbada ewaride ēberā biabida carea? <sup>24</sup>Bārāba unu panl carea biē bedearānada, ātebara wārā arada cawaḍapeda jipa bedeaḍada.–

### ¿Jesura Ācōrēba ēdra edabari diai jaraḍaca?

<sup>25</sup>Jesuba Jerusaleñe jaradia baside mañ puruḍebemarāba jara panasidaa:

–¿Idjiēca beadi carea jara panla? <sup>26</sup>Acḍada, idjira nama ebuda bedea ħa. Baribara ni abaaba idjia ni cārē sida jaraḍaē panla. Māēteara dadjirā bororāba crīcha panlšicada idjira Ācōrēba ēdra edabari diai jaraḍada.<sup>f</sup> <sup>27</sup>Baribara dadjirāba cawa panla idjira sāmabemada. Ācōrēba ēdra edabari diai jaraḍa zebaraḍe ni abaaba cawaḍaēa idjira sāmāba zebaraḍa.–<sup>g</sup>

<sup>28</sup>Mañne Jesuba Ācōrē de droma dajada jaradia ħade jīgua jarasia:

–Wārāda bārāba m̄ra unubadaa idjaba cawa panla sāma ħabarida. Baribara m̄ra ara m̄djideba zeē ħa, ātebara m̄ra ze ħa wārā jarabarideba. Bārāba idjira cawaḍaē panla. <sup>29</sup>M̄a idjira cawa ħa idjideba zeda bēra. Idjia m̄ra diabuesia.–

<sup>30</sup>Mañ carea ādjirāba Jesura jida quīrīa panasidaa, baribara ni abaaba jidaḍaē basía idji ewarira jūēē ħada bēra. <sup>31</sup>Mañne zocārāba idjira ijāsidaa. Ādjirāba jarasidaa:

–Ācōrēba ēdra edabari diai jaraḍa zebaraḍe ¿nañ ēberāba o ħa cāyābara ne ununaca waīḥara ħada oica?–

### Pariseorāba Jesu jidaḍi carea panana

<sup>32</sup>Pariseorāba cawasidaa ēberārāba Jesuḍebemada iwidraa bedea duanada. Mañ carea ādjirāba, sacerdote bororā bida Ācōrē de dromanabema zarrarāda diabuesidaa Jesu jidade wānamārēa.

<sup>33</sup>Māwā panane Jesuba ēberārāa jarasia:

---

d 7:21. Juañ 5:1-9. e 7:22. Genesi 17:10-27. f 7:26. Ācōrēba ēdra edabari diai jaraḍa.

Griego bedeaē ħa ħa “Crito.” g 7:27. Ācara judiorāba jarabadjidaa Ācōrēba ēdra edabari diai jaraḍara ni abaaba cawaḍaēda aba idjia Israel ēdra edabaraḍa.

–Māra bārā ume dārā baéa. Jāwā bapeda māl Diabuedamaa wāya.  
<sup>34</sup>Bārāba māra jaradía māwāmīna ununaéa. Māl wābalarāmaa bārāra  
 poya wānaéa.–

<sup>35</sup>Mañ carea judiorā arima beaba ara āduba jara duanasidaa:

–¿Sāmaa wāi bēra dadjirāba idjira waa ununaé? ¿Griegorā druadaa  
 wāica judiorā jāma beaa jaradiai carea? <sup>36</sup>¿Cārē cārēā idjia māwā  
 jara ba: “Bārāba māra jaradía māwāmīna ununaéa”? Idjaba ¿cārēā  
 jara ba “māl wābalarāmaa bārāra poya wānaéa”?–

### **Baido zocai bai ara diabaridebema**

<sup>37</sup>Mañ ewari droma o panane dji jirūarebema ewarira dji dromaara  
 basia. Jesura jirūarebema ewaride āta nūmepeda jigua jarasia:

–Bariduada opichia balarā māmaa zedua, mañbe baido zocai bai  
 aradebemada dodua. <sup>38</sup>Ācōrē Bedeade jara bla bariduaba mādā  
 ijāibalarā zocai bai arara idjideba do quīrāca dewararāmaa wea jira  
 beya ādjia bida edadamārēā.–<sup>h</sup>

<sup>39</sup>Jesuba mañgladeba cawabisia idji ijābādaba Ācōrē Jaurera edadida.  
 Mañ ewaride Ācōrē Jaurera wadi zeé basia Jesura wadibida bajānaa wāē  
 bada bēra.

### **Ēberārāba Jesudebema wariwaria bedeā duanana**

<sup>40</sup>Mañ bedeā ūrisidade arima duanarāba jarasidaa:

–Wārāda nañ ēberāra Ācōrēneba bedeabari dji droma zeida badaa.–<sup>i</sup>

<sup>41</sup>Idjaba āclarāba jarasidaa:

–Idjira Ācōrēba ēdra edabari diai jaradaa.–

Baribalarā dewararāba jarasidaa:

–Māwāéa. Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara Galileadeba zeéa. <sup>42</sup>¿Ācōrē  
 Bedeade jara baéca idjira Davideba zeida? ¿Davi puru Beleāneba zeéca?–<sup>j</sup>

<sup>43-44</sup>Māwā Jesudebemada wariwaria bedeā duanane āclarāba idjira jida  
 quīrīā panasidaa, baribalarā ni abaaba jidadaé basía.

### **Judiorā bororāba Jesu ijānaé panana**

<sup>45</sup>Ācōrē de dromanebema zarrarāra jēda wāsidaa pariseorā, sacerdote  
 bororā ume ābaa duanāmaa. Baribalarā Jesura jidadaé basía. Mañ bēra  
 ādjirāba zarrarāa iwidisidaa:

–¿Cārē cārēā idjira enenaé basi?–

<sup>46</sup>Mañe zarrarāba panusidaa:

–Ni abaā ēberāda jāñ ēberā bedeabari quīrāca bedeacaa.–

**h 7:38.** Isaías 44:3; 55:1-4; 58:1; Joel 3:18; Zacarías 13:1. **i 7:40.** Juañ 1:21; 6:14;  
 Deuteronomio 18:15-19. **j 7:42.** Davi. 2 Samuel 7:12; Salmo 89:3-4; 132:11-12. *Beleā.*  
 Miquea 5:2.

47 Mañ carea pariseorāba jarasidaa:

–¿Māēteara idjia bārā sida cūrūgasica? 48 Dai pariseorāba, dewara dji droma ðea bida ni abaaba idjira ijānaé panla. 49 Idji ijā ðeaba Ācōrē leyra adua tabeaa. Ācōrēba ādjira cawa oya.–

50 Mañne Nicodemoda ādjirā ume ðasia. Idjira Jesumaa naēna diamasi bedeaðe wā ðada ðasia.<sup>k</sup> Mañgaba ādjirāa jarasia:

51 –Baribara ħdadjirā leyba jara ðaca baridua ēberāda cawa odida panla idji bedea ūrīni naēna? ħIdjia odada naārā cawaðida panlēca?–

52 Ādjirāba panusidaa:

–¿Māwāra bara Galileadebemaca? Ācōrē Bedeara bio acabari ðadua. Mañne bla cawaya ni abal Ācōrēneba bedeararida Galileadeba zeēda.–<sup>l</sup>  
[53 Māwā duananapeða jūmarāda ādji deza wābarasidaa.<sup>m</sup>

### Wērā daunemana Jesumaa edepedada

**8** 1 Mañbe Jesura Olivo eyadaa wāsia. 2 Nurēma diapeda wayacusa Ācōrē de droma dajadaa wāsia. Mama ðaðe ēberārā zocārā idjima zesesidaa. Egode chūmepeda ādjirāa jaradia ðesia.

3-4 Māwā duanane judiorā ley jaradiabadaba, pariseorā bida wērā daunema ða jidapedadada enesidaa. Mañ wērāra arima duanl ēsi ðadapeda Jesua jarasidaa:

–Jaradiabari, nañ wērāra daiba jidasidaa abal ume daunema ðada.

5 Dadjirā leyde Moiseba nāwā ðea wērārāda mōgaraba tabari beabisia.<sup>n</sup> ħBamaarā bia ðaca māwā odida?–

6 Ādjirāba māwā jarasidaa Jesuba sāwā panui cawaya. Idjida bié jaradida crīchasidaa. Mañne Jesura edaa ðarru chūmepeda idji jlwa jīwīnība egorode ðá ðesia. 7 Baribara ādjirāba mīā sē iwiði panl bēra piradrapeda jarasia:

–Dji cadjirua ocaba nañ wērāra mōgaraba tabarida ðaa.–<sup>o</sup>

8 Māwā jarapeda Jesura wayacusa edaa ðarru chūmepeda egorode ðá ðesia.

9 Jesuba jarada ūrīsidade ara mañda aba aba wābarā nūmesia.<sup>p</sup> Naārā drōārāda āyā wāsidaa. Mañbe cūdrarā sida wābarasidaa. Jesura mañ wērā ume iduba ðesia. 10 Jesu āta nūmebarade wērāra iduba nūmada unusia.<sup>q</sup> Mañbe iwiðisia:

–Ba bié jara duananara ħsāma panl? ħCaiba bara bié ðai?–

11 Wērāba panusia:

–Ni abaaba, mñ Boro.–

---

k 7:50. Juañ 3:1-12. 1 7:52. Pariseorāba āi jarasidaa. 2 Rey 14:25de jara ðaa Jonára Gatheferdebemada. Mañ purura Nazare caita ðasia Galilea druade. m 7:53. Griego bedeaðe zocārā cartade versículo 7:53ðeba aba 8:11ðaa neéa. Ācala cartade Luca 21:38are odja ðaa. n 8:5. Idjaba jara ðaa dji umaquīrā sida beuida ðada. Levitico 20:10; Deuteronomio 22:22. o 8:7. Deuteronomio 17:6-7. p 8:9. Griego bedeaðe ācala cartade nañ sida ðá ðaa: “Ādji soðe cawa panasidaa jipae ðeada.” q 8:10. Wērā iduba nūmada unusia. Griego bedeaðe ācala cartade mañra neéa. r 8:10. Ba bié jara duananara. Griego bedeaðe ācala cartade mañra neéa.

Jesuba jarasia:

–Mña bida bara bié ðaéa. Wādua, baribarā waa cadjiruara orādua.–]

### Jesu nañ ějũānebemarā itea ānaa

<sup>12</sup>Māwānacarea Jesuba ěberārāa wayacusa jarasia:

–Mñra nañ ějũānebemarā itea ānaa quĩrāca ðla. Bariduaba mñda ěpēibarā pāĩmane nĩbaéa, ātebarā ānaane ða bēra zocai bai arada erobaya.–

<sup>13</sup>Mañne pariseorāba Jesua jarasidaa:

–Bla ara bādjidebemada bedeā ða bēra mañba jaraé ðla bla jara ðara wārāda.–

<sup>14</sup>Jesuba jarasia:

–Ara mñdjidebemada bedeā ðamĩna mñ jara ðara wārā araa. Mñ cawa ðla mñra sāmāba zesida idjaba sāmā waya wāida. Baribarā bārāba mañra adua panla.<sup>s</sup> <sup>15</sup>Bārāba nañ ějũānebema crĩchadeba mñra acā panla. Mñ ni abaada māwā acāca. <sup>16</sup>Mñ djārā sāwā ðeada acāpeda jaraibarā, mñ jara ðara wārā araa, mñdubāba māwā jaraé ða bēra. Ātebarā mñ Zeza, mñ Diabuedaba mñ ume māwā jara ðla. <sup>17</sup>Bārā leyde jara ðla ěberā umēba abari bedeada jaradibarā ādjia jara panra wārāda.<sup>t</sup> <sup>18</sup>Ara mañ quĩrāca ara mñdjidebemada bedeā ðla, idjaba mñ Zeza, mñ Diabuedara mñare bedeā ðla.–

<sup>19</sup>Mañne ādjirāba Jesua iwidisidaa:

–Māēteara ða Zezara ĵsāma ða?–

Jesuba panusia:

–Bārāba mñra adua panla idjaba mñ Zeza sida adua panla. Bārāba mñda wārāda cawabādabara, mñ Zeza sida cawacasidaa.–

<sup>20</sup>Jesuba Ācōrē de droma dajada, parata Ācōrēa diabadama jaradia ðaside jūma mañgara jarasia. Baribarā ni abaaba idjira jidaðé basía idji ewarira wadi jūcē ðada bēra.

### Mñ wābarāmaa bārāra poya wānaéa

<sup>21</sup>Mañbe Jesuba jarasia:

–Mñra wāya. Wānacarea bārāba mñra jarādia baribarā ununaéa. Bārāba mñda ějānaé bēra cadjiruade beudia. Wārāda mñ wābarāmaa bārāra poya wānaéa.–

<sup>22</sup>Mañ bēra judiorā bororāda ādjiduba bedeā duanasidaa:

–Māēteara ĵiduba beuica? Ĵdjia mañ carea jara ðaca: “Mñ wābarāmaa bārāra poya wānaéa”?–

<sup>23</sup>Mañne Jesuba jarasia:

–Bārāra nañ ějũānebemaa baribarā mñra bajānebemaa. Mñra nañ ějũānebemaéa. <sup>24</sup>Mañ carea mñ jarasia bārāra cadjiruade beuida. Bārāba Mñra Mñda ějānaé bēra cadjiruade beudia.–<sup>u</sup>

**s 8:14.** Juañ 7:27-29. **t 8:17.** Deuteronomio 17:6; 19:15. **u 8:24.** Mñra Mñda. Mañgādeba Jesuba jara ðasía idjira Ācōrēda. Exodo 3:13-14.

<sup>25</sup>Mañ carea ādjirāba iwidiṣidaa:

–¿Bāra cai?–

Jesuba panusia:

–Dārābāra mña bārāa jara bāda.<sup>v</sup> <sup>26</sup>Mña ne zocārāneba bārāa bedeaḁe beaḁa aida bāa. Baribāra mñ Diabueḁabāra cawa bāa. Idji bedeara wārā araa. Mña idjideba ūrī bāda nañ ējūānebemarāa jarabaria.–

<sup>27</sup>Baribāra ādjirāba cawaḁaē basía Jesuba idji Zezadebemada beḁe bāda. <sup>28</sup>Mañ carea idjia jarasia:

–Bārāba mñ, Nañ Djara Eḁāara crude cachibade cawaḁia Mñra Māda. Cawaḁia mña ni maārī biḁa ara mādja quīrīā bā quīrāca oca basida. Idjaba cawaḁia mñra beḁe basida mñ Zezaba jaradiaḁa quīrāca. <sup>29</sup>Mñ Diabueḁara mñ ume bāa. Mñ Zezaba māduba amecaa mña ewariza idjia quīrīā bāda o bābari bēra.–

<sup>30</sup>Jesuba mañgādebema beḁe bāsīde zocārāba idjira ījāsīdaa.

### Abrahañ warrarā dji ara

<sup>31</sup>Mañbe Jesuba judiorā idji ījābādarāa jarasia:

–Bārāba mñ bedeaḁa ījā pananībāra, wārāda mñ ume nībabadarāa beaḁia. <sup>32</sup>Mñneba bārāba Ācōrēra wārāda cawaḁia. Mañba bārāa djārā nezoca beaḁada ēḁra bāya.–

<sup>33</sup>Ādjirāba jarasīdaa:

–Baribāra dairāra Abrahañneba yōpeḁada bēra djārā nezocarāēa. ¿Sāwā bāa dairāra ēḁra bāyaḁa a bā?–

<sup>34</sup>Jesuba panusia:

–Wārā arada mña jaraya: cadjirua o beara cadjirua nezocarāa.

<sup>35</sup>Nezocara idji boro ēberārāēa, baribāra dji boro warrara idji zeza ume ewariza bābaria.<sup>w</sup> <sup>36</sup>Mañ bēra Ācōrē Warraba bārāa nezoca beaḁada ēḁra bāibāra, wārāda ewariza Ācōrē ēberārāda beaḁia. <sup>37</sup>Mña cawa bāa bārāa Abrahañneba yōpeḁadaḁa, baribāra bārāba mñra bea quīrīā panla mñ bedeara ījānaē panl bēra. <sup>38</sup>Mña jara bāa jūma mñ Zezaba mña jaradiaḁada. Mañne bārāba ījā o panla bārā zezadeba ūrīpeḁadaḁa.–

<sup>39</sup>Ādjirāba panusīdaa:

–Dai drōēnabema zezara Abrahañ.–

Baribāra Jesuba jarasia:

–Bārāa Abrahañ warrarā dji ara baḁabara idjia oḁa quīrāca ocasīdaa.

<sup>40</sup>Mña bārāa wārā bedeaḁa jara bāa Ācōrēba mña cawabīda quīrāca. Māwāmīna bārāba mñra bea quīrīā panla. ¿Abrahañba māwā osica?

<sup>41</sup>Bārāba bādji zezaba obari quīrāca obadaa.–

---

v 8:25. *Dārābāra mña bārāa jara bāda.* Griego bedeaḁe mañra ebuda bāēa. Ācāraḁaārā jara bāa: “Mña bārāa ¿cārēda cawa jaraida bā?” wa “Mñra ¿cārē cārēā bārā ume bedeaḁa bā?” w 8:35. *Genesis 21:9-13.*

Mañne ãdjirāba jarasidaa:

–¡Baribara dairāra wērā deu ðaba todaéa! Dairāba Zezada aþabe eropanla. Idjira Ācōrēa.–

<sup>42</sup>Jesuba jarasia:

–Ācōrēda bārā Zezabara, bārāba m̄ra wārāda quĩrĩacasidaa, Ācōrēneba zepeda nama ða bēř. M̄ra ara m̄djideba zeé basía. Idjiabara diabuesia. <sup>43</sup>M̄la jara ðara ¿sāwāērā bārāba cawaðé panla? Bārāba cawaðé panla, m̄l bedeada ũrĩ quĩrĩanaca bēř. <sup>44</sup>Bārā zezara diaurua. Mañ bēř idjia quĩrĩā ðadra bārāba o quĩrĩā panla. Idjira naārēdaaba m̄ia beabaria. Wārāneba þaca idjaba wārā bedeara jaraca. Sewa obaria sewaida ða bēř idjaba sewa zeza bēř. <sup>45</sup>M̄la wārā bedeada jara ðla. Mañ bēř bārāba m̄l bedeara ijānaca. <sup>46</sup>M̄la cadjiruada o ðabara ¿cārē cadjiruada o ða? ¿Cai bārānebemaba poya jarai? M̄la wārā bedeada jara ðabara, ¿cārē cārēā m̄l bedeara ijānaé panla? <sup>47</sup>Ācōrē ijā ðaba idji bedeara ijā obaria baribara bārāra Ācōrē warrarāé bēř idji bedeara ijā odacaa.–

### Abrahañ ðai naēna M̄ra M̄la

<sup>48</sup>Mañbe judiorāba Jesua jarasidaa:

–Bāra Samariðebemada jāwā taþla idjaba jai bara ðla. ¿Dairāba ariðe jara panléca?–

<sup>49</sup>Mañne Jesuba jarasia:

–M̄ra jai neé ðla. M̄l Zezðebemada bia bedeabaria. Baribara bārāba m̄nebemada bia bedeadaaca. <sup>50</sup>M̄la jaraé ðla ēberārāba m̄nebemada bia bedeadamārēā. Baribara aþalþa quĩrĩā ðla ēberārāba m̄nebemada bia bedeada. Idjiabara cawa obaria. <sup>51</sup>Wārā arada m̄la jaraya, m̄l bedeā ijā o ðara beuca baya.–

<sup>52</sup>Mañne judiorāba Jesua jarasidaa:

–Idibara dairāba cawabadaa bāra jai bara ðada. Abrahañra beusia. Jūma Ācōrēneba bedeabadarā sida beusidaa, baribara ðla jara ðla: “M̄l bedeā ijā o ðara beuca baya.” <sup>53</sup>Māwāra ¿bāra dai drōā naēnabema Abrahañ cāyābara dji dromaara ðaca? Idjira beusia, idjaba jūma Ācōrēneba bedeabadarā sida beusidaa. Bāra ¿caida crīcha ða?–

<sup>54</sup>Jesuba panusia:

–Ara m̄djidebemada bia bedeabara mañba jaraé ðla m̄ra dji biada. Baribara m̄l Zezaba m̄nebemada bia bedeā ðla. Bārāba idjira bārā Ācōrēana a panla. <sup>55</sup>Baribara idjira adua panla. Mañne m̄la idjira cawa ðla. Idjida adua ðada adabara m̄ra bārā quĩrāca sewaida þacasia. Baribara m̄la idjira cawa ða bēř idji bedeada ijā o ðla. <sup>56</sup>Bārā drōā naēnabema Abrahañra þasridasia m̄l nañ ējūānaa zebara ewarira unuida cawa ðada bēř. Wārāda unupeða bio þasrida þesia.–

<sup>57</sup>Mañne judiorāba Jesua jarasidaa:

–Bāra wadibida cincuenta poa ðléa. ¿Sāwā ðla Abrahañra unusiada a ða?–

<sup>58</sup> Jesuba panusia:

–Māa wārā arada jaraya: Abrahañ ðai naēnaġba Māra Māa.–<sup>x</sup>

<sup>59</sup> Jesuba māwā jarada carea judiorāba mōgarada edasidaa idji tabari ðeadi carea.<sup>y</sup> Baribara Jesura mīrūpeða Ācōrē de dajadabemada āyā wāsia.<sup>z</sup>

### Jesuba ēberā dauberrea topeðada biabida

**9** <sup>1</sup> Wābarade Jesuba unusia ēberā dauberrea topeðadada. <sup>2</sup> Mañne Jesu ume nībabadarāba iwidišidaa:

–Jaradiabari, ¿caiba cadjirua oðadeba nañ ēberāra jāwā dauberrea tošida? ¿Idji djibarirāba cadjirua opeðadeba, wa idjia cadjirua oðadeba?–

<sup>3</sup> Jesuba panusia:

–Cadjirua opeðadeba jāwā todaé bašía. Idjira dauberrea tošidaa idjideba Ācōrēba ne obarada jūmarāba ununamārēā. <sup>4</sup> Mañ bēra wadi āsa ðade eða mā Diabuedaba obi ðara māa oida ða. Queuðacarea ni abaada poya trajadacaa. <sup>5</sup> Baribara nañ ējūāne ðade māra ēberārā itea ānaa quīrāca ða ađjirāba sāwā nībaðida cawaðamārēā.–

<sup>6</sup> Māwā jarapeða Jesura egorode idotasia. Mañba egorora susua osia. Mañ egoro susuaba dji dauberrea ða dauza parašia. <sup>7</sup> Mañbe Jesuba idjia jarasia:

–Cuibada Siloe abadamaa sagaðe wādua.– (Mañ trāba jara ða “diabueda.”)<sup>a</sup>

Ara mañda dauberrea ðara wāpeða idji daura sagaðeða unu ðesia. Mañbe diguida wāsia. <sup>8</sup> Idji de caita ðeabariba idjaba idji dauberrea ða unupeðadaba jara duanasidaa:

–¿Nañglēca ode chūmepeda ne iwidi babadara?–

<sup>9</sup> Ācaraba idjiada asidaa. Dewararāba idji quīrāca ðamīna idjiēana asidaa. Baribara dji dauberrea ðadaba jarasia:

–Wārāda māa.–

<sup>10</sup> Mañne idjia iwidišidaa:

–¿Sāwā ða unu ðesi?–

<sup>11</sup> Idjia panusia:

–Ēberā Jesu abadaba egoroda susua opeða mā dauza parašia. Mañbe idjia jarasia: “Cuibada Siloe abadamaa sagaðe wādua.” Wāpeða mā dau sagaðarade unu ðesia.–

<sup>12</sup> Mañne ađjirāba iwidišidaa:

–Mañga ēberāra ¿sāma ða?–

Idjia panusia:

–Māa adua ða.–

---

x 8:58. Exodo 3:13-14. y 8:59. Levitico 24:14. z 8:59. Griego bedeaðe ācara cartade ða ða: “Jesura ara ađji daide necai ēdra wāsia.” a 9:7. Genesi 49:10; Isaía 8:5-8.

**Pariseorāba dauberrea badaa bio iwidipedada**

<sup>13-14</sup>Jesuba egoro susua opeda dauberrea ɓa biabida ewarira ɗnāūbada ewari basia. Mañ carea dauberrea badara ɗɗaraba pariseorāmaa edesidaa. <sup>15</sup>Mañbe pariseorā bida mañ ēberāa iwidisidaa sāvāɓarɗa unu ɓesida. Mañne idjia jarasia:

–Idjia egoroda susua opeda mɗ dauza parasia. Mañbe mɗa baidode sagɓarɗe unu ɓesia.–

<sup>16</sup>ɗɗarɗa pariseorāba jarasidaa:

–Mañ ēberāra ɗcōrēneba zeē ɓa, ɗnāūbada ewarida wayaca bēra.–

Baribarɗa dewararāba jarasidaa:

–ɗSāvā cadjirua obari ēberāba mañ ne ununacada poya osi?–

Māwā wariwaria bedea duanasidaa. <sup>17</sup>Māwā duananapeda wayacusa dji dauberrea badaa iwidisidaa:

–Mañ ēberā, ɓa dau biabidara ɓamaarā ɗcaida māwā ɓa?

Dauberrea badaba panusia:

–Mɗmaarā idjira ɗcōrēneba bedeabaria.–

<sup>18</sup>Judiorā dji bororāba iɗānaē panasidaa mañ ēberāra naēna dauberrea ɓasida. Mañ carea idji djibarirāda trɗbisidaa. <sup>19</sup>Mañbe ɗdjia iwidisidaa:

–ɗNaɗɗara bārā warra dauberrea topedadaca? ɗSāvā idira idjia unu ɓa?–

<sup>20</sup>ɗdjia panusidaa:

–Daiba cawa panɗa naɗɗara dai warra dauberrea topedadada.

<sup>21</sup>Baribarɗa adua panɗa sāvā idira unu ɓesida, idjaba adua panɗa caiba idjira biabisida. Idjira drōā bēra idjia iwididadua.–

<sup>22</sup>Idji djibarirāba māwā jarasidaa judiorā bororāra waya panɗa bēra.

Wārāda mañ judiorāba jaradoasidaa ēberārāba Jesura ɗcōrēba ēdɗa edabari diai jaradaada acara panɗa. Aɓaɓa māwā jarasira dji bororāba idjira judiorā dji jarebada dedebemada āyā jaretadiada asidaa. <sup>23</sup>Mañ carea djibarirāba jarasidaa: “Idjira drōā bēra idjia iwididadua.”

<sup>24</sup>Mañ bēra judiorā bororāba dauberrea badara wayacusa trɗnapeda jarasidaa:

–ɗcōrē quīrāpita daia wārā bedeadeba jɗl ēberānebemada jaradua.<sup>b</sup>

Dairāba cawa panɗa idjira cadjirua obarida.–

<sup>25</sup>Dauberrea badaba jarasia:

–Mɗa adua ɓa idjia cadjirua obarida wa ocada. Aɓabe cawa ɓa mɗra dauberrea ɓasida baribarɗa idira unu ɓada.–

<sup>26</sup>Mañne ɗdjirāba wayacusa idjia iwidisidaa:

–Idjia ɗsāvā osi? ɗCārēda osi ɓa dau biabi carea?–

<sup>27</sup>Idjia panusia:

–Mɗa bārāa jarasia baribarɗa iɗā quīrānaē basia. Maɗda ɗcārē cārēa wayacusa ūrī quīrīa panɗa? ɗBārā sida idji ume nība quīrīa panɗa?–

<sup>28</sup>Mañ carea ɗdjirāba idjira nāwā quēāsidaa:

---

**b 9:24.** Griego bedeade ɓa ɓa: “ɗcōrēa bia bedeadua.”

–Badra jā ēberā ume nīa, baribara dairāra Moise leydeba nībabadaa.  
 29 Dairāba cawa panla Ācōrēba Moisea bedesida,<sup>c</sup> baribara jā ēberāra  
 sāmabemada adua panla.–

30 Mañne dauberrea badaba jarasia:

–¿Sāwāērā bārāba jara panl adua panla idjira sāmabemada? ¿Idjia mñ daura  
 biabié basica? 31 Dadjirāba cawa panla cadjirua obadaba iwidibadara Ācōrēba  
 bia ūrīcada. Mañ awara cawa panla bariduaba Ācōrēda waya bābala idjaba idjia  
 quīrīā bada o bābala, mañgaba iwidibalarā Ācōrēba bia ūrībarida.<sup>d</sup> 32 Naārā  
 edaaba aba idibema ewarīdaa ¿bārāba ūrībadjidaca ēberā dauberrea toḏada  
 biabibadada? 33 Nañ ēberāda Ācōrēneba zedaēbara ni cārē sida poya oé bacasia.–

34 Mañne pariseorāba idjira quēāsīdaa:

–Ba topeḏadeba ātaa cadjirua obaria. ¿Sāwā dairā ne jaradiai?–  
 Mañ carea idjira judiorā dji jarebada dedebemada āyā jaretasīdaa.

### Dji wārāda dauberrea bea

35 Jesuba ūrīsia dauberrea badara āyā jaretasīdada. Mañ carea idjira  
 jarāde wāsia. Unupeda iwidisia:

–¿Bla Nañ Djara Edadara wārāda ijā bāca?–<sup>e</sup>

36 Idjia jarasia:

–Mñ boro, jaradua idjira caida mñā wārāda ijāi carea.–

37 Jesuba panusia:

–Bla idjira unu bla. Mñ, ba ume bedeā bada idjía.–

38 Ara maḏda Jesu quīrāpita chīrāborode cobepeda jarasia:

–Mñ Boro, mñā ijā bla.–

39 Mañne Jesuba jarasia:

–Mñra nañ ējūānaa zesia ēberārā cawa oi carea. Māwā dji dauberrea  
 bea quīrāca beaba ununia idjaba dji unu panlana a panlra dauberrea bea  
 quīrāca panenia.–

40 Ācala pariseorā Jesu caita duanaba mañ bedeā ūrīsidade iwidisīdaa:

–Bla ¿cārē cārēā māwā jara ba? ¿Dairāra dauberrea beaca?–

41 Jesuba panusia:

–Bārāda wārāda dauberrea beadabara, cadjirua obada carea bedeade  
 pananaé bacasia. Baribara bārāba unu panlana a panl bēra bedeade panla.–

### Oveja wagabari dji bia

**10** <sup>1</sup>Mañ ewarīde Jesuba jarasia:

–Mñā wārā arada jaraya: bariduada oveja corraḏe eḏa  
 wābadade eḏa wāébara, ātebara āyā areba eḏa wāibara, mañgaba ovejara  
 draabaria idjaba bié obaria. <sup>2</sup>Baribara dji corraḏe eḏa wābadama eḏa

c 9:29. Exodo 33:11. d 9:31. Salmo 66:18; Proverbio 15:29. e 9:35. Nañ Djara Edada.  
 Griego bedeade ācala cartade bā bla “Ācōrē Warra.”

wābaridrɔ oveja wagabari araa. <sup>3</sup>Mañ iteabɔɔ corra wagabariba dji eda wābadara ewabaria. Ovejaba ādji wagabari bedeara cawa panɔ. Ādjiza trɔcuapeda dajadaa edebaria.<sup>f</sup> <sup>4</sup>Jūma dajadaa edepeda ādji na wābaria. Ovejara idji caidu wābadaa idji bedeara cawa panɔ bēṛā. <sup>5</sup>Baribɔɔ ādjia ununacara ēpēnaca, ātebɔɔ mīrūbadaa idji bedeadada adua panɔ bēṛā.—

<sup>6</sup>Jesura ne jara ɔɔdeba māwā bedesia baribɔɔ judiorāba cawadaé basía cārēda jara ɔɔda. <sup>7</sup>Mañ bēṛā Jesuba nāwā jarasia:

—Mā wārā arada jaraya, oveja eda wābadara mā. <sup>8</sup>Mā zei naēna zocārā ne dɔɔabadarā quīrāca zebadjidaa idjaba purura bié obadjidaa. Baribɔɔ ādjirā bedeara Ācōrē ēpē beaba iṛānaé basía.<sup>g</sup>

<sup>9</sup>Eda wābadara mā. Māneba eda wābɔɔ minijīchiadebemada ēdɔɔ. Bio necai ɔaya idjia neé ɔara Ācōrēba jūma diai bēṛā.<sup>h</sup> <sup>10</sup>Ne dɔɔabarira zebaria oveja dɔɔai carea, beai carea idjaba aduabi carea. Baribɔɔ māra zesia ēberārāba zocai ɔai arada aduba erobeadamārēā.

<sup>11</sup>Māra oveja wagabari dji bīaa. Oveja wagabari biara idji oveja carea beuida ɔaa. <sup>12</sup>Baribɔɔ abaɔba parata carea ovejada waga ɔaibɔɔ, usa cadɔa zebɔɔde ovejara amecupeda mīrū wāya. Ovejara idjideé bēṛā wārāda wagacaa. Mañne usa cadɔaba oveja aba ca edabɔɔde dewararāda jārāzoabadaa. <sup>13</sup>Mañ ēberāra mīrū wābaria ababe parata careabɔɔ ovejara wagabari bēṛā. Idjia oveja bia pananamārēā crīchacaa.

<sup>14</sup>Māra oveja wagabari dji bīaa. Mādjiderāra cawa ɔaa oveja wagabariba idji oveja cawa ɔa quīrāca. Idjaba mārēba māra cawa panɔ. <sup>15</sup>Ara mā quīrāca mā Zezaba māra cawa ɔaa idjaba mā mā Zezara cawa ɔaa. Māra mādjī oveja carea beuida ɔaa. <sup>16</sup>Mā eroɔa dewara oveja nañ corrade beaéda.<sup>i</sup> Maḡarā sida mā eda eneya. Ādjirāba mā bedeara iṛānia. Māwā jūmarāda ābaa panania. Mañne ādjirā wagabarira aba ɔaya.

<sup>17</sup>Mā Zezaba māra quīrā ɔaa, ara mādjida idu beabi bēṛā. Mañbe wayacusa zocai ɔaya. <sup>18</sup>Mā iduaribíɔɔ ni abaɔba māra poya beadaéa, baribɔɔ māra beuya māwā quīrā ɔa bēṛā. Māra beupeda poya ārēbaya. Mā Zezaba mā māwā obisia.—

<sup>19</sup>Mañ bedea ūrīɔadade judiorāra wayacusa wariwaria bedea duanasidaa. <sup>20</sup>Zocārāba jarasidaa:

—Jāñ ēberāra jai bara ɔaa. Idjira quīrāé ɔaa. ¿Cārē cārēā idji bedeadada ūrīni?—

<sup>21</sup>Baribɔɔ dewararāba jarasidaa:

—Idjia jara ɔara jai bara ɔa beadaéa. ¿Jaiba dauberrea ɔara biabibarica?—

<sup>f</sup> 10:3. Ezequiel 34:11-31. <sup>g</sup> 10:8. Ācōrē ēpē beaba. Griego bedeadé ɔa ɔaa “ovejaba.”

<sup>h</sup> 10:9. Griego bedeadé nāwā ɔa ɔaa: “Idjira eda wāya, dajadaa wāya idjaba pōājārāda unuya.”

<sup>i</sup> 10:16. Mā eroɔa dewara oveja nañ corrade beaéda. Mañ bedeadéba Jesuba jara basia judiorāé bida idjida iṛānia.

### Judiorāba Jesu igarapedada

<sup>22</sup>Mañ ewaride judiorāba Jerusaleñe ewari dromada o panasidaa. Ādjirāba quĩrāneba panasidaa Ācōrē de dromara idji quĩrāpita bié ðadada waya bia ðapedadada. Mañ ewari dromara dji cūrāsaara ða jedecode obadjidaa.<sup>j</sup> <sup>23</sup>Ācōrē de droma mōgaraba auðu jūrā ca ða edaare Jesura nĩbasia. Idji nĩðadama Salomoñ abadaa. <sup>24</sup>Māwā ðade Ācāra judiorāba Jesura auðu jūrā edadapeda iwidişidaa:

–Aba ¿sāñbe ða dairā crĩchara cawaé pe eroðai? ðada Ācōrēba ēdra edabari diai jaradabara, dairāa ebuda jaradua.–

<sup>25</sup>Jesuba panusia:

–Māa bārāa jarasia baribara ijānaé duanla. Jūma mñ Zeza trñneba o ðaba mñnebemada ebuda cawabi ða. <sup>26</sup>Baribara bārāba ijānaca, mñ ovejaré bēra. <sup>27</sup>Mñ ovejarāba mñ beðeara cawa panla. Māa ādjirāra cawa ða. Mañ bēra ādjirāba mñra ēpēbadaa. <sup>28</sup>Māa ādjirāa Ācōrē ume ewariza zocai ðaida dia ða. Mañ carea ādjirāra aduadea idjaba ni abaaba ādjirāra mñ jawadebemada poya jārīnaéa. <sup>29</sup>Mñ Zezaba ādjirāra mñla diasia. Idjira jūmarā cāyābara dji dromaara ða.<sup>k</sup> Ni abaaba ādjirāra mñ Zeza jawadebemada poya jārīnaéa. <sup>30</sup>Mñra mñ Zeza ume abarida māwā ða.–

<sup>31</sup>Mañ carea arima ðea judiorāba wayacusa mōgarada edasidaa idji tabari beadi carea. <sup>32</sup>Mañne Jesuba jarasia:

–Mñ Zezadeba ne zocārā biada bārāa unubisia. ¿Sāñga ne bia oða carea mñra mōgaraba tabari beadi?–

<sup>33</sup>Judiorāba panusidaa:

–Dairāba bara mōgaraba tabaridaéa ne bia o ða carea, ātebara tabaridía ða nañ djarade ðaba ara ðadjida Ācōrēana a ða carea. Mañba ða Ācōrēra bié jara ða.–<sup>l</sup>

<sup>34</sup>Jesuba jarasia:

–Bārā leyde nāwā ða ða: “Māa jarasia bārāra ācōrērāda.”<sup>m</sup> <sup>35</sup>Dadjirāba cawa panla Ācōrē Beðeara ewariza wārāda. Ācōrēba mañ ēberārāa beðeasida jarasia: “Bārāra ācōrērāa.” <sup>36</sup>Mañne mñ ababe idji Warraada a ða Ācōrēba mñra ara idji itea ðada bēra idjaba nañ ējūānaa diabueda bēra. ¿Bārāba mañ carea jara panla mñ idjidebemada bié beðeasida? <sup>37</sup>Mñ Zezaba o ðada mñ oé ðabara, mñ beðeara ijārānadua. <sup>38</sup>Baribara idjia o ðada mñ o ðabara, mñ jara ða carea bārāba ijānaé panamīna mñ o ða carea ijānadua. Māwā bārāba wārāda cawadía mñ Zezara mñ ume ðada idjaba mñra mñ Zeza ume ðada.–

---

j 10:22. Judiorāba mañ ewari Janucá abadada poa zebāraza obadaa diciembre jedecode. Quĩrānebabadaa Juda Macabeo abadaba Ācōrē de dromara waya bia ðadada. Mañgara māwāsia poa 164de Jesu todi naēna. Mañ naēna griego Antioco Epipane abadaba Ācōrē de dromara bié ðasia. k 10:29. Mañra griego beðeade ebuda ðaéa. Ācāraamaarā nāwā jara ða: “Mñ Zezaba mñla diadara ne jūma cāyābara dji dromaara ða.” l 10:33. Levítico 24:14-16. m 10:34. Salmo 82:6.

<sup>39</sup>Maĵne ādjirāba wayacusa Jesura jida quĩrĩā panasidaa, baribara ēdra wāsia.

<sup>40</sup>Māwānacarea Jesura wayacusa Jordaā do quĩrārā wāsia Borocuebari Juaĵba naārā ēberārā borocue ħadamaa.<sup>n</sup> Jesura mama ħesia. <sup>41</sup>Māwā ħade zocārā ēberārāda idjima wābadjidāa. Āduba nāwā jarabadjidāa:

–Juaĵba ne ununacada oē basia baribara jūma idjia naĵ Jesudebema jaradara wārā ara.–

<sup>42</sup>Mama zocārāba Jesura ĵāsidaa.

### Lazaro jaidada

**11** <sup>1-2</sup>Maĵ ewaride ēberā Lazaro abadada jūācāyā nūmasia. Maĵ Lazarora Betanianebema basia. Abari purude idji djabawērārā Mariada, Marta sida panasidaa. Maĵga Mariaba dadjirā Boro jĩrune querada weapeda idji budaba pōāsa Jareda basia.<sup>o</sup> <sup>3</sup>Maĵne Lazaro djabawērārāba Jesua bedeadā diabuesidaa:

–Dai Boro, ba dji biara jūācāyā nūma.–

<sup>4</sup>Maĵ bedea ūriside Jesuba jarasia:

–Lazarora beuēa, baribara jūācāyā nūma ēberārāba cawadamārēā Ācōrēra idji Warra sida dji dromarāda.–

<sup>5</sup>Jesuba Lazarora, dji djabawērārā sida bio quĩrĩā ħasia. <sup>6</sup>Baribara Lazaro bio jūācāyā ħada cawadacarea wađi ewari umē ħesia idji ħadama.

<sup>7</sup>Māwānacarea idji ume nĩbabadarāa nāwā jarasia:

–Wānadra wayacusa Judeadaa.–

<sup>8</sup>Maĵ bēra idji ume nĩbabadarāba jarasidaa:

–Jaradiabari, dārāē ħaa Judeadebemarāba bara mōgaraba tabari bea quĩrĩā pananada. ¿Bara wayacusa jāmaa wāica?–

<sup>9</sup>Jesuba jarasia:

–¿Ewarira doce hora ħāēca? Āsa nĩra tenedraċaa, idjia ānaa naĵ ējūāne ħada unu ħa bēra. <sup>10</sup>Baribara diamasi nĩra tenedrabaria, ānaa neē ħa bēra.–

<sup>11</sup>Māwā jaradacarea Jesuba jarasia:

–Dadjirā dji bia Lazarora cāi ħaa baribara māa idjira ārāmane wāya.–

<sup>12</sup>Maĵne Jesu ume nĩbabadarāba idjia jarasidaa:

–Dai Boro, idjira cāi ħabara biabara.–

<sup>13</sup>Jesuba maĵ jaradadeba Lazaro beudadebemada bedea basia, baribara idji ume nĩbabadarāba crīchasidaa Lazaro cāi ħadebemada bedea ħada.

<sup>14</sup>Maĵbe Jesuba ebuđa jarasia:

–Lazarora jaidasia. <sup>15</sup>Arima ħadaē bēra māra ħasrida ħaa maĵneba bārāba māra biara ĵjāni bēra. Waya idjima wānadra.–

<sup>16</sup>Maĵne Tomás, Mĩguiso abadada ħasia.<sup>p</sup> Maĵgaba Jesu ume nĩbabadarā waabemarāa jarasia:

–Judeadaa wānadra dadjirā sida beadamārēā.–

### Beudarã Jesuba ãrëbabidebema

<sup>17</sup>Betania purude jüëside Jesuba cawasia Lazaro tãbaripedadara ewari quĩmãrë ðada. <sup>18</sup>Betaniara Jerusaleãneba mãcua tãmáé basia.<sup>q</sup> <sup>19</sup>Maã bërã zocãrã judiorãda zesidaa Marta, Maria sobiabide ãdji djaba jaidada carea. <sup>20</sup>Mãwã panãne Martaba cawasia Jesura jüëbãrãda. Ara mãda idji audiabariðe wãsia. Mãne Mariara diguida basia. <sup>21</sup>Martaba Jesu unuside idjia jarasia:

–Mã Boro, ðada nama ðadabara mã djabara jaidáé bacasia. <sup>22</sup>Baribãrã mã cawa ðla jüma ðla ãcõrëa iwidibãrãra idjia oida.–

<sup>23</sup>Jesuba idjia jarasia:

–Bã djabara ãrëbaya.–

<sup>24</sup>Maãne Martaba jarasia:

–Mãë, mã cawa ðla idjira jirüarebema ewariðe ãrëbaida beudarã ãrëbabãdade.–

<sup>25</sup>Jesuba jarasia:

–Mãdã beudarã ãrëbabibaria idjaba zocai ðai diabaria. Bariduaba mãda ijãibãrã, naã djarade beubãrã sida ewariza ãcõrë ume zocai ðaya. <sup>26</sup>Mã ijã ðara mãneba zocai ða bërã ewariza zocai ðaya. ¿Bla mãlgara ijã ðaca?–

<sup>27</sup>Maãne Martaba panusia:

–Mãë mã Boro, mãla ijã ðla ðara ãcõrë Warrada, ãcõrëba ëdra edabari diai jaradada, naã ëjüãne zeida ðadada.–

### Jesu Lazaro carea jããna

<sup>28</sup>Mãwã jaradacarea Martara wãsia idji djabawërãmaa. Mãbe iwidrãa jarasia:

–Dji Jaradiabarira nama ðla. Idjia ðla ne jara quĩrã ðla.–

<sup>29</sup>Maã üripeda Mariara piradrãpeda Jesu ðamaa isabe wãsia. <sup>30</sup>Jesura purude eða wãé basia. Wadibida Martaba idji ununama basia. <sup>31</sup>Maãne judiorã Maria sobiabidi carea idji diguida panãba unusidaa idjira isabe piradrãpeda dajadaa wãbãrãda. Mã carea idji caidu wãbãdaba jarasidaa:

–Idjira Lazaro tãbaripedadamaa jããne wãbãrã.–

<sup>32</sup>Mariara Jesu ðama jüëside ara idji unubãrãda idji jirü caita ðarru cobesia. Mãne jarasia:

–Mã Boro, ðada nama ðadabara, mã djãbara jaidáé bacasia.–

<sup>33</sup>Jesuba Maria jigua jããbãrãda idjaba judiorã idji ume zepedada sida jããbãdada unuside ãdjirã carea bio sopua nümepeda jigua ãgasia.<sup>s</sup> <sup>34</sup>Mãbe iwidisia:

–Idjira ¿sãma tãbarisida?–

Ãdjirãba panusidaa:

---

**q 11:18.** *Tãmáé basia.* Griego bedeadë ðá ðla “quince estadia.” Mãra kilómetro übeaca ðla. **r 11:24.** Isaia 26:19; Daniel 12:1-3. **s 11:33.** *Ãdjirã carea.* ãcãrãmaara Jesura sopuasã ãdjirãba ijãnaé basi bërã idjia Lazarora ãrëbabida. Dewararãmaara Jesura sopuasã naã ëjüãne ëberãrãra beubada, cacua bié beabada, idjaba cadjirua obada bërã.



carea beuida ðada. <sup>52</sup>Baribara ababe judiorã carea beuê basía, ãtebala beusia jũma Ñcõrẽ warrarã nañ ãjũãne ðeara puru aba ðai carea. <sup>t</sup> <sup>53</sup>Judiorã dji dromarãba bedea ðasidaa mamaaba ãtaa crĩcha jarãdida Jesu beadi carea.

<sup>54</sup>Mañ bẽrã Jesura judiorã tãẽna ebuda nĩbaca basía, ãtebala Judeadebemada ãyã wãsia. Epraiñ purude idji ume nĩbabadarã ume ðade wãsia. Mañ purura ãjũã põasa ewaraga ða caita ðla. <sup>u</sup>

<sup>55</sup>Judiorã Egiptodeba ãdrapedada quĩrãnebabada ewarira caita basia. Mañra ewari droma bẽrã puruzabemarãda Jerusaleñnaa wãsidaa ãdjia obada quĩrãca o pananeba Ñcõrẽ quĩrãpita bia ðeadi carea. <sup>v</sup> <sup>56</sup>Mañ ewaride ãberãrãba Jesura jarã nĩbasidaa. Ñcõrẽ de droma dajada ãbaa duanane iwidiabadjidaa:

–Bãrãmaarã çidjira nañ ewari droma obadaðe zebá?–

<sup>57</sup>Baribara sacerdote bororãba pariseorã ðida jarasidaa bariduaba Jesuda jũesida cawasidara jaraida ðada idji jidadamãrẽã.

### Mariaba quera Jesu jĩrũ ãrã weaða

*Mateo 26:6-13; Marco 14:3-9*

**12** <sup>1</sup>Egiptodeba ãdrapedada quĩrãnebabada ewari jũẽi carea waði sei ewari ðade Jesura Betania purudaa wãsia Lazaro ðabarimaa. Mañ Lazarora Jesuba ãrẽbabida basía. <sup>2</sup>Jesura zeda bẽrã quewarabema codira waĩba osidaa. Martaba codi careabemara jedeca basia. Mañne Lazaro sida Jesu ume ne co basia. <sup>3</sup>Mãwã panane Mariaba nardo quera idji awa quĩruda, nẽba ðada taza umé enepeda Jesu jĩrũne weasia. <sup>w</sup> Mañbe idji buðaba põasa jaresia. Mañ queraba dji dera jũma tũãpa nũmesia. <sup>4</sup>Mañne Jesu ume nĩbabarida aba basia Juda Iscariote abadada. Judaba Jesura jidabi basía. Mañ Judaba jarasia:

<sup>5</sup>–ÇCãrẽ cãrẽã jãñ querara nẽdobueẽ basi? Nẽdobuedabara poa aba trajabaraðe edabari quĩrãca edacasia. Mañba ne neẽ quedearea carebacasia.–

<sup>6</sup>Baribara idjia mãwã jaraẽ basía ne neẽ quedeada crĩcha ða bẽrã, ãtebala mãwã jarasia ne drãabari bẽrã. ãdji parata wagabada buchacara idjia erobabadjia baribara mãnebemada drãabadjia. <sup>7</sup>Mañne Jesuba jarasia:

–Nañ wẽrãã mãwã jararãdua. Idjia nañ querara waga erobasia mã tabaridi ewari carea. <sup>x</sup> <sup>8</sup>Ne neẽ quedearea ewariza bãrã tãẽna panania, baribara mãra bãrã ume ewariza ðaẽa.–

---

**t 11:52.** Isaía 11:12; Jeremia 23:3; Miquea 2:12. **u 11:54.** Epraiñ purura Jerusaleñneba ewari aba basia. **v 11:55.** Ewari droma odi naẽna judiorã Ñcõrẽ quĩrãpita bia beadida panasidaa. Abaaba ãberã beudada tãibara wa waraibara, siete ewari Ñcõrẽ quĩrãpita biẽ ðebadjia. Mañ carea ne oida basia: acãdua Numero 19:16-22; 2 Cronica 30:13-21. Mãwã oẽbala ewari dromara ocara basia. Jesu ewaride judiorãba jaradiabadjidaa judiorã Israel drua ãi ðeara Ñcõrẽ quĩrãpita biẽ ðeada. Mañ carea Jerusaleñ purudaa zedapeda siete ewari dãrãabadjidaa Ñcõrẽ quĩrãpita bia panani carea. **w 12:3.** Taza umé. Libra aba wa medio litro wa trescientos gramos. **x 12:7.** Idjia nañ querara waga erobasia mã tabaridi ewari carea. Griego bedeaðe mãra ebuda ðaẽa.

### Judiorã bororãba Lazaro beadi carea bedea aupedada

<sup>9</sup>Zocãrã judiorãba cawasidaa Jesura Betaniane ðada. Mañ bẽrã idji acãde wãsidea. Mañ awara Lazaro, Jesuba ãrẽbabida sida acãde wãsidea. <sup>10-11</sup>Lazaro ãrẽbada carea judiorã zocãrãba sacerdote bororãra igaradapeda Jesuda ijãsidea. Mañ carea sacerdote bororãra bedea ausidaa Lazaro sida beadi carea.

### Jerusaleñebemarãba Jesu audiabaripeada

*Mateo 21:1-11; Marco 11:1-11; Luca 19:28-40*

<sup>12</sup>Nurẽma zocãrã ãberãrã ewari droma odi carea Jerusaleñnaa zepedadaba cawasidaa Jesura Jerusaleñne jũẽbarãda. <sup>13</sup>Mañ carea ãdjirãba uruta quedua quĩrãca beada tãdapeda idjira audiabariide wãsidea. Nãwã jĩgua jarasidaa:

–¡Bio biya quirua!<sup>y</sup> ¡Bio bia ðla dadjirã Æcõrẽ trãneba zebãrãra! ¡Bia quirua Israeldebema Borora!–

<sup>14</sup>Mañne Jesuba burro zaqueda unupeda ãrã chũmesia. Mãwãsia Æcõrẽ Bedeade jara ða quĩrãca:

<sup>15</sup>Wayarãnadua, Sioñ eyade ðearã. Acãdadua, bãrã Borora burro zaque ãrã zebãrã.<sup>z</sup>

<sup>16</sup>Jesu ume nĩbabadarãba mañra unu panãmĩna cawaðaẽ panasidaa. Baribãrã Jesu ãrẽbapeda bajãnaa wãnacareabãrã cawasidaa Æcõrẽ Bedeade idjidebema naẽna ðadada jũma wãrãda mãwãsida.

<sup>17</sup>Jesuba Lazaro beu ðadada trãpeda ãrẽbabiside zocãrã ãberãrãda arima duanasidaa. Mãwãnacarea ãdjia unupedadada nẽbarãbadjidaa.

<sup>18</sup>Jesuba mañ ne ununaca odara zocãrãba ãrĩsidea. Mañ bẽrã idji audiabariide wãsidea. <sup>19</sup>Mañne pariseorãba ara ãdjiduba jara duanasia:

–¡Acãdadua! Jũmarãda idji caidu wãbadaa. Mañ bẽrã dadjirãba o quĩrãa panãra poya odaẽa.–

### Jesuba idji beadi jarada

<sup>20</sup>Mañ ewari droma o panãne ãcãrã griegorãda Æcõrẽa bia bedeadi carea Jerusaleñne jũẽsidea. <sup>21</sup>Mañgarãra Pelipe, Jesu ume nĩbabarimaa wãsidea. Mañ Pelipera Galileade ða puru Betsaidadebema basía. Ædjia Pelipea jarasidaa:

–Dairãba Jesura unu quĩrãa panã.–

<sup>22</sup>Mañ carea Pelipeba Andrẽa jarade wãsia. Mañbe ãdjia Jesua jarasidaa. <sup>23</sup>Mañne Jesuba jarasia:

–Ewarira jũesia. Æcõrẽba mñ, Nañ Djara Edadara dji Dromada ðaya. <sup>24</sup>Mãa wãrã arada jaraya: beuda quĩrãca trigo tada joudaẽbarã, ara mãwã abari

y 12:13. ¡Bio bia quirua! Mañgarã arameo bedeade jarabadaa “Hosana.”

z 12:15. Jerusaleñ purura Sioñ eyade ðaa. Zacaria 9:9; Isaia 40:9-10; Sofonías 3:14-17.

tada ɓabararia. Baribarɓa joudibarɓa mañ tara tunupeda bio zaubararia. <sup>25</sup>Ara mañ quĩrãca Ācōrē cāyābara nañ djarade zocai ɓaida biara jarɓa ɓaba mañ zocai ɓaira aduaya. Baribarɓa nañ djarade zocai ɓai jarɓi cāyābara mñda ēpēibarɓa Ācōrē ume ewariza zocai ɓaya. <sup>26</sup>Bariduada mñ nezoca ba quĩrĩā ɓabɓarɓa, mñ ume nĩbaida ɓla. Mñ wābɓarɓamaa mñ nezoca sida wāya. Bariduada mñ nezocabarɓa, mñ Zezaba idjira dji dromada ɓaya.

<sup>27</sup>Wārāda mñra bio sopua ɓla. ¿Mñla cārēda jarai? ¿Mñla jaraica “Zeza, mñ bia mĩgaidebemada ēdrɓa ɓadua”? Māwā jaraéa mñra mañ carea zēda bērā. <sup>28</sup>Ātebarɓa jaraya: Zeza, maɓgaɓdeba jūmarāa cawabidua ɓara dji Dromaara ɓada.–

Ara māwābɓarɓade ēberārā arima duanɓa bedeada bajānaa ūrīsidaa. Mañ bedeaba jarasia:

–Mñla naēna cawabisia mñra dji Dromaara ɓada idjaba wayacusa cawabiya.–

<sup>29</sup>Mañ bedea ūrīsidaade ācɓarɓa jarasidaa baada jururuasida. Dewararāba jarasidaa:

–Bajānebema nezocaba Jesua bedeasia.–

<sup>30</sup>Mañne Jesuba jarasia:

–Mañ bedeara mñ iteaé basía. Biara bārā itea basía. <sup>31</sup>Ārābarɓa Ācōrēba cawabiya nañ ējūānebemarāra bedeade duanɓa. Ārābarɓa diauru, nañ ējūānebema borora Ācōrēba poyaya. <sup>32</sup>Mñ ātɓa jira ɓabɓade mñla jūmarāda eneya mñ ijānamārēā.–

<sup>33</sup>Māwā jarasia idjira crude cachi beadida cawabi carea. <sup>34</sup>Ēberārā mama duanɓa Jesua jarasidaa:

–Ācōrēba Moisea diada leydeba dairāba cawa panɓa Ācōrēba ēdrɓa edabari diai jaraɗara beuca baida.ª ɓla ¿sāwā jara ɓa Nañ Djara Edaɗara crude cachidida? Nañ Djara Edaɗara ¿cai?–

<sup>35</sup>Jesuba jarasia:

–Nañ ānaara bārā ume dārā ɓaéa. Mañ carea ānaane nĩbaɗadua idji bārā ume ɓamisa cawaɗaéne pāĩmane ɓeada amaaba. Pāĩmane nĩba adua ɓla sāmaa wāda. <sup>36</sup>Ānaa bārā tāēna eropanane mañ ānaara ijānadua ānaanebema ēberārāda ɓeadi carea.–

Mañ bedea jaraɗacarea Jesura ara mañda wāpeda mĩrūsia.

### Judiorāba waɗibiɗa Jesu ijānaé duanana

<sup>37</sup>Jesuba ne ununacada zocārā ēberārā quĩrāpita oɗamĩna ādjirāba waɗibiɗa ijānaé panasidaa. <sup>38</sup>Ācōrēneba bedeabari Isaíaba jaraɗa quĩrāca wārāda māwāsia. Nāwā jarasia:

Dai Boro, ¿daiba jarapedaɗara caiba ijāsi?

Ācōrēba idji aɓlara ¿caia cawabisi?ª

<sup>39</sup>Mañ bērā ādjirāba poya ijānaé basía, Isaíaba jaraɗa quĩrāca:

<sup>40</sup> Mĵa ādjirāra dauberrea bea quīrāca ħasia idjaba so zarea ħasia ādji dauba unu panamīna cawarānamārēā idjaba ūrī panamīna sodeba cawarānamārēā.

Māwā panā bērā mĵmaa zedacaa mĵa biabimārēā.<sup>c</sup>

<sup>41</sup> Isaíaba idji cartade māwā ħasia Jesura dji Dromada beida unupeđa maĵnebemada bedeđa bērā.<sup>d</sup>

<sup>42</sup> Isaíaba māwā ħadamīna zocārā judiorāba, judiorā dji dromarā bida Jesura ījāsidaa baribārā ebuđa jaradaē basía. Waya panasidaa pariseorāba ādjirāra judiorā dji jarebada dedebemada āyā jaretadida.

<sup>43</sup> Ācōrēba ādjida bia jarai cāyābara maĵ judiorāba biara quīrīa panasidaa ēberārāba bia jaradida.

### Ācōrēba Jesu bedeđeba ēberārā cawa oya

<sup>44</sup> Maĵbe Jesuba jīgua jarasia:

–Mĵ ījā ħaba mĵ Diabueđa sida ījā ħa. <sup>45</sup> Mĵ unu ħaba mĵ Diabueđa sida unu ħa. <sup>46</sup> Mĵra naĵ ējūānaa ānaa quīrāca ze ħa mĵ ījābdara pāīmane bearānamārēā. <sup>47</sup> Aħaħba mĵ bedeđa ūrīpeđa ījāēbārā, mĵa idjira bié ħléa, mĵra naĵ ējūāne bea bié ħai carea zeé ħa bērā. Mĵra naĵ ējūāne bea ēdra edai careabārā zesia. <sup>48</sup> Baribārā mĵ igara ħara, mĵ bedeđa bia edaē ħara Ācōrēbārā cawa oya. Jīrūarebema ewarīde Ācōrēba cawabiya idjira bedeđe ħada mĵa jarada bedeara ījānaē bērā. <sup>49</sup> Mĵra ara mĵdjideba bedeđa ħléa. Mĵ Zeza, mĵ namaa diabueđaba mĵa jarasia cārēda jaraida ħada idjaba sāwā maĵ bedeara jaraida ħa sida. <sup>50</sup> Mĵa cawa ħa idjia maĵ bedeara jarabi ħada ēberārā idji ume ewariza zocai duananamārēā. Maĵ carea mĵ Zezaba mĵa jarada quīrāca mĵa bedeđa ħa.–

### Jesuba idji ume nībabadarā jīrū sagāđa

**13** <sup>1</sup> Egipodeba ēdrapedada quīrānebabada ewari bai naēna Jesuba cawa ħasia idji ewarira jūēbārāda. Cawasia naĵ ējūāra amepেđa idji Zezamaa wāida. Jesuba jūma idjiderā naĵ ējūāne beara bio quīrīā ħada bērā idjia maĵ quīrīāra unubisia aba idji beubārā ewarīdaa.

<sup>2</sup> Qewara pāīmabārāde ne co panasidaa. Baribārā maĵ naēna diauruba Simoĵ warra Juda Iscariote sode crīchada diadoasia Jesu jidabimārēā.

<sup>3</sup> Jesuba cawa ħasia idji Zezaba ne jūmada idji jawade ħasida, idjaba cawa ħasia idjira Ācōrēmaħba zepেđa waya Ācōrēmaa wāida. <sup>4</sup> Baribārā Jesuba osia nezocaba obari quīrāca. Ādjirāra qewara ne co panāne pirabaripeđa idjia ārā jā ħabarida ērāsia. Maĵbe cacua jarebadada edapeđa cārā bārā jāsia. <sup>5</sup> Epeđeco jūguruade baidoda jue edapeđa idji ume nībabadarā jīrūra sagāsia. Ādjiza sagapeđa ādji jīrūra cacua jarebadaba pōāsa jaresia.

<sup>6</sup> Jesuba Simoĵ Pedro jīrū sagabārāde Pedropa jarasia:

–Mā Boro, ¿bāa mā jīrūda sɔgɔica?–

<sup>7</sup>Jesuba panusia:

–Māa o bāra bāa nawena cawaé bāa baribara nocoare ebuda cawaya.–

<sup>8</sup>Baribara Pedroba jarasia:

–Mā jīrūra bāa sɔgɔcara bāa.–

Jesuba jarasia:

–Māa bā jīrūda sɔgɔébāra, bāra māreéa.–

<sup>9</sup>Maā bēā Simoā Pedroba jarasia:

–Māwā baibara, mā Boro, mā jīrū awa sɔgarādua, jātebāra mā jɔwara, mā boro sīda sɔgɔdua!–

<sup>10</sup>Maā carea Jesuba jarasia:

–Ēberā cuidacarea ababe idji jīrū awa sɔgɔida bāa idji cacuara jūma bia sɔgɔ bā bēā. Bārāra jūmaena sɔgɔ beaa, māwāmīna aba nama bāa sɔgɔé bāda.–

<sup>11</sup>Jesuba cawa bēsia caiba idjira jidabida. Maā carea jarasia: “Aba nama bāa sɔgɔé bāda.”

<sup>12</sup>Ādjirā jīrū sɔgɔcuadacarea Jesuba wayacusa idjia ārā jā bābarira jāsia. Maābe ne cobadama wayacusa chūmepeda jarasia:

–¿Cawasidaca cārēā māa bārā jīrūra sɔgasida? <sup>13</sup>Bārāba māra Jaradiabariada abadaa idjaba bārā Boroada abadaa. Wārāda arīde jara panla, māwā bā bēā. <sup>14</sup>Maāba mā, bārā Boroba idjaba Jaradiabariba nezoca quīrāca bārā jīrūra sɔgɔda bēā bārā bīda nezoca quīrāca bādjiza jīrū sɔgɔdīda panla. <sup>15</sup>Māa jāwā unubisia bādjiza dji carebadamārēā. <sup>16</sup>Māa wārā arada jaraya: nī abā nezocada idji boro cāyābara auḏuara bāéa. Diabuedara idji diabueda cāyābara auḏuara bāéa. Nezocaba obari quīrāca māa oda bēā, bārā bīda abari quīrāca odīda panla. <sup>17</sup>¿Cawasidaca? Māwā ījā odībāra wārāda bia panania.

<sup>18</sup>Māa jaraé bāa jūma bārāra bia beadīda, māa edadarā sāwā beada cawa bā bēā. Ācōrē Bedeade bā bā quīrāca wārāda māwāmārēā māa jarabāra: “Aba mā ume ne co badada mā ume dji quīrūda bēsia.”<sup>e</sup> <sup>19</sup>Māa ara nawena māāgara jarabāra wādī māwāi naēna, wārāda māwābārāde bārāba Māra Māda ījānamārēā.<sup>f</sup> <sup>20</sup>Wārā arada māa jaraya: māa diabuebārāda abābā bia edābāra mādā bia edabārā. Idjaba mā bia edabārābā mā Diabuedara bia edabārā.–

### Jesuba Judadebema jarada

*Mateo 26:20-25; Marco 14:17-21; Luca 22:21-23*

<sup>21</sup>Māwā jarapeda Jesura bio sopua bēsia. Māwā bāde ebuda jarasia:

–Wārā arada māa jaraya: aba bārānebemaba māra jidabiya.–

<sup>22</sup>Idji ume nībabadarāra abarica dji acɔ duanesīdaa Jesuba jaradara cawadaé bada bēā. <sup>23</sup>Maāne aba bēsia Jesuare chūmada.<sup>g</sup> Maāgāba ara idjida “Jesuba

**e 13:18.** Salmo 41:9. **f 13:19.** Isaías 43:10. **g 13:23.** *Jesuare chūmada.* Griego bedede bā bāa: “Jesumaa tūrī chūta bāda.” Judiorā Egiptodeba ēdrapedada quīrānebada ewarīde māwā ne cobadjīdaa. “*Jesuba bio quīrā bā*” abadjia. Juaāba ara idjida māwā jarabadjia.

bio quĩrĩã ßa” abadjia. <sup>24</sup>Simoñ Pedroba idjía boroba jarasia caidebemada bedea ßada Jesua iwidiĩmãrẽã. <sup>25</sup>Mañbe Jesuare chũmaba iwidiisia:

–Dai Boro, ¿caiba ßara jidabi?–

<sup>26</sup>Jesuba panusia:

–Mña pañda sõberapeda aßala diaya. Mañ ëberãra idjía.–

Ara mañda pañra sõberapeda Jesuba Simoñ Iscariote warra Judaa diasia.

<sup>27</sup>Judaba mañ codacarea Satana jawaeda ßesia. Mañne Jesuba Judaa jarasia:

–ßaa oya ßara isabe odua.–

<sup>28</sup>Baribara ne co duanaba ni aßalaba cawadaé basía Jesuba cãrẽ cãrẽã mãwã jarasida. <sup>29</sup>Judaba ãdji parata wagabada buchacara erobabadjia. Mañ bẽrã ãcãrãba crĩchasidaa Jesuba dji ewari droma careabemada nẽdomãrẽã jarasida wa parata neé quẽdeaa diabi ßada. <sup>30</sup>Judaba pañra copeða ara mañda dajadaa wãsia. Mañra pãĩmanacarea basía.

### **Jesuba obi ßa bedea djiwidi**

<sup>31</sup>Juda wãnacarea Jesuba jarasia:

–Ãrãbãrã ãcõrẽba unubiya mñ, Nañ Djara Edadara dji dromada. Mañ awara mñneba ãcõrẽba unubiya ara idjida dji dromada. <sup>32</sup>Mñ, Nañ Djara Edadaba ãcõrẽba dji dromada unubibãrã, ãcõrẽba mñra abarica dji dromada unubiya. Idjia dãrãẽne mañra unubiya. <sup>33</sup>Bãrãra mñ dji biarã bẽrã mña jaraya: mñra bãrã ume dãrã ßaéa.<sup>h</sup> Mña judiorã bororãa jarada quĩrãca nawena bãrãa jaraya: bãrãba mñra jarãdia, mãwãmĩna mñ wãbãrãmaa poya wãnaéa.<sup>i</sup>

<sup>34</sup>Mña obi ßa bedea djiwideda bãrãa jaraya: bãrãra bio dji quĩrĩã ßeadaɖua.<sup>j</sup> Mña bãrã bio quĩrĩã ßa quĩrãca bãrã sida abarica dji quĩrĩãnaɖua. <sup>35</sup>Bãrãda mãwã dji quĩrĩã pananibãrã, jũmarãba cawadia bãrãra mñ ume nĩbabadarãda.–

### **Pedroba Jesu igaraéana ada**

*Mateo 26:31-35; Marco 14:27-31; Luca 22:31-34*

<sup>36</sup>Simoñ Pedroba Jesua iwidiisia:

–Dai Boro, ¿ßara sãmaa wãĩ?–

Mañne Jesuba panusia:

–Mñ wãbãrãmaa ßara nawena poya wãéa, baribara tẽãbe mñ caidũ wãya.–

<sup>37</sup>Pedroba iwidiisia:

–Dai Boro, ¿sãwãẽrã mñra ßa ume poya wãé? Mñra ßa carea beuida ßaa.–

<sup>38</sup>Mañne Jesuba jarasia:

---

**h 13:33.** *Mñ dji biarã.* Griego bedeadẽ ßa ßaa “mñ warra zaquerã.” **i 13:33.** Juañ 7:33; 8:21. **j 13:34.** *Mña obi ßa bedea djiwidi.* ãcõrẽba obi ßa bedea dji drõãda Levitico 19:18de, Deuteronomio 6:5de unubadaa.

–¿B̄ara m̄l carea w̄rāda beuida b̄aca? W̄rā arada m̄la jaraya: eterre berui naēna b̄a b̄arima ūbea jaraya m̄lra unucada.

### Jesuba idjideba dadjirā Zezamaa wāni jarada

**14** <sup>1</sup>Sopua b̄earānadua. Ācōrēba aride o b̄ada w̄rāda iḡānadua. Idjaba m̄la aride o b̄a sida w̄rāda iḡānadua. <sup>2</sup>M̄l Zeza b̄abarima dadjirā duananira baraa. M̄lra mamaa w̄ya b̄ārā beadima bia oi carea. M̄wāēb̄ara m̄la jaraē bacasia. <sup>3</sup>M̄lra b̄ārā beadima bia ode w̄ya. Maḷbe wayacusa zeya b̄ārā edei carea m̄l ume beadamārēā. <sup>4</sup>B̄ārāba cawa panla m̄lra sāmaa wāida. Dji o sida cawa panla.–

<sup>5</sup>Baribara Tomába jarasia:

–Dai Boro, adua panla b̄ara sāmaa wāida. ¿Sāwā maḷ ora cawadi?–

<sup>6</sup>Maḷne Jesuba jarasia:

–Maḷ ora m̄la. M̄lneba Ācōrēba w̄rāda cawa panla idjaba zocai bai arada eropanla. M̄lneba wānaēb̄ara ni abaḷda m̄l Zezamaa poya jūēnaēā. <sup>7</sup>B̄ārāba m̄lra w̄rāda cawa panlabara, m̄l Zeza sida cawa panla. <sup>k</sup>Idibara b̄ārāba idjira cawa panla unu panl b̄ērā.–

<sup>8</sup>Maḷne Pelipeba idjia jarasia:

–Dai Boro, dadji Zezara daia unubidua. Ara maḷba bia b̄aa.–

<sup>9</sup>Maḷ carea Jesuba jarasia:

–Pelipe, m̄lra dārāb̄ara b̄ārā ume b̄ada. B̄a m̄lra ¿wadibida cawaē b̄aca? M̄l unu b̄aba m̄l Zeza sida unu b̄aa. B̄a ¿sāwā jara b̄a “dadji Zezara daia unubidua”? <sup>10</sup>¿B̄a iḡāē b̄aca m̄lra m̄l Zeza ume ābaa b̄ada idjaba m̄l Zezara m̄l ume ābaa b̄ada? M̄la beḷea b̄ara ara m̄ldjideba beḷeacaa. Āteb̄ara m̄l Zeza m̄l ume ābaa b̄ara m̄lneba beḷea b̄aa. W̄rāda m̄lneba ne jūmada idjia obaria. <sup>11</sup>Iḡānadua m̄lra m̄l Zeza ume ābaa b̄ada idjaba m̄l Zezara m̄l ume ābaa b̄ada. M̄la m̄wā jara b̄a carea b̄ārāba iḡānaē panlabara, m̄la o b̄a carea iḡānadua.

<sup>12</sup>W̄rā arada m̄la jaraya: bariduaba m̄lra iḡā b̄abara, m̄la o b̄ara idjia biḷa oya. W̄rāda m̄la o b̄a cāyābara idjia auḷuara oya, m̄lra m̄l Zezamaa wāi b̄ērā. <sup>13</sup>B̄ārāba m̄lra iḡā panl b̄ērā m̄l tr̄neba iwidibadara m̄la jūma oya. M̄wā m̄lneba ebuda b̄aya m̄l Zezara dji dromada. <sup>14</sup>W̄rāda b̄ārāba m̄lra iḡā panl b̄ērā jūma m̄l tr̄neba iwidibadara m̄la oya.

### Jesuba Ācōrē Jaure diai jarada

<sup>15</sup>B̄ārāba m̄lra w̄rāda quir̄iā panlabara, m̄l beḷeara iḡā o panania. <sup>l</sup><sup>16</sup>Maḷ b̄ērā m̄l Zezaa iwidiya b̄ārā Carebabarida diabuemārēā. Maḷgara b̄ārā ume ewariza b̄aya. <sup>17</sup>Idjira Ācōrē Jaurea. Idjia Ācōrēba w̄rāda

**k 14:7.** *B̄ārāba m̄lra w̄rāda cawa panlabara, m̄l Zeza sida cawa panla.* Griego beḷeade āc̄ara cartade b̄l b̄aa: “B̄ārāba m̄lra w̄rāda cawa pananabara, m̄l Zeza sida cawacasidaa.”  
**l 14:15.** *Iḡā o panania.* Griego beḷeade āc̄ara cartade b̄l b̄aa: “Iḡā o pananadua.”

cawabibaria. Nañ ejũañebemarāba idjira poya edadaéa, ununaca bēřā idjaba adua panl bēřā. Mañne bārābɾɾɾ idjira cawa panla, bārā ume ɬa bēřā idjaba bārā sode ɬai bēřā.<sup>m</sup>

<sup>18</sup>Mā bārā jērāmārā quĩrāca amēéa. Māra wayacusa bārāmaa zeya. <sup>19</sup>Dārēéne nañ ejũañebemarāba māra waa ununaéa baribɾɾɾ bārāba māra ununia. Māa zocai ɬai arada eroɬɾ bēřā, bārā bida zocai ɬai arada erobeada. <sup>20</sup>Mā zedacarea bārāba cawadia māra mā Zeza ume ābaa ɬada, bārāra mā ume ābaa panlɾa, idjaba māra bārā ume ābaa ɬada. <sup>21</sup>Mā bedea ũrĩpeda ijā o ɬaba māra quĩrĩā ɬa. Abalɾa młda quĩrĩā ɬabɾɾɾ, mā Zezaba idjira quĩrĩā ɬaya. Māa bida idjira quĩrĩā ɬaya, idjaba ara młda idjía unubiya.–

<sup>22</sup>Mañbe dewara Juda, Iscarioteéba Jesua iwidisia:

–Dai Boro, ¿sāwā ɬara dairāa unubi baribɾɾɾ nañ ejũañebemarāa unubié?–

<sup>23</sup>Jesuba panusia:

–Mā quĩrĩā ɬaba mā bedeara ijā o ɬaya. Mā Zezaba idjira quĩrĩā ɬaya. Mañbe दौरा idjimaa zedia idji ume ābaa panani carea. <sup>24</sup>Mā quĩrĩāé ɬaba mā bedeara ijā ocaa. Bārāba ũrĩ panl bedeara młreéa, ātebɾɾɾ mā Zeza, mā Diabuedadea.

<sup>25</sup>Małgɾa mā bārāa jara ɬa wadibida bārā ume ɬa bēřā. <sup>26</sup>Baribɾɾɾ mā Zezaba mā trłneba idji Jaureda diabueya bārā Carebabarida ɬamārēa. Ācōrē Jaureba ne jūmada bārāa jaradiaya. Idjia bārāa jūma māa jaraɬara quĩrānebabiya.

<sup>27</sup>Māa necai ɬaida bārā sode ameya. Māa dia ɬa necai ɬaira nañ ejũañebemarāba poya diadacaa. Mañ bēřā jūmawāyā sopuarānadua. Ne wayarānadua. <sup>28</sup>Māa bārāa jarasia māra wābɾɾɾɾa idjaba waya bārā ume ɬade zeida.<sup>n</sup> Bārāba młda wārāda quĩrĩā panlɾa ɬasridacasidaa mā Zezamaa wāyana ada carea. Mā Zezara mā cāyābara dji dromaara ɬa bēřā māra wayacusa ɬaya młdji naārā ɬadamaa. <sup>29</sup>Māa małgɾa jara ɬa wadi māwāi naēna, wārāda māwābɾɾɾde bārāba ijānamārēa.

<sup>30</sup>Māra bārā ume dārā bedeaéa, nañ ejũañebema borora zebɾɾɾ bēřā. Idjia māra poyaémĩna beabiya. <sup>31</sup>Māwā mā Zezaba obi ɬada māa ijā oya. Małgɾadeba nañ ejũañebemarāba cawadia māa mā Zezara bio quĩrĩā ɬada.

Piradɾɾɾɾɾɾ. Wānadɾɾɾ.–

### Jesura uva jācara dji araa

**15** <sup>1</sup>Jesuba jarasia:  
–Māra uva jācara dji araa.<sup>o</sup> Mā Zezara djibaria. <sup>2</sup>Mā jɾwate zauɬacara idjia jūma tɾcuaya, baribɾɾɾ dji zaubada jɾwatera quĩrācuita tɾcuabaria biara zauɬamārēa. <sup>3</sup>Mā bedeada ijā panl bēřā bārāra jɾwate

**m 14:17.** *Bārā sode ɬai bēřā.* Griego bedeadē ācɾɾɾ cartade ɬá ɬa: “Bārā sode ɬa bēřā.”

**n 14:28.** Juañ 14:3,18. **o 15:1.** Antiguo Testamentode jara ɬa Ācōrēba Israelera uva jācara quĩrāca usida, māwāmĩna idjia quĩrĩā ɬada quĩrāca ādjirāba odaé basía. Acɾɾɾɾ Salmo 80:8-16; Isaía 5:1-7; Jeremia 2:21; Ezequiel 15:1-8; 19:10-14; Osea 10:1. Baribɾɾɾ nañ Juañ 15:1de jara ɬa Jesuba o ɬada Ācōrēba quĩrĩā ɬa quĩrāca. Mañ carea jara ɬa “uva jācara dji ara.”

quĩrãcuíta tãcuada quĩrãca biya ðeaa.<sup>p</sup> 4Mã ume ãbaa ðeadaɗua mã bãrã ume ãbaa ða quĩrãca. Jãcaraɗe caraé ða jãwatera ara iɗuða zaucaa. Ara mã quĩrãca bãrãda mã ume ðeadaéɓara zauɗaéa.

5Mãra uva jãcara dji araa. Bãrãra mã jãwaterã. Mã ume ãbaa ðeara bio zaubadaa, mãra bãrã ume ãbaa ða bãrã. Bãrãba mã neé ni cãrẽ sida Æcõrẽ itea poya oɗaéa. 6Mã ume ãbaa ðaéera mã Zezaba ãyã batabueya jãwate zauca quĩrãca. Mã jãwate purrubadacarea dadjia ãbaa buedapeɗa babuebadaa.

7Bãrãda mã ume ãbaa ðeadiɓara, mã ðeadaɗa iã o pananiɓara, iwiɗiɗaɗua jũma bãrãba quĩriãɓaɗaɗa. Mãne mãa ðiaya. 8Bãrãda bia zauiɗiɗa unubiɗia wãrãda mã ume niɓabadarãda mãwã ðeada. Mãwã unubiɗia mã Zezara dji dromada.

9Mãa bãrãra quĩriã ða mã Zezaba mã quĩriã ða quĩrãca. Mã bãrã mã quĩriãneba pananaɗua. 10Mãa obi ða ðeadaɗa iã oɗiɓara, wãrãda mã quĩriãneba panania. Ara mã quĩrãca mã Zezaba obi ða ðeada iã o ða bãrã iɗji quĩriãneba ðabaria. 11Jũma mãlgara mãa jara ða bãrãra mã ume bio ðasriɗa ðeada mãrẽ.

12Mãa obi ða ðeada nałga: bãrãra dji quĩriãnaɗua mãa bãrã quĩriã ða quĩrãca. 13Ëberãda iɗji dji bia carebai carea beuiɓara, ni aɓaɓa mã cãyãbara poya biara quĩriãra eroɓaéa. 14Mãa obi ða ðeada bãrãba iã oɗiɓara bãrãra mã dji biarãa. 15Mãa bãrãra waa mã nezocaɗa aéa. Nezocaba iɗji boroba oi cricha ðara aɗua ða. Mãa bãrãra mã dji biarãana aya. Mãa bãrãa cawabisia ne jũma mã Zezaɗeɓa ùriɗaɗa. 16Bãrãba mãra eɗaɗaé basia. Mãaɓara bãrãra eɗasia. Mãa bãrãra ðasia wãnapeda bia zauiɗa mãrẽ, iɗjaba mã zauiɗaɗa ðãrã dromãrẽ. Mãa bãrãra eɗaɗa bãrã mã Zezaba jũma bãrãba mã trãneba iwiɗiɗaɗa ðiaya. 17Waya mãa bãrãa jaraya: aɓarica dji quĩriãnaɗua.

### Nañ ějũãneɓemaɗa Jesu iã ðeara quĩrãmaɓadaa

18Nañ ějũãneɓemaɗa bãrãda quĩrãma panɓara, cawadaɗua ãɗjiɗaɓa naãrã mãda quĩrãmasiɗaɗa. 19Bãrãda nañ ějũãneɓemaɗa ðaɗabara ãɗjiɗaɓa bãrãra quĩrãcasidaa ãɗjiɗaɓeɓemaɗa bãrã. Baribara mãa bãrãra nañ ějũãneɓemaɗa eɗasia ãɗjiɗa awara ðeada mãrẽ. Mã bãrã bãrãra quĩrãmaɓadaa. 20Quĩrãneɓaɗua mãa nañ jaraɗara: “Ni aɓaɓ nezocada iɗji boro cãyãbara auɗuara ðaéa.”<sup>q</sup> Mãlgaba jara ða ěberãrãba mã ðeada iã o panɓara, bãrã ðeada sida iã oɗia. Baribara ãɗjiɗaɓa mãda bié oɗi carea ěpẽ panɓara, bãrã sida bié oɗi carea ěpẽnia. 21Bãrãra mã carea bié oɗia ãɗjia mã Diabueɗara aɗua panɓa bãrã.

22Mãa ãɗjiɗãa jaraɗiade zeɗaéɓara ãɗjia caɗjiɗua opeɗaɗa carea ðeadaé ðeadaé bacasia. Baribara mã ðeada ùriɗeɗaɗa bãrã poya jaraɗaéa aɗua panasiɗaɗa ãɗjia o panara caɗjiɗuada. 23Aɓaɓa mãda quĩrãma ðaɓara, mã Zeza sida quĩrãma ða. 24Mãa ãɗjiɗa quĩrãpita ne ununacada oɗaéɓara, ãɗjiɗaɓa caɗjiɗua o panɓa carea ðeadaé ðeadaé bacasia. Baribara mã oɗara ãɗjiɗaɓa unusiɗamĩna mãra, mã Zeza sida

quĩrāma panĀa. <sup>25</sup>Māwā duanĀa ara ādjirā leyde jara Ĕa quĩrāca. Nāwā jara Ĕa: “Māra bedea neé Ĕada quĩrāmasidaa.”<sup>r</sup>

<sup>26</sup>Ācōrē Jaure bārā Carebabarira zeya. Idjia wārā bedeadā jarabaria. Māa idjira mā ZezamaĀba diabueĀrĀde idjia mānebemada bārāa bedeya. <sup>27</sup>Bārā bida mānebemada bedeadia, bārāa naārēdaĀba mā ume panĀ bērā.

**16** <sup>1</sup>Māa jūma maġġara bārāa jara Ĕa mā ijā panĀa igararānamārēā. <sup>2</sup>Judiorāba bārāa ādjirā dji ĵarebada dedebemada āyā ĵarecuadia.

Maā awara bārā beadi ewarira zeya. Bārā beabĀdade ādjirāba crīchadia Ācōrēba quĩrā Ĕada o panĀda. <sup>3</sup>Māwā odia mā Zezada, mā sida adua panĀ bērā. <sup>4</sup>BaribĀrĀ māa jūma maġġara bārāa jarabĀrĀa, maā ewari jūēĀrĀde māa jaradara quĩrānebadapeda sozarra beadamārēā.

### Ācōrē Jaureba o Ĕadebema

Māa bārā bia mīgadidebemada naēna jaraé basia bārā ume Ĕada bērā. <sup>5</sup>BaribĀrĀ māra mā Diabuedamaa wāya. Māwāmīna ni ābaĀ bārānebemaba māa iwididaé panĀa “Ĕara ṡsāma wāi?” <sup>6</sup>ĀtebĀrĀ bārāa sopua panĀa māra wāyana ada bērā. <sup>7</sup>Māa wārā arada jaraya: bārā itea biara Ĕa māra wāida. Māda wāēĀrĀ bārā Carebabarida zeēā. BaribĀrĀ māda wāibĀrĀ idjira diabueya.

<sup>8</sup>Ācōrē Jaure zebĀrĀde naĀ ējūānebemarāa cawabiya caida cadjirua obarida, caida jipa Ĕada, idjaba caida bedeadē Ĕada. Cawabiya ādjirāba jūma maġġadebemada āi crīcha panĀda. <sup>9</sup>Ācōrē Jaureba ādjirāa cawabiya mā bedea ijānaca bērā cadjirua obadada. <sup>10</sup>Cawabiya māra jipa Ĕada mā Zezamaa wāna bērā. Maāne bārāba māra waa ununaēā. <sup>11</sup>Idjaba Ācōrē Jaureba cawabiya naĀ ējūānebemarāa wārāda bedeadē panĀda, Ācōrēba naĀ ējūānebema borora bedeadē Ĕada ada bērā.<sup>s</sup>

<sup>12</sup>Māa wadibida ne zocārā bārāa jara quĩrā Ĕa. Maāra bārāba nawena jūma poya cawadaēā. <sup>13</sup>BaribĀrĀ Ācōrē Jaureba wārā bedeara cawabibari bērā idji zebĀrĀde bārāa jaradiaya wārā bedea Ācōrēneba ze Ĕada jūma cawadamārēā. Idjira ara idji crīchadeba bedeaēā, ātebĀrĀ jūma māneba ūrībĀrĀda jaraya. Idjia bārāa cawabiya nocoarebema ewaride cārēda sāwāida. <sup>14</sup>Cawabiya māra dji dromada, mā bedea ūrīpeda jūma bārāa jaradai bērā. <sup>15</sup>Jūma mā Zezadera mārea. Maā carea māa jarasia Ācōrē Jaureba mā bedea ūrīpeda bārāa jaradiaida.

### Bārāa sopua pananapeda Ĕasridadia

<sup>16</sup>Dārāēne bārāba māra ununaēā, baribĀrĀ māwānacarea wayacusa dārāēne māra ununia.–<sup>t</sup>

<sup>17</sup>Maāne ĀcĀrĀ idji ume nībabadarāba ara ādjiduba iwidī duanasidaa:

**r 15:25.** Salmo 35:19; 69:4. **s 16:11.** JuaĀ 7:21-24; 8:42-47; 12:31. **t 16:16.** Griego bedeadē ĀcĀrĀ cartade ĔĀ Ĕa: “Mādjī Zezamaa wāi bērā.”

–Idjia dadjirāa “dārāēne bārāba m̃ra ununaéa, baribara m̃wānacarea wayacusa dārāēne m̃ra ununiana” a b̃ba ḡcārēda jara b̃? Idji Zezamaa w̃yana a b̃ba ḡcārēda jara b̃? <sup>18</sup>Mañ bedea “dārāēne” a b̃ba ḡcārēda jara b̃? Dadjirāba cawadaé panla cārēnebemada bedea b̃da.–

<sup>19</sup>Jesuba cawasia ādjia maḡḡdebemada iwidi quĩrĩā panla. Mañ carea jarasia:

–M̃a bārāa jarasia dārāēne m̃ra ununaéda idjaba m̃wānacarea dārāēne m̃ra wayacusa ununida. ḡMaḡḡdebemada ara bāduba iwidi duanléca?

<sup>20</sup>Wārā arada m̃a jaraya: bārāa sopuaba j̃ānia baribara naḡ ējūānebemarāa b̃sridadia. Bārāa sopuaba j̃ānim̃ina maḡ sopuara jōpeda b̃sridadia.

<sup>21</sup>Wārāda wērā warra tob̃l̃de pua b̃a idji ewarira jūēna b̃rā. Baribara warra todacarea maḡ puara quĩrādoabaria idji warra carea b̃srida b̃a b̃rā. <sup>22</sup>Ara mañ quĩrāca bārāa ara nawena sopua panla, baribara m̃ra wayacusa bārā ac̃de zeya. Mañbe bārāa b̃sridadia. Ni aba b̃a mañ b̃sridara poya jōbiéa.

<sup>23</sup>Maḡḡ ewaride bārāba ni cārē sida m̃a waa iwidiidaéa. Wārā arada m̃a jaraya: bārāba m̃ Zezaa m̃ tr̃neba iwidi b̃dara idjia diaya.

<sup>24</sup>Bārāba wadibida dadji Zezaa ni cārē sida m̃ tr̃neba iwidiidaé panla. Baribara m̃wā iwidi b̃bara edadia. M̃wā bārāa bio b̃srida beadia.

<sup>25</sup>M̃a ne jara b̃deba maḡḡara bārāa jarasia, baribara ewari aba m̃ra waa ne jara b̃deba bedeaéa. Āteb̃ra m̃ Zezadebemada ebuda jaraya.

<sup>26-27</sup>Mañ ewaride bārāba m̃ tr̃neba Ācōrēa iwidiidia. M̃ra bārāb̃ari Ācōrēa bedeaéa, m̃ Zezaba bārāa quĩrĩā b̃a b̃rā. Idjia bārāa quĩrĩā b̃a, m̃da quĩrĩā panl b̃rā idjaba m̃ra Ācōrēneba zedada iḡā panl b̃rā.

<sup>28</sup>M̃ Zezama b̃a naḡ ējūānaa zesia. Baribara m̃a naḡ ējūāra ameya m̃ Zezamaa wayacusa w̃i carea.–

<sup>29</sup>Mañbe idji ume ñbabadarāba jarasidaa:

–Ārāb̃ra b̃a jara b̃ra daima ebuda b̃a. Ne jara b̃deba bedea b̃léa. <sup>30</sup>Ārāb̃ra dairāba cawabadaa b̃a ne jūmada cawa b̃da. Daiba iwidiida naēna b̃a s̃awā panuida cawa b̃a. Mañneba dairāba cawa panla b̃ra Ācōrēneba zesida.–

<sup>31</sup>Jesuba jarasia:

–ḡĀrāb̃ra bārāba wārāda iḡā b̃daca? <sup>32</sup>Ewari jūēida b̃adada jūēb̃raa. Bārāa jūma aba aba memenenapeda m̃duba amenia. <sup>33</sup>Baribara m̃duba b̃aéa m̃ Zezada m̃ ume b̃a b̃rā. <sup>33</sup>Jūma maḡḡara m̃a bārāa jarasia m̃neba necai b̃adamārēa. Naḡ ējūāne bia m̃ga beadia, baribara ne wayarānadia: naḡ ējūānebema cadjiruada m̃a poyasia.–

### Jesuba ara idji carea Ācōrēa iwidiida

**17** <sup>1</sup>Jesuba m̃wā jara dacarea bajānaa ac̃peda jarasia:

–Zea, m̃ ewarira jūēsia. B̃a Warrara dji dromada unubidua b̃a Warraba b̃ra wārāda dji dromada unubimārēa. <sup>2</sup>B̃a jūma ēberārāra m̃

jawaeda ɓasia. Maŋgarānebemada bla mġa ġcara diasia. Mġa ādjirā ewariza zocai ɓaida diasia. <sup>3</sup>Ewariza zocai ɓeaba cawa panla bara wārā Ācōrē aba ɓada. Idjaba za bla diabueda Jesucritoda cawa panla. <sup>4</sup>Bla mġa naŋ ējūāne obidara mġa jūma osia. Māwā cawabisia bara dji dromada. <sup>5</sup>Maŋ carea Zeza, mġra bl quīrāpita dji dromada ɓadua bl ume naŋ ējūā oi naēna dji dromada ɓada quīrāca.

### Jesuba idji ume nībabadarā carea Ācōrēa iwidiɗa

<sup>6</sup>Bla mġa ēberārā naŋ ējūāne ɓeada ġcara diasia. Mġa jūma ādjirā bara cawabisia. Ādjirāra ɓrea, baribara bla mġa diasia bl bedeada jaradiamārēā. Ādjia ijā o panla. <sup>7</sup>Maŋba cawa panla jūma mġa eroɓara ɓdeba ze ɓada. <sup>8</sup>Bla mġa jaradara mġa ādjirā jaradiasia. Ādjirāba wārāda maŋ bedeara ijāsidaa. Maŋ bēra cawa panla wārāda mġra ɓmaɓba zesida. Wārāda ijā panla bla mġra diabuesida.

<sup>9</sup>Mġa ɓla iwidiya ādjirā carebamārēā. Mġa ɓla iwidiē ɓa naŋ ējūānebemarā carea. Āteɓara bla mġa diadarā careaɓara iwidi ɓa, ādjirāra ɓre bēra. <sup>10</sup>Jūma mġrera ɓrea idjaba jūma ɓrera mġrea. Ādjirāba o panneba mġra dji dromada unubi panla.

<sup>11</sup>Mġra naŋ ējūāne ɓaēa baribara ādjirāra wadibiɗa naŋ ējūāne panania. Zeza, bara bio biya quīrua. Mġra ɓmaa wāɓara bēra bl ɓlaɗeɓa ādjirāra bio wagadua. Bla mġa maŋ ɓlaara diasia.<sup>v</sup> Māwā ādjirāra cacua aba ɓa quīrāca ɓeadi, dadji cacua aba panl quīrāca. <sup>12</sup>Bl ɓlaɗeɓa mġa jūma bla diadarāra naŋ ējūāne waga erobasia. Ādjirānebemarā ni ɓaɓda aduadē basia. Ababe dji aduaida ɓadara aduasida bl bedeaba jara ɓa quīrāca wārāda māwāmārēā.<sup>w</sup>

<sup>13</sup>Ārāɓara mġra ɓmaa wāya. Baribara wadibiɗa naŋ ējūāne ɓaɗe jūma maŋgara jarabara. Māwā mġ bl ume ɓasrida ɓa quīrāca ādjirā sida bio ɓasrida panania. <sup>14</sup>Bla jaradara mġa ādjirā jaradiasia. Baribara naŋ ējūānebemarāba ādjirāra quīrāma panla mġ quīrāca naŋ ējūānebemarāē bēra. <sup>15</sup>Mġa ɓla iwidiē ɓa ādjirāra naŋ ējūānebemada āyā edemārēā, āteɓara iwidi ɓa cadjiruadebemada waga ɓamārēā.<sup>x</sup> <sup>16</sup>Ādjirāra naŋ ējūānebemaēa mġ naŋ ējūānebemaē quīrāca. <sup>17</sup>Bl bedeaba bara wārāda cawabi ɓa. Maŋba ādjirāra aba bl itea bia ɓadua. <sup>18</sup>Bla mġ naŋ ējūānebemarā tāēna diabueda quīrāca mġa ādjirāra naŋ ējūānebemarā tāēna diabueɓara. <sup>19</sup>Ādjirā carea ara mġdjida aba bl itea bia ɓaɓara, ādjirā sida aba bl itea bia ɓeadamārēā bl wārāda cawa panneba.

**v 17:11.** *Ādjirāra bio wagadua bl ɓlaɗeɓa. Bla mġa maŋ ɓlaara diasia.* Griego bedeade ġcara cartade nāwā jara ɓa: “Jūma bla mġa diadarāra bio wagadua bl ɓlaɗeɓa.”

**w 17:12.** Salmo 41:9; 55:12-15. **x 17:15.** *Cadjiruadebemada.* Zocārāmarā maŋɓa jara ɓa diauruda.

### Jesuba jûma idji ijâbada carea Âcôrêa iwîdida

<sup>20</sup>Mãa ababe âdjirâ carea iwîdié ðla. Âtebala âdjirâba mñ bedea jarabadae mñ ijâbada carea biða iwîdi ðla. <sup>21</sup>Zeza, bala mñ ume ða bërâ idjaba mñda ða ume ða bërâ mñ iwîdi ðla âdjirâ sida dadji ume cacua aba ða quîrâca ðeadamârêã. Mâwã nañ êjüâne beaba ijânia ðla mñra diabuesida. <sup>22</sup>Bla mñra edasia dadjira âbaa pananamârêã. Mâwã mñra dji dromada ðasia. Ara mañ quîrâca mñra âdjirâra dji dromada ðasia dadji ume cacua aba ða quîrâca pananamârêã. <sup>23</sup>Mñra âdjirâ ume ða bërâ idjaba bala mñ ume ða bërâ dadjirâra jûma âbaa cacua aba ða quîrâca panania. Mâwã nañ êjüâne beaba cawadía ðla mñra diabuesida idjaba cawadía ðla âdjirâra quîrîã ðda mñ quîrîã ða quîrâca.

<sup>24</sup>Zeza, ða nañ êjüã oi nañalaba mñra quîrîã ðla. Mañ bërâ bajâne mñra dji dromada ðasia. Mñra quîrîã ðla jûma ða mñra diadarâra mama mñ ume âbaa ðeada ða mñ dji dromada ðdara ununamârêã. <sup>25</sup>Zeza, bala jipa ðla. Nañ êjüânebemarâba bala adua panla, baribala mñra bala cawa ðla. Idjaba za ðea biða cawa panla ða mñra namaa diabuesida. <sup>26</sup>Mñra âdjirâra bala cawabisia. Mañ awara wadibida auðuara cawabi ðaya ða mñ quîrîã ða quîrâca âdjirâ sida dji quîrîã pananamârêã idjaba mñra âdjirâ sode eropananamârêã.–

### Jesu jidapedada

*Mateo 26:47-56; Marco 14:43-50; Luca 22:47-53*

**18** <sup>1</sup>Jûma mañga jaradacarea Jesura idji ume nîbabadarâ sida Cedroã do zaque waa quîrârê wâsidaa. Arima néuda ðasia. Jesura idji ume nîbabadarâ sida mamaa wâsidaa. <sup>2</sup>Juda, Jesu jidabiya ðaba mañ néura cawa ðasia, Jesura idji ume nîbabadarâ ume mama ðarima zocârâ dji jarebadjida bërâ. <sup>3</sup>Mañ bërâ Judaba zocârâ romano sordaorâda, Âcôrê de dromanebema zarrarâ sida mañ néuda pe edesia. Âdjirâra sacerdoterâ bororâba, pariseorâ biða Juda ume diabuesidaa. Âdjirâba îbîrâda idjaba mñâsu sida eropanasidaa. <sup>4</sup>Mañne Jesuba jûma sâwâida cawa ða bërâ âdjimaa wâpeda iwîdisia:

–Bârâba ¿caida jara panl?–

<sup>5</sup>Âdjirâba panusidaa:

–Jesu Nazaredebemada.–

Jesuba jarasia:

–Mñda idjía.–

Mañne Juda, Jesu jidabiya ðara âdjirâ ume ðasia. <sup>6</sup>Jesuba mñda idjîada abarade âdjirâra jêda aradabadae ðaecuasidaa. <sup>7</sup>Mañbe Jesuba wayacusa iwîdisia:

–¿Caida jara panl?–

Âdjirâba wayacusa panusidaa:

–Jesu Nazaredebemada.–

<sup>8</sup>Mañne Jesuba jarasia:

–Mñda idjîada asia. Mñda jara panlabala, za duana ãberârâra idu wâbidadua.–

<sup>9</sup>Māwā jarasia idjia naēna jarađa bēřā: “Zeza, ɓa mǎa diaɗara ni aba biɗa aduɗaɗe.”<sup>y</sup> Idjia jarađa quĩrāca wārāda māwāsia. <sup>10</sup>Mañne Simoñ Pedrobɗa djōbada necoda eroɓasia. Mañda ēũta edapeɗa sacerdote dji droma nezoca ɗawarɗa jɗwa araarebemada tɗtasia. Mañ nezoca trāra Malco abadaa. <sup>11</sup>Mañ carea Jesuba Pedroa jarasia:

–Badji necora wagadua. ɓamaarā ɗmǎ Zezaba mǎ mĩgayada adara mǎa droaida ɓlěca?–

### **Jesu Anámaa jida edepeɗada**

*Mateo 26:57-58; Marco 14:53-54; Luca 22:54*

<sup>12</sup>Mañbe romano sordaorāba Jesura jidaɗapeɗa jɗwa jǎsidaa. Ādji borora, Ācōrē de dromanebema zarrarā siɗa arima panasidaa. <sup>13</sup>Jesura naārā ēberā Aná demaa edesidaa. Anára Caipá zāwārē basía. Mañ poade Caipára sacerdote dji droma basía.<sup>z</sup> <sup>14</sup>Ara mañ Caipába judiorāa jaraɗoasia biara ɓada ēberā aba jūmarā carea beuida.<sup>a</sup>

### **Pedrobɗa Jesu unucaada ada**

*Mateo 26:69-70; Marco 14:66-68; Luca 22:55-57*

<sup>15</sup>Mañne Jesu ume nĩbabadarā Simoñ Pedroda idjaba dewarada Jesu caiɗu wāsidaa. Simoñ Pedro ume wānara sacerdote dji dromaba unubadjia. Mañ bēřā idjira Jesu caiɗu eɗa wāsia sacerdote dji droma de ɗuɗaa. <sup>16</sup>Baribɗarɗa Pedrora eɗa wābada dajadaare ɓesia. Mañ bēřā idji ume wāna, sacerdote dji dromaba unubarira dajadaa wāsia. Dji eɗa wābada wagabari wērā ume bedapeɗa Pedrora eɗa edesia. <sup>17</sup>Mañ wērāba Pedroa iwidisia:

–ɗɓa siɗa Jesu ume nĩbabariěca?–

Pedrobɗa panusia:

–Mǎěa.–

<sup>18</sup>Mañne sacerdote dji droma nezocarāba, Ācōrē de dromanebema zarrarā biɗa tɓɓada coa nūmasidaa cūrāsa nūma bēřā. Coadapeɗa tɓɓa cā duanasidaa. Mañne Pedrora ādjirā ume tɓɓa cā nūmasia.

### **Anába Jesua bio iwidida**

*Mateo 26:59-66; Marco 14:55-64; Luca 22:66-71*

<sup>19</sup>Mañbe sacerdote dji dromaba Jesua bio iwidisia idji ume nĩbabadarānebemada, idjia jaradia ɓaɗaɗebema siɗa. <sup>20</sup>Mañne Jesuba panusia:

–Mǎra nañ ējūānebemarā quĩrāpita ebuda beɗea ɓasia. Mǎa jaradia ɓasia dadjirā dji jarebada deza idjaba Ācōrē de droma dajada, jūma dadji judiorā ābaa dji jarebadama. Ni maārī biɗa

y 18:9. JuaĀ 6:39. z 18:13. Caipára 18 poa sacerdote dji boro basía, poa 18ɗeba aba 36ɗaa. a 18:14. JuaĀ 11:50.

chupea jaraé basía. <sup>21</sup> ¿Cārē cārēã mǎa iwidí ða? Mǎwǎ oié ðaa. Æteðara mǎ bedea ũrĩpeðadarǎa iwidida ðaa. Æðjirǎðara cawa panla mǎa jaradiðara.–

<sup>22</sup> Jesuba mǎwǎ jarabaraðe zarra idji caita nūmaba jawajǎba Jesu quĩrǎðarraðe upeda jarasia:

–¿Bla sacerdote dji dromada wayaé ðaca?–

<sup>23</sup> Jesuba panusia:

–Mǎa bié jarasibara, jaradua mǎa cārēneba bié jarasida. Baribara bia jarasibara, bla ¿cārē cārēã mǎra usí?–

<sup>24</sup> Mañbe Anába Jesura jawa jǎ ðada Caipámaa diabuesia, idjira sacerdote dji dromaara ða bēra.

### **Pedroba waya Jesu unucaada ada**

*Mateo 26:71-75; Marco 14:69-72; Luca 22:58-62*

<sup>25</sup> Pedrora waðibida ãta nūmasia taba cǎ ðada. Mañne ēberǎrǎba idjía iwidisidaa:

–¿Ba sida jǎlgǎ ēberǎ ume nĩbabariéca?–

Pedroba mērǎ jarasia:

–Mǎéa.–

<sup>26</sup> Mañne sacerdote droma nezoca abaaba Pedroa iwidisia:

–¿Mǎa bara idji ume néude unué basica?–

Mañ nezocara Pedroba cawara tataða ume dji ēberǎrǎ basía.

<sup>27</sup> Pedroba wayacusa mērǎsia. Ara mǎwǎ jarabaraðe eterrera berusia.<sup>b</sup>

### **Jesu Pilato quĩrǎpita ðada**

<sup>28</sup> Mañbe diapedeða Jesura Caipá dedeba romanorǎ boro de dajadaa edesidaa. Jesu edepedeða judiorǎa mañ de Pretorio abadaða eða wǎnaé basía Æðjirǎmaarǎ eða wǎsidara Æcōrē quĩrǎpita bié panani bēra. Idji quĩrǎpita bia ða quĩrǎ panasidaa Egiptoðeba ēðrǎpedeða quĩrǎnebabada codi carea.<sup>c</sup> <sup>29</sup> Mañ bēra Pilatoda Æðjirǎmaa dajadaa wǎpeða iwidisia:<sup>d</sup>

–Nañ ēberǎ, bǎrǎba bié jara panaba ¿cārē cadjiruada osi?–

<sup>30</sup> Æðjirǎba panusidaa:

–Nañgaba cadjiruada odaébara dairǎba idjira bamaa enenaé bacasia.–

<sup>31</sup> Mañ carea Pilatoba Æðjirǎa jarasia:

**b 18:27.** Juaã 13:38. **c 18:28.** Judiorǎba jarabadjidaa abaada judiorǎe dede eða wǎsira Æcōrē quĩrǎpita bié beida. Acaɖua Numero 9:9-11. **d 18:29.** Romanorǎ boro Tiberio abadaba Pilatora Judea druadebema boroda ðasia. Dji boroda ðasia poa 26ðeba aba 36 babaraðaa. Judiorǎ bororǎba Jesura Pilatoma a edesidaa Æðjia preso beara beacara panla bēra. Aba romanorǎba mǎwǎ cawa oðida panasidaa.

–Bārābāra idjira ededapeda cawa odadua ara bādji leyba jara ɓa quĩrāca.–  
Mañne judiorāba jarasidaa:

–Daiba djārāra beabidacara panla. Bārābāra beabidida panla.–

<sup>32</sup>Maḷḷara wārāda māwāsia Jesuba jarada quĩrāca. Idjia jarasia sāwā beuida ɓada.<sup>e</sup> <sup>33</sup>Maḷḷbe Pilatora wayacusa dede eɗa wāsia. Jesura eɗa edebipeda iwidisia:

–¿Bada wārāda judiorā boroca?–

<sup>34</sup>Jesuba panusia:

–¿Maḷḷara ɓa iwiɗi ɓaca bio cawai carea, wa iwiɗi ɓa dewararāba ɓa mānebemada māwā jarasida bēra?–

<sup>35</sup>Maḷ carea Pilatoba jarasia:

–¿Māwāra māda judioca? ɓa purubāra, sacerdote bororābāra ɓara māmā enesidaa. ¿Bla cārēda osi ādjirāba māwā odamārēā?–

<sup>36</sup>Jesuba panusia:

–Māra ēberārā boromīna mā purura naḷ ējūānebemaéa. Naḷ ējūānebema baɗabara mā purura djōcasidaa judiorāba mā jidarānamārēā. Baribāra mā purura naḷ ējūānebemaéa.–

<sup>37</sup>Maḷ bēra Pilatoba jarasia:

–¿Māēteara wārāda ɓara ēberārā boroca?–

Jesuba panusia:

–Māē, ɓa māwā jara quĩrā ɓa ɓara, māra ēberārā Boroa. Baribāra māra naḷ ējūānaa zesia wārā beɗeada jaradii carea.<sup>g</sup> Jūma wārāare ɓeaba mā beɗeara ijābadaa.–

<sup>38</sup>Mañne Pilatoba iwidisia:

–¿Cārēda wārā?–

### Jesu beadi carea jarapedada

*Mateo 27:15-31; Marco 15:6-20; Luca 23:13-25*

Māwā jaradacarea Pilatora wayacusa dajadaa judiorāmaa wāpeda jarasia:

–Māa unuéa naḷ ēberāba cārē cadjiruada osida. <sup>39</sup>Baribāra dai romanorāba poaza bārā itea obada quĩrāca oɗia. Bārā Egiptodeba ēɗrapedada quĩrānebabada ewari bēra māa preso ɓada aba ēɗra ɓaya, bārāba jarabɗada. ¿Bārāba quĩrā panla māa za ɓa judiorā boroda ēɗra ɓaɗa?–

<sup>40</sup>Mañne ādjirāba jigua jarasidaa:

–Jāḷḷá. ¡Barrabáɗra ēɗra ɓaɗa!–

Maḷ Barrabāra miā beabada boro basía.<sup>h</sup>

**e 18:32.** Juaḷ 3:14; 8:28; 12:32. **f 18:33.** Luca 23:2ɗe jara ɓa judiorā bororāba Pilatoa mañnebemada jarasidaa. **g 18:37.** Naḷ ējūānaa zesia. Griego beɗeade nāwā ɓa ɓa: “Māra naḷ ējūāne toɗapeda zesia.” **h 18:40.** Ācāra versioñne jara ɓa Barrabāra ne ɗraɓari basida. Baribāra Marco 15:7-8ɗe nāwā jara ɓa: “Maḷ Barrabāra idjiarebema sida romanorā ume djōsidaa. Mañne miā quenapedada bēra idjira preso basía.”

**19** <sup>1</sup>Mañbe Pilatoba Jesura soaba ubisia. <sup>2</sup>Māwā ðade romano sordaorāba borobari ða cada Jesu borode jã ðasidaa, idjaba cacua ðrã jãbada pursupursua ðada jãbisidaa. <sup>3</sup>Mañbe Jesu caita zedapeda ipida jarasidaa:

–¡Bio bia ðaa, judiorã boro!–

Māwā jaradapeda jãwajāba idji quĩrādarrade ubadjidaa.

<sup>4</sup>Mañbe Pilatora wayacusa dajada judiorāmaa wāpeda jarasia:

–Ũrĩnadia. Mña ēberāra dajadaa eneya bārã quĩrāpita. Māmaarã idjia cadjiruada oé basía.–

<sup>5</sup>Jesu dajadaa enebada ða cada borobarida idjaba cacuade jãbada pursupursua ðada jã basia. Mañne Pilatoba jarasia:

–Za ðaa dji ēberāra.–<sup>i</sup>

<sup>6</sup>Baribarã Jesu unubadae sacerdote bororāba, Ācōrē de dromanebema zarrarã bida jĩgua jarasidaa:

–¡Idjira crude cachi beabidua! ¡Crude cachi beabidua!–

Mañne Pilatoba jarasia:

–¡Bārābarã ededapeda crude cachi beadadia! Māmaarã idjia cadjiruada oé basía.–

<sup>7</sup>Mañne judiorāba panusidaa:

–Dairāba leyda eropanã. Mañ leyde jara ða quĩrāca idjira beuida ðaa ara idjida Ācōrē Warraada a ða bēra.–<sup>j</sup>

<sup>8</sup>Mañ bedeā ũrĩside Pilatora bio ne wayasia. <sup>9</sup>Mañbe idji de dromane eda wayacusa wāpeda Jesua iwidisia:

–¿Baa sāmabema?–

Baribarã Jesuba panué basía. <sup>10</sup>Māwā ðade Pilatoba jarasia:

–¿Baa panuéca? ¿Adua ðaca mña baa poya crude cachi beabida idjaba poya ēdrã ðaida ðada?–

<sup>11</sup>Mañne Jesuba panusia:

–Ācōrēba ðada ðadaēbara baa mñra ni cārē sida oé bacasia. Mñ ða jãwade diapedadaba māwã o quĩrĩã panana bēra ða cāyābara cadjiruada auduara osidaa.–

<sup>12</sup>Mañ ũrĩside Pilatoba crĩcha ðesia Jesura sãwã ēdrã ðaida. Baribarã judiorāba wetara jĩgua jarasidaa:

–Baa jãã ēberāda ēdrã ðaibarã baa romanorã boro ume dji biaéa. Bariduaba ara idjida dji boroada aibarã, mañ ēberāra romanorã boro ume dji quĩrũa.–

<sup>13</sup>Pilatoba mañgada ũrĩna bēra Jesura dajadaa enebisia. Mañbe idji ābuguede chũmesia dejã “mōgara dowa oda” abadama. Hebreo bedeade Gabata abadaa.

<sup>14</sup>Judiorã Egiptodeba ēdrapedada quĩrānebabada ewarira nurēma bēra ādjirāra ne o panasidaa. Umatipa babodode Pilatoba judiorāa jarasia:

---

i 19:5. Pilatoba Jesura dajadaa eneside acabi quĩrĩã basica ðaa Jesura ēberã minijĩchiaéda. Baribarã Juaãba “ēberã” ðaibarade jara ðaca ðaa Jesura Nañ Djara Edadada. Acadua Juaã 1:1; 1:14. j 19:7. Levítico 24:15-16.

–Acɫɛɛɗɗua. Bārā Borora nama ɓaa.–

<sup>15</sup>Baribɗɗɗa ɗɗjirāba jīgua jarasidaa:

–ɗBeabidua! ɗBeabidua! ɗCrude cachi beabidua!–

Mañ carea Pilatoba jarasia:

–ɗMāwāra mña bārā Boroda crude cachi beabica?–

Mañne sacerdote bororāba panusidaa:

–ɗDairāba dewara borora neé panla! ɗAɓabe romanorā borodɗa dairā boroo!–<sup>k</sup>

<sup>16</sup>Mañbe Pilatoba Jesura romano sordaorāa diasia crude cachi beaɗamārēa. Ara mañɗa idjira edesidaa.

### Jesu crude cachipeɗaɗa

*Mateo 27:32-44; Marco 15:21-32; Luca 23:26-43*

<sup>17</sup>Jesuba idji cruda ataupeda sordaorāba idjira edesidaa ējūā Boro ɓawɗɗa abadamaa. Hebreo beɗeade Golgota abadaa.<sup>l</sup> <sup>18</sup>Mama ɗɗjirāba Jesura crude cachisidaa. Idjaba idji caita ēberāda umé crude cachisidaa, aba Jesu jɗwa araare, aba jɗwa aɗlare. <sup>19</sup>Mañ awara Pilatoba beɗea ɓaɗɗa Jesu boro nocoare jira ɓɓisia. Nāwā ɓasia: “Jesu Nazaredebema, judiorā Boro.” <sup>20</sup>Mañ beɗeara ɓasia hebreo beɗeade, latiɓ beɗeade, idjaba griegode bida.<sup>m</sup> Zocārā judiorāba mañ beɗeara unusidaa, Jesu crude cachipeɗaɗara puru caita ɓa bēra. <sup>21</sup>Judiorā sacerdote bororāba mañ beɗea unusidaa Pilatoa jarasidaa:

–ɓRāɗua “Judiorā Boro.” Āteɓɗɗa ɓaɗua: “Naɓ ēberāba jarasia idjira judiorā boroda.”–

<sup>22</sup>Baribɗɗɗa Pilatoba jarasia:

–Mña ɓaɗara ara māwā beya.–

<sup>23</sup>Romano sordaorāba Jesu crude cachipeɗaɗacarea idjia cacuaɗe jɓ ɓaɗɗa eɗaɗapeɗa dji ɗrɓɓemara quīmārē cōānapeda ɗɗjiza edasidaa.<sup>n</sup> Idjia dewara jɓ ɓaɗa sida edasidaa. Maɓɗara quīrā tēū cajuda neé ɓasia, āteɓɗɗa ɗɗɓa eɗa caɗa ɓasia. <sup>24</sup>Mañne sordaorāba ɗɗjiduba jarasidaa:

–Naɓɗara cōānaéa. Biara ɓa naɓ carea ne jemenenida caiba eɗai cawaya.–

Maɓɗara māwāsia Ācōrē Beɗeade naēnaena ɓaɗa quīrāca: “Mña cacuaɗe jɓ ɓaɗara ɗɗjiza jeɗecasidaa; mña jɓ ɓaɗa eɗaɗi carea jemenesidaa.”<sup>o</sup> Wārāda sordaorāba māwā osidaa.

---

**k 19:15.** Ācōrē Beɗeade jara ɓa israelerā boro arara aba Ācōrēda māwā ɓaɗa. Acɗua Juece 8:23; 1 Samuel 8:7. **l 19:17.** *Hebreo.* Idi ewaride mañ beɗeara arameo trɓ jarabadaa. **m 19:20.** Latiɓ beɗeara romanorāba beɗeabaɗɗidaa. Hebreo beɗeara judiorāba beɗeabaɗɗidaa. Griego beɗeara berara jūma druazabemaba maārī cawa ɓeasia. Griegode beɗeabaɗɗidaa druaza ne nēdobueɗi carea. **n 19:23.** *Romano sordaorāba Jesu crude cachipeɗaɗacarea idjia cacuaɗe jɓ ɓaɗɗa eɗaɗapeɗa dji ɗrɓɓemara quīmārē cōānapeda ɗɗjiza edasidaa.* Mañ beɗeara idjaba nāwā traducida ɓa: “Jesu crude cachipeɗaɗacarea romano sordaorā quīmārē panɓa idjia jɓ ɓaɗara ɗɗjiza abarica edasidaa.” **o 19:24.** Salmo 22:18.

<sup>25</sup>Jesu crude jira ɓa caita Jesu papada, dji papa djabawērāda, Cleopa quima Mariada, Maria Magdalena sida panasidaa. <sup>26</sup>Jesuba idji papa unuside idjaba unusia idji ume nībabari “idjia bio quīrā ɓa” abadada. Idjira arima nūmasia. Mañne Jesuba idji papaa jarasia:

–Papa, za ɓada ɓa warraa.–

<sup>27</sup>Mañbe idji ume nībabarīa jarasia:

–Za ɓada ɓa papaa.–

Mañ ewarideba ātaa Jesu papara Jesu ume nībabari dede ɓabadjia.

### **Jesu crude beuda**

*Mateo 27:45-56; Marco 15:33-41; Luca 23:44-49*

<sup>28</sup>Māwā jaradacarea Jesuba cawasia jūma idjia oida ɓadara osida. Mañne jarasia:

–Māra opichia nūmɓa.–

Mañgara jarasia Ācōrē Bedeade jara ɓa quīrāca.<sup>p</sup>

<sup>29</sup>Mañne arima zocoda uva ɓa oregueaba bira nūmasia. Ācɓrɓa mañ uva ɓa oregueaba mōda quiruda beguea edasidaa. Mōda quirura hisopo bacuru jawatēde jānapēda Jesu itēde tēū nūmasidaa. <sup>30</sup>Jesuba mañ uva ɓa oregueara dopedā jarasia:

–Mā oida ɓadara jūma osia.–

Mañbe idji boro edaa jabaripēda jaidasia.

### **Jesu orrode mīasuba suɗa**

<sup>31</sup>Judiorā Egiptodeba ēdrapedada quīrānebabada ewarira nurēma bēra ne o panasidaa. Mañ ewari dromara ānāūbada ewari bēra ādjirāba quīrāē panasidaa ēberāra crude jira beadida. Mañ bēra Pilatoa jarasidaa crude cachi ɓeara jīrū ɓaapetacuabimārēā isabe beudapeda ādji cacuara mamabemada āyā ɓadamārēā. <sup>32</sup>Mañ carea sordaorāra wānapēda Jesu ume crude cachi panara aba naārā jīrū ɓaapetasidaa. Ara mañ quīrāca dewarabema ēberā jīrū sida ɓaapetasidaa. <sup>33</sup>Baribara Jesuma jūēsidade unusidaa idjira beudoasida. Mañ bēra idji jīrūra ɓaapetadaē basia.

<sup>34</sup>Māwā ɓade sordaoba Jesu orrode mīasuba susia wārāda beusi cawaya. Ara mañda oara, ɓa sida erozoasia. <sup>35</sup>Nañ carta ɓadaba wārāda mañra unusia. Idjia jara ɓara wārāa.<sup>q</sup> Idjia cawa ɓa wārā bedeada jara ɓada bārā bida soɗeba ijānamārēā. <sup>36</sup>Jūma mañgara wārāda māwāsia Ācōrē Bedeade ɓa ɓa quīrāca. Nāwā ɓa ɓa: “Idji ɓawarara ni aba bida ɓadaēa.” <sup>37</sup>Idjaba Ācōrē Bedeade nañ sida ɓa ɓa: “Ādjia supeɗadara acɗia.”<sup>s</sup>

---

**p 19:28.** Salmo 22:15; 69:21. **q 19:35.** Juañba jara ɓa Jesura beuda bēra wārāda ēberā basida. Juañ drōā ɓaside ācɓrɓa jarabadjidaa Jesura ēberā quīrāca ɓasida baribara nañ djarada eɗaē basida. **r 19:36.** Exodo 12:46; Numero 9:12; Salmo 34:20. **s 19:37.** Zacaria 12:10.

## Jesu tɔbaripedada

*Mateo 27:57-61; Marco 15:42-47; Luca 23:50-56*

<sup>38</sup>Jũma mãwãnacarea judio Jose abadada Pilatoma wãsia. Mañ Josera Arimateadebema basía. Idjira Jesu ume nĩbabari basía, baribarɔ ni abaa jaraca basía dewara judiorãda waya ɓɔ bẽrã. Idjia Jesu cacuara Pilatoa iwidiisia tɔbaride edei carea. Mañ bẽrã Pilatoba idu edebisia. Ara mañda Joseba Jesu cacuara edade wãpeda tɔbaride edesia. <sup>39</sup>Mañ awara Nicodemo,<sup>4</sup> naẽna Jesuma diamasi bedede ze badaba pora mirra quera áloe ume pueradada enesia. Mañ zɔɔara 34 kilo basica ɓa.<sup>40</sup> ãDjia Jesu cacua edadapeda mañ pora mirra quera áloe ume pueradada wua torrode posidaa. Poɔapeda idji cacuara mañ wua torroba bará basidaa judiorãba tɔbaridi naẽna obada quirãca. <sup>41</sup>Jesu crude cachipedada caita néuda basía. Mañ néude beuda tɔbaribada uriada basia mōjẽ coroda djiwidida. Mama beudara wadibida ɓadaca basía. <sup>42</sup>Mañ uriara caita ɓɔ bẽrã idjaba judiorã ãnãũbada ewarira jũebodo bẽrã Jesura mama tɔbarisidaa.

## Jesu ãrẽbada

*Mateo 28:1-10; Marco 16:1-8; Luca 24:1-12*

**20** <sup>1</sup>Nabema ewari domianebemane Maria Magdalenara diapededa wadi pãimaena Jesu tɔbaripedadamaa wãsia. Jũɛɓɔɔde unusia mōgara waiɓa uria jũãtrɔ badara orrocawa cobada. <sup>2</sup>Mañ carea pira wãsia Simoã Pedromaa. Jesu ume nĩbabari “Jesuba bio quĩrĩã ɓɔ” abadara mama basía. Jũẽpeda jarasia:

–Dadjirã Borora idji tɔbaripedadamaɔba ãyã edesidaa. Daiba adua panɔa sãmaa edesidada.–

<sup>3</sup>Mañbe Jesu ume nĩbapedadarã Pedroda idjaba dewarada Jesu tɔbaripedadamaa wãsidada. <sup>4</sup>Umena pira wãsidada, baribarɔ dewarabemara Pedro cãyãbara isabeara pira wãna bẽrã Jesu tɔbaripedadama naãrã jũesia. <sup>5</sup>Jũẽpeda eda acɔi carea edaa ɓarrusia. Mañne wua Jesu cacua bará badara arima tabada unusia, baribarɔ edaa wãẽ basía. <sup>6</sup>Simoã Pedrora idji jĩrũare jũẽpeda uriade eda wãsia. Idjia bida unusia Jesu cacua bará bada wuara arima tabada. <sup>7</sup>Mañ awara unusia wua Jesu boro ãnẽbari badada. Baribarɔ maɔgara dewarabema wua ume abaa ɓaẽ basía, átebarɔ jĩga bedá cobasia. <sup>8</sup>Mañbe naãrã jũena sida edaa wãsia. Wua mãwã tabara unuside wãrãda ijãsia Jesura ãrẽbasida. <sup>9</sup>Baribarɔ ãdjia wadibida bio cawadaẽ panasidaa ãcõrẽ Bedede Jesu ãrẽbaida ɓadebemada ɓɔ ɓada.<sup>9</sup> <sup>10</sup>Mañbe Jesu ume nĩbapedadarã ãdji pananamaa jẽda wãsidada.

**t 19:39.** Juañ 3:1-15. **u 19:39.** 34 kilo. Griego bedede ɓɔ ɓa dji zɔɔara cien litrada. Mañba jara ɓa 75 libra. Mirrara, áloe sida bacuru tũãpa panɔa. Dji querara pora basía.  
**v 20:9.** ãCõrẽ Bedede ɓɔ ɓada. ãCɔɔamaarã Juañba jara ɓa Salmo 16:8-11; Isaía 53:11-12; Osea 6:1-2; Joná 1:17; Levítico 23:11. Baribarɔ dewararãmaarã Juañba jara ɓa jũma Antiguo Testamentoda.

### Jesuba Maria Magdalenaa ara idjida unubida

*Marco 16:9-11*

<sup>11</sup>Maãmisa Mariara uria icawa jiã basia. Mãwã jiã ðaba edaa barrusia eda acai carea. <sup>12</sup>Maãne bajãnebema nezocarã cacuade jãbada torroa jã panãda umé eda unusia. Aba Jesu ðada boro nocoare chũmasia. Dewarabemada idji jirũ ðadaare chũmasia. <sup>13</sup>Ãdjia iwiðisidaa:

–Wẽrã, ¿cãrẽ cãrẽã jiã ða?–

Maãne idjia panusia:

–Mã Boro Jesuda edesidaa. Mã adua ða sãmaa edesidada.–

<sup>14</sup>Ara mãwã jarabãrãde Mariara ãyã paɾɾwasia. Maãne Jesuda unusia baribãrã cawaé basia Jesuda mãwã ðada. <sup>15</sup>Jesuba idjia iwiðisia:

–Wẽrã, ¿cãrẽ cãrẽã jiã ða? ¿Caida jaɾɾ ða?–

Mariaba crichasia néu wagabarida mãwã ðada. Maã bẽrã jarasia:

–Ba Jesu cacuada ãyã edesibãrã, mã jaradua sãma ðasida mã ãyã taɾaride edei carea.–

<sup>16</sup>Maãne Jesuba trã jarasia:

–¡Maria!–

Mariaba araa acãpeða –¡Raboni!– asia. (Maãra hebreo bedede jara ða “Jaradiabari.”)

<sup>17</sup>Jesuba jarasia:

–Mãra baɾãrãdua mã Zezamaa waði wãé ða bẽrã. Jããbe mã djabarãmaa wãpeða jaradua mã Zezamaa wãbaɾãda. Idjira bãrã Zezã. Mã Æcõrẽa idjaba bãrã Æcõrẽa.–

<sup>18</sup>Ara mãda Maria Magdalenara Jesu ume nĩbabadarãmaa wãpeða jarasia:

–Mã dadjirã Boroda unusia.–

Maã awara Jesuba jaradara jũma nẽbaɾasia.

### Jesuba edadarãa ara idjida unubida

*Mateo 28:16-20; Marco 16:14-18; Luca 24:36-49*

<sup>19</sup>Maãgã ewarira nabema ewari domianegebema basia. Queudacarea Jesu ume nĩbabadarãra dede eda ãbaa dji jaɾe panasidaa. Dewararã judiorãda waya panã bẽrã dji eda wãbadara bio jũãtrã nũmasidaa. Maãne Jesura cawaéne eda odjasia. Ãdjirã ãsi nũmepeða jarasia:

–¡Mẽrã! ¡Necai duananadua!–<sup>w</sup>

<sup>20</sup>Maã jarapeða idji jaɾwada, idji orro sida ãdjirãa acãbisia. Dadjirã Boro unubãda carea ðasriðasidaa. <sup>21</sup>Maãbe Jesuba wayacusa ãdjirãa jarasia:

–Necai duananadua. Mã Zezaba mã naã ëjũãnaa diabueða quĩrãca mã bãrãda puru ðeaza diabueya.–

---

<sup>w</sup> 20:19. ¡Necai duananadua! Judiorãba mãwã saludabadaa.

22Māwā jarapeda ādjirāmaa jārāpuasia.<sup>x</sup> Jārāpuapeda jarasia:  
 –Ācōrē Jaurera edadadua.<sup>y</sup> 23Ēberāba cadjirua odada bārāba Ācōrē  
 Jauredeba quīrādoadibara, maġba jara ħa Ācōrēba maġ cadjiruara  
 quīrādoasida. Idjaba ēberāba cadjirua odada bārāba Ācōrē Jauredeba  
 quīrādoadaēbala maġba jara ħa Ācōrēba maġ cadjiruara quīrādoae ħada.–

### Jesuba Tomáa ara idjida unubida

24Tomáa Jesuba edada doce pananebema basía. Idji iyāgada trāra  
 Mīguiso abadjidaa.<sup>z</sup> Jesu odjaside idjira waabemarā ume ħaé basía.

25Maġ bēra idjía jarasidaa:

–Dairāba dadjirā Borora unusidaa.–

Baribara Tomába jarasia:

–Mādjī dauba idji jawā clavoba cachipedadada unuébala, idjaba mġ  
 jawā jīwīnida dji clavo cachi badade berajuébala, idjaba mġ jawada idji  
 orrode berajuébala, idji ġrēbadara mġa ijāéa.–

26Ocho ewari badacarea Jesu ume nībabadarāra wayacusa dede eda ābaa  
 dji jare duanasia. Maġne Tomá sida ħasia. Māwā panane dji eda wābadara bio  
 jūātrā nūmāmīna Jesura cawaéne odjasia. Ādjirā ēsi nūmepeda Jesuba jarasia:

–¡Mērā! ¡Necai duananadua!–

27Māwā jarapeda Tomáa jarasia:

–Ba jawā jīwīnīra nama berajudua, mġ jawaza acadua, idjaba ba jawara  
 mġ orrode berajudua. Waa ijāé ħarādua, ātebala ijādua mġra wārāda  
 ġrēbasida.–

28Maġne Tomába jarasia:

–¡Mġ Boro! ¡Mġ Ācōrē!–

29Māwā ħade Jesuba idjía jarasia:

–Ba mġra unubara bēra ijābala. ¡Baribara ēberārāba mġra  
 ununaémīna ijānibara, bio bia beadia!–

### Naġ carta ġcārē cārēā ħasi?

30Jesuba dewara ne ununacada idji ume nībabadarā quīrāpita zocārā  
 osia, baribara jūma maġġara naġ cartade ħaéa. 31Baribara jūma naġgara  
 ħasia bārāba Jesura Ācōrēba ēdra edabari diai jarađada, Ācōrē Warrada  
 ijānamārēā. Māwā ijānibara idjideba zocai ħai arada eroheadia.

### Jesuba idji ume nībabadarā siete panarāa idji unubida

**21** 1Māwānacarea Jesuba ara idjida wayacusa idji ume nībabadarāa  
 unubisia Tiberia amene droma icawa.<sup>a</sup> Nāwā basía: 2maġ ewaride

x 20:22. Genesi 2:7; Ezequiel 37:1-14. y 20:22. Ācōrē Jaure edapedadadebemada acadua  
 Hecho 1:4-8; 2:1-4. z 20:24. Mīguiso. Griego bedeade Dídimō ħā ħa. a 21:1. Tiberia  
 amenera idjaba Galilea abadaa.

ãbaa panasidaa Simoñ Pedroda, Tomá idji ñyãgãda trãra “Mĩguiso” abadada, Natanael Galileade ßa puru Canãnebemada, Zebedeo warrarãda, idjaba dewararãda umé. <sup>3</sup>Mãwã panãne Simoñ Pedroba jarasia:

–Mãra ðeda beade wãya.–

Mañne ãdjirãba jarasidaa:

–Dairã sida ßa ume wãnia.–

Ara mañda jãbade badodapeda wãsidaa. Mãwãmĩna mañ diamasi ðedara jidadaé basía. <sup>4</sup>Diapededa Jesuda ïbãde nũmasia baribarã ãdjia unusidamĩna adua panasidaa Jesuda mãwã ßada. <sup>5</sup>Mãwã ßade Jesuba ãdjirãa jĩgua iwidiisia:

–Warrarã, ¿ðedara jidasidaca?–

Ãdjia panusidaa:

–Jidadaé basía.–

<sup>6</sup>Jesuba jarasia:

–Mãẽteara jawã araare ßaribuedadua. Mañne jidadia.–

Ara mañda idjia jaradaare ßaribuesidaa. Mañne ãtarrayara poya errebaridaé basía ðedara zocãrã jidapedada bãrã. <sup>7</sup>Mama ßasia Jesu ume nĩbabari “Jesuba bio quĩrĩã ßa” abadada. Mañgãba Pedroa jarasia:

–¡Jãlgãra dadjirã Boroa!–

Simoñ Pedrora cacua egoda basia. Mañ ëberãra dadjirã Boroda ñĩside ara mañda idjia cacuade jãbarira jãpeda daiðu tẽũ dogosia. <sup>8</sup>Baribarã waabemarãra doya aride panã bãrã ãtarrayara ðedaba bira ßada jãbadeba ïbãdaa errebari edesidaa. Doya jũeni carea dji tãtãlara cien metro ßasica ßla. <sup>9</sup>Drua badocuasidade tãbada urua ßada unusidaa. ðeda bá ßada idjaba pañ ãbuda sida unusidaa. <sup>10</sup>Jesuba jarasia:

–Bãrãba ðeda jidapedadada ãcãrã enenadua.–

<sup>11</sup>Ara mañda Simoñ Pedrora jãbadaa wãpeda ãtarrayara ïbãdaa errebari enesia. ãtarrayara ðeda waibãa ðeaba bira basia. 153 juachasidaa. Baribarã zocãrã jidasidamĩna dji ãtarrayara cõãé basía. <sup>12</sup>Mañbe Jesuba jarasia:

–Ne code zedadua.–

Mañne ãdjirãba wayasidaa idjira caida iwididi carea. Cawasidaa idjira dadjirã Boroda. <sup>13</sup>Mãwã panãne Jesuba pañra edapeda ãdjirãa diasia. ðeda sida diasia.

<sup>14</sup>Mañba ßarima ùbea babarã basía Jesu ãrẽbadacarea ara idjida idji ume nĩbabadarãa unubibarãda.

### Jesuba Pedro waya edada

<sup>15</sup>Ne copedadacarea Jesuba Simoñ Pedroa iwidiisia:

–Simoñ, Joná warra, ¿bãa mãra biara quĩrĩã ßaca za ðeaba mã quĩrĩã panã cãyãbara?–<sup>b</sup>

Pedroba panusia:

---

**b 21:15.** ãcãtãmaarã Jesuba nãwã iwidi ßla: “¿Bãa mãra biara quĩrĩã ßaca ne jũma cãyãbara?”

–Māẽ mǎ Boro, bla cawa bla mǎa bara quĩrĩã bla.–

Jesuba jarasia:

–Mǎ ijã beara bio waga badua oveja zaquerã wagabari quĩrãca.–

<sup>16</sup> Jesuba wayacusa Pedroa iwidisia:

–Simoǎ, Joná warra, zmǎra quĩrĩã bla?–

Pedroba panusia:

–Māẽ mǎ Boro, bla cawa bla mǎa bara quĩrĩã bla.–

Jesuba jarasia:

–Mǎ ijã beara bio waga badua oveja zaquerã wagabari quĩrãca.–

<sup>17</sup> Jesuba wayacusa iwidisia:

–Simoǎ, Joná warra, zmǎra quĩrĩã bla?–

Maǎgla barima ubea iwidibara basía. Pedroro sopua nūmesia, Jesuba barima ubea abarida iwidida bẽrã. Maǎbe idjia jarasia:

–Mǎ Boro, bla ne jūmada cawa bla. Bla cawa bla mǎa bara quĩrĩã bla.–

Jesuba jarasia:

–Mǎ ijã beara bio waga badua oveja zaquerã wagabari quĩrãca.

<sup>18</sup> Wārã arada jaraya: cūdraeda baduba djiobadjia badi wã quĩrĩãbamaa wã carea. Baribara bl drõã bedacarea dewararãba bl jawara jiradapeda ôgo djiodia. Maǎbe ededia bl wã quĩrĩãẽ bamaa.–<sup>c</sup>

<sup>19</sup> Maǎ jara badeba Jesuba cawabisia Pedroro sãwã beuida, idji beubaradeba eberãrãba cawadamãrẽã Ācõrẽra dji dromada. Mãwã jarapeda Jesuba Pedroa jarasia:

–iMǎ ume nĩbadua!–

### Jesu, idjia bio quĩrĩã bla ume

<sup>20</sup> Pedroba jẽda acapeda Jesu ume nĩbabari “Jesuba bio quĩrĩã bla” abadara caidu zebara unusia. Maǎgara Jesu caita chūmasia Egiptodeba edrapedada quĩrãnebabada cobada cosidade. Idjia iwidisia: “Dai Boro, zcaiba bara jidabi?”<sup>d</sup> <sup>21</sup> Pedroba maǎga eberã unupeda Jesua iwidisia:

–Mǎ Boro, za zebara zãwã bai?–

<sup>22</sup> Jesuba panusia:

–Mǎa quĩrĩã bla idjira zocai baida aba mǎ waya zebara daa zbla maǎda sãwã? Mǎa quĩrĩã bla bara mǎ ume nĩbaida.–

<sup>23</sup> Mãwã jara da carea zocãrã djabarãba crĩchasi daa Jesuba bio quĩrĩã bla abadara beuẽda. Baribara Jesuba jaraẽ basía idjira beuẽda. Ātebara jarasia: “Mǎa quĩrĩã bla idjira zocai baida aba mǎ waya zebara daa, zbla maǎda sãwã?”

<sup>24</sup> Ara maǎ Jesu ume nĩ badeba maǎnebemada jara bla idjaba nañ cartade nãwã bla bara. Dadjirãba cawa panla idjia jara bara wãrãda.

**c 21:18.** Maǎgla jara bla Pedro jidapeda beadi debemada. **d 21:20.** Juañ 13:25.

**Jesuba mañ auđu ne zocârã oda**

<sup>25</sup>Wadi baraa Jesuba ocuadara. Baribara jũma mañgda cartade aba  
aba ɛlabadabara, mãmaarã mã carta ɛlcuadara nañ duđa araé bacasia.